

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti:

Besenyői BEÖTHY KÁLMÁN alezredes

Segédszerkesztő:

BENEDEK MIHÁLY őrnagy

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST,

II. KERÜLET, FŐ-UTCA 71. SZÁM.

Postatakarékpénztári

csekk száma:

25.342.

Megjelenik:

minden hónap 1-én és 15-én

Telefon: 153-079.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Falusi legények.

A sorsalakító világesemények sokaságából igen sok részlet kínálkozott volna arra, hogy itt foglalkozzunk vele, mi mégis apróbb hírekről emlékezünk meg. Apróságnak látszó hírekről, amelyek — egyelőre — csak helyi viszonylatokban állítják meg az embereket, de amelyek a magból kelő élet pompás szépségeit vetítik a magyar sorsot élők elé.

Arról van szó, hogy valahol, a széles Alföld egyik községében, összeállottak a legények és helyrehozták egy özvegy, szegény asszony házána vihartépett tetőzetét. A magyar testvéren, az elesett embertárson segítség szükségességének átérzésével nekiláttak és mikor befejezték, elszöködték a köszönet elől.

A másik községben, a vízverte ház falát húzták fel közös fuvarral, közös erővel.

Nem a veszélyben levő embertárs megmentéséről volt és van szó, hanem az elesett felemeléséről, továbbsegítéséről és a jóban való hitének megerősítéséről beszélnek ezek az esetek. Nem virtuskodás vitte az emberi izmokat a más bajához, hanem a megszervezett, lelkiileg jól megalapozott munka jelentkezik itt eredményeiben.

A magyar sors ezer gondját, a magyar társatlanságot, a nagyobb és gazdagabb népek erejét, a meglévő és leendő küzdelmeinket érzik ezek a legények és az is, aki valahol a háttérben őket vezető és irányítja.

Micsoda bámulatos lélek, micsoda lángoló fajszertet sugárzik ebből a valakiből, aki fel tudja gyujtani a falu lassú életsodrát erre a munkára! Ismeri-e a csendőr a maga körletében ezt a névtelent? Ha nem ismerné, kutassa fel, szorítsa meg a kezét és járjon azzal együtt, mert ketten a falut mindentől megvédik, és ketten a falut felemelik a szépségeket is nyújtó élet felé.

Milyen szép út, milyen örömteljes fejlődése ez a magyar falu embereinek életében! Meg kell nézni ezt különösen annak, aki velük él, bajaikban, bűneikkel és örömeikben, aki mellett esemény nem mehet el a falun észrevevés nélkül, meg kell nézni tehát ezt az eseményt jól a csendőrnek.

A falut a multjában kell nézni. A kiváló katonát, a jó gazdát adó falut kell nézni, amely összességében a magyar élet kemény bástyája volt, de amely a magyar sorsot előbbrevívó eszmeáramlatok előtt gyakran megállott. Emlékezzünk a leventekötelezettségre. Az ifjak és a szülők mily sokáig idegenül nézték ezt az intézményt és nem akarták egyetemes jelentőségét a maguk egyéni világa fölött tudni. Pedig a katonáskodás mindig sajátos öröme volt a magyar embernek. A katonai erények: bátorság, sebek adása és elviselése, verekedés és a többi, a falu tulajdona volt és mégis megállott a testvérintézmény befogadása előtt.

Micsoda út, hogy ma az egyéni erőt és képességeket közösségben, önként, egy gondolatban és cselekedetben mutatják fel!

Micsoda távlatok sarjadanak ebben a tetőjavításban és falemelésben! A gyötört és sohasem pihent székely föld népének lelkesége van ebben a közös munkában, ebben az egymás segítésében. A népi erényeken kívül ez az együttlét volt az, ami ellen a természet és az emberi erő hiába küzdött!

A falu multját vizsgáló fénycsóvát vessük át ezeken a kis híreken és kémléljük el a falu jövője felé ezzel az örömmel, amely eltölt a hírek hallatára. Nem vagyunk dáriusok, de nem vagyunk könnyelműek sem, hogy ezeket a kis eseményeket el ne könyvelnénk a jövő kutatása útján. Ha pedig mint csendőrök vizsgáljuk ezeket, akkor is derengést látunk mindebben.

Azt, hogy a falu nevelésének munkája, mely minden egyes csendőr, a járőrök, az őrsők, a lakatanyák tartalmasságának és erejének eredménye, növekedőben van és azt, hogy sorainkba állott a mozgalom, amely emberibb embert és magyarabb magyart akar nevelni körletünk lelkeiből, örömmel látjuk, mert ez a ránk bízott rend nagyobbodását, szilárdabb voltát is jelenteni fogja.

A bűn és bűnös kereséshez szokott szemünk legalább olyan örömmel látja tehát ezeket, mint magyar mivoltunk. Mennél több legényt látunk a közösség érdekében dolgozni, annál kevesebb bünt fogunk magunk előtt látni.

Mi tehát szívesen kezet szorítunk ezekkel a legényekkel, akiket legkevesebbszer fogunk a kocsmákban, vagy az utcán lézengve találni.

Aprónak látszó kis esetek ezek, de új élet születését ragyogtatják felénk.

Élelmi- és élvezeti cikkek hamisításai.*

Írta: Dr. PUTNOKY ISTVÁN.

Ez a közleménysorozat nem kívánja a csendőrség tagjait az élelmi- és élvezeti cikkek vizsgálóivá kiképezni. Ez nem is lehet célunk, mert az ország számos helyén vegyvizsgáló állomások működnek, különleges tudású szakemberekkel, akik a pontos és alapos vizsgálatokat megfelelő műszerek és vegyi anyagok segítségével, részletekbemenően végzik el. Csak általános irányelveket kívánunk ismertetni, bizonyos bírálókésztségét akarnánk biztosítani, melynek segítségével sok olyan apró részletet megtudnak majd olvasóink, ami eddig figyelmüket elkerülte. Ismertetni fogunk ugyan néhol egyes vizsgálati módokat, de csupán azokat, amelyeket minden különösebb felszerelés nélkül el lehet végezni.

A mindennapi életben legfontosabb élelmi- és élvezeti cikkek általában szokásos hamisítási módjait ismertetjük tehát. A legfontosabb a kenyér főanyaga:

1. A liszt.

A mindennapi kenyérünk búzalisztból készül. A búzából az őrlés útján kapott lisztben túlnyomórészt keményítőt találunk, mely fehér, fénylő,

* Olvasóink figyelmébe ajánljuk az 1940. október 1-i *Csendőrségi Lapokban* közölt „Terményhamisítás — élelmiszerrendészet” c. cikkünket, ahol a vonatkozó jogszabályokat ismertettük. A Szut. 450. pontjában viszont megtaláljuk az eljárás módját élelmiszerhamisítások esetére. (Szerk.)

A titokzatos fegyver.

Írta: TOLNAY LAJOS főhadnagy.

Napjaink harcának vitán felül álló főlényű harcsoi a németek. Becsületes törekvéseiket nemcsak a háború megindulása előtt bizonyították be, hanem azóta is számtalanszor. Népük, fajtájuk jövőjét akarják biztosítani a javak becsületes felosztásáért folytatott küzdelmükkel, hatalmas népszaporulatnak keresnek területet, gyarmatot és csak természetes, hogy fajtestvéreiket be akarják vonni a birodalomba. Nem törekszenek olyan terület birtoklására, mely nem germán eredetű, csak az igazságos jussukért küzdenek. Elsőrendű segítő társuk ebben az olasz nép és szerénytelenség nélkül mondhatjuk, hogy a *magyar* faj is mindent megtesz sikerük érdekében, ami csak erejéből telik.

A napi sajtó hasábjain minduntalan találkozunk olyan értelmű célzásokkal, hogy dicsőségteljes harcokban valami „titokzatos” fegyver segíti német bajtársainkat, ismeretlen eszközökkel érik el világraszóló diadalaikat. Mindenki találgat: mi lehet ez a titokzatos új fegyver?

Az alig háromhetes lengyelországi villámháború ejtette első ízben döbbenetbe a világot. Az örökös kálcán esomót keresők, a teljes számú légierőnek, a kedvező időjárásban, a kedvező terepen könnyen alkalmazható páncélos erőknél tulajdonították a lehangoló német sikert.

Aztán jött Norvégia. A vészmadarak a világ legnagyobb könnyelműségének nevezték a német vállal-

szagatlan, igen finom por. A liszt színe sárgásfehér, mert az eredetileg hófehér színű keményítőt más kiserő anyagok — amelyek sárga színűek — sárgás színárnyalatúvá változtatják. A jó lisztnek szaga nincsen, összeállása lágy, tapintata száraz. Íze gyengén édeskés.

A vidék legnagyobb üzleti forgalmát, majdnem azt mondhatnám, hogy valutáját, a búza vagy a búzaliszt képezi. Természetes, hogy a lelkiismeretlen emberek igyekeznek a lisztet különböző műfogásokkal hamisítani, vagy a rossz minőségű, esetleg romlott vagy fertőzött lisztet jó áruként forgalomba hozni. Ezen túlmenően maguk a termeléssel foglalkozók is — főként tudatlanságból — gyakran adnak rossz, egészségre ártalmas lisztet. Nézzük, milyen szempontok alapján fogjuk elbírálni a búzaliszt minőségét, hamisított voltát?

a) Súlyszaporítás céljából kréta, márvány, gipszport vagy finom homokot adnak a lisztbe. Ezt igen könnyen meg lehet állapítani. Elvisszük a gyógyszerárba s ott belőle egy keveset (2 dekagrammot) chloroformmal összerázunk. Ha a fentemlített anyagok bármelyikével keverték, azok a chloroformos rázadék alján összetömörülnek és szabad szemmel megláthatók.

b) A romlott lisztet timsóval vagy rézgáliccal keverik. Ólom juthat a lisztbe az őrlésnél abban az esetben, ha a búzát olyan malomkövek között zúrták össze, amely kövek likacsait ólommal öntötték ki.

c) Leggyakoribb hamisítási mód, amikor a lisztbe olcsóbb gabonafajtákat kevernek, pl. árpa-, rozs-, bab-, kukorica- vagy burgonyalisztet. Ezeknek felismerése csak göröcsővel lehetséges.

kozást és csak akkor döböntek meg, mikor Narvik elől is visszavonult a szövetséges haderő.

Belgium és Hollandia sorsa úgyszólván napok alatt pecsételődött meg és — természetesen — megindult a találgatás. Halál-sugarokról, ismeretlen módon, levegőből irányított harcokos-dandárokról tudtak a „jólétesültek” és már csak a bevehetetlen Maginot-vonalban bíztak.

Nem sokáig.

Már egész irodalma van a franciák elleni háborúnak. Nyilatkoztak nagyképek és igazi szakértők, boncolgatták, bírálták. Megdöbönt minden gondolkodó fő és ha másban nem, de abban egyet értettek, hogy valami újat, valami eddig nem ismertet produkáltak a németek.

Nem a hadászat örökös alaptörvényeiben, nem abban! E tétel szerint a győzni akaró mindég az ellenség teljes megsemmisítésére tör!

Talán hareljárásukban? Még a tárgyilagos szemlélőt is valóban lenyűgözte a soha nem hallott harcokos tömegtámadás, a zuhanóbombázás, az új hareljárást meghonosító ejtőernyős vadászok. Fogalmat ad a német hadijelentés a tengeri erőkről, ha csak az elsüllyesztett tonnaszámot vizsgáljuk. Az Anglia ellen egyre hevesebbé fokozódó repülő támadások se azt mutatják, hogy a német légierő csep-penként fogyna!

Mi lehet hát az ok?

Hisz az afrikai hadtest csapatai soha nem ismert éghajlat alatt, környezetben harcolnak?!

2. Kenyér.

A leggyakoribb hamisítási mód, hogy a lisztet olcsóbb, rosszabb minőségű lisztfajokkal keverik s ebből állítják elő a kenyeret. (E hamisítást vegyvizsgáló állomások tudják beigazolni.)

Sok helyen timsót adnak a kenyértésztahoz. Ezzel a rosszabb minőségű vagy romlott lisztből készült kenyérnél is eléri azt, hogy fehérebb színű és likacsos lesz. (Felismerését a kenyér hamujából a vegyvizsgáló laboratórium végezheti el.)

3. Húskészítmények.

A húsból feldolgozott készítmények közül legfontosabb — éppen elterjedtsége miatt — a kolbász. A legtöbb megbetegedést a romlott kolbász idézi elő. Az ilyen megromlott áruban az emberre halálosan ható *kolbázméreg* fejlődik. A romlott kolbászra jellemző elsősorban átható bűdös szaga, az egyes helyeken látható zöldes-lilás elszíneződések és a kolbász puhasága.

A mérgezési tünetek a rossz hús vagy kolbászfélék elfogyasztása után 1—2 napra jelentkeznek. Érdekes, hogy ha pl. ugyanazon romlott húsból többben ettek, nem betegszik meg tőle szűkségekben mindegyik. Az egészségesen maradt egyének szervezete ugyanis nem lévén fogékony a baktériumok mérgező hatással szemben, nem fejt ki az rájuk mérgező hatást. Ezt a jelenséget alaposan emlékeztünkbe kell vésnünk, mert a nyomozásnál esetleg félrevezethet bennünket az, hogy pl. az ugyanazon ételt elfogyasztott családtagok közül, mondjuk csak a családfő betegedett meg, míg a többiek egészségesek maradtak. Felületes megfigyelő ebből a jelenségből

Hogy lehetett a jó katona-nemzet hírében álló szerbeket úgyszólván napok alatt teljesen megsemmisíteni? Miféle titkos segítségük volt a németeknek a hegyes vidékű Görögországban? Mi történt Krétában?

Száz, meg ezer, feleletre váró kérdés!

Hiszen tudjuk, hogy kitűnő a német gyalogság, és utász csapatok roham-felszerelése, remek szerkesztésűek repülőgépeik, elsőrendű a légvédelmi tüzéségük irányzóeszközei, sok a páncéljármű és az ejtőernyős is, hadihajóik sem szorulnak tizedik vonalba... A germán faj jó szervező és fegyelmezett. Ezek lennének tán az okok?

Valószínűleg ezek is. De azt a „legtitokzatosabb fegyvert“ mégse itt keressük!

Azt hiszem, hármassal ez a fegyver: *szellem, nevelés, lélek!*

Az anyag holt, a fegyver csak eszköz! Mit ér a legkorszerűbb felszerelés, ha nem hatja át a szellem megtermékenyítő ereje?! Mit ér a legjobb harci gép, ha megfelelő nevelésű kezelői hiányoznak?! Mit ér mindez, ha nem lélek irányítja a cselekményeket?!

Lehet a legremekebb ipari és anyagi felkészültség, ha nem uralkodik felette a szellem ereje!

Repülőgépben, harcokosiban, tengeralattjáróban, lövegek mögött, lovak nyergében: emberek, férfiak, harcokos ülnök! Katonaszellemmel áthatott hőslélek!

Lehet ilyen férfiakat vajjon a veszély órájában termelni? Bajosan, akkor ez már elkésett! Nem lehet a harcokos kezelőjét, vagy a vadászgép pilótáját a

esetleg arra következtetne, hogy valamilyen bűnös merénylet történt, holott közönséges romlott húsból eredő húsmérgezéssel állunk szemben.

A kolbászféléknél különös figyelmet kell szentelnünk a hamisításokra. A kolbászféléket örölt húsból készítik s így igen gyakran kevernek bele *értéktelemből húsféléket*. Ezeknek megállapítása szinte lehetetlen. De keverik a húst *liszttel*, amely nagyobb mennyiségű vizet lévőben képes felvenni, a vele hamisított kolbász súlyosabbá válik. Ezt a hamisítást mi magunk is könnyen felismerhetjük olyképen, hogy a *gyanus fehér foltokra 1 csepp jódtinktúrát csepegtünk*. Ha a csepegtetés helyén lila színeződés keletkezett, a kolbászt liszttel keverték. Gyakran — hogy a kolbásznak szebb színt biztosítsanak — festékkel színezik. De piros színt kap a hús akkor is, ha salétrommal hintik meg. Néha konzerváló anyagokat adnak hozzá, hogy eltarthatósági idejét meghosszabbítsák. Ezeket a most ismertett és tiltott kezelési módokat csak vegyvizsgálatokkal lehet megállapítanunk.

4. Konzervek.

A mai élet mind nagyobb szerepet biztosít a konzervféléknek, melyeknek vitathatatlanul nagy előnyük, hogy helyes elkészítés esetén hosszú időnkig eltarthatók és belőlük úgyszólván percek alatt izletes táplálék kapható. Azonban nem lehet elhallgatnunk azt sem, hogy a helytelenül elkészített konzervanyag, valamint a rosszul lezárt, illetve leforrasztott konzervdoboz igen súlyos mérgezést idézhet elő. Itt is szerepet játszik az emberek könnyelműsége és lelkiismeretlensége, amelyik bűnös haszonszerzésből romlott húsból készített konzervet hoz forgalomba

rohamra indulás előtt megnevelni! Ezt a németek elkezdték már akkor, mikor Vezérük átvette a birodalom vezetését. Azóta szüntelenül folytatták és most már olyan fokra emelték, hogy elég a pusztaság parancs: a többi, a parancs lelkét már a nevelés adja. És így is hajtják végre ezek a katonák a parancsot.

Tényekre alapozott békeélet szül csak komoly eredményeket háborúban. Tán' soha nem láthattuk ezt még annyira, mint éppen a jelen háborúban. A harszánt forgácsoló hatása a magáramaradás óráiban követeli az egész férfit! A fölényes fegyverzethez sziklaszilárd lélek kell, akkor az eredmény sem marad el!

A germán faj kiválóságainak becsületesebb elismerése még nem jelent szolgálékütséget. A mi népünk is becsületesebb, tiszta fajú, erkölcsös. A magyar ember értelmes, büszke multjára és hazájára. Katona nemzet vagyunk! A németek bebizonyították, hogy elszánt, győzni akaró lélek: még a fölényes anyagon is diadalt arat! Nem lehet és bűnös könnyelműség is volna elvitatni az anyag fontosságát, a korszerű kiképzés értékét, de mit ér ez, ha az emberanyag, aki ezt kezeli, gyenge erkölcsű, jellem nélküli és akaratlan báb?...

Ne keressünk a tiszta, becsületesebb német győzelmek mögött „titokzatos“ fegyvereket, túlvilágból való szellemeket és vénasszonyoknak való dajkameséket! Nézzünk csak a dolgok mélyére, keressük csak azt a fegyvert a *valóság* birodalmában! Keressük az elszánt katonaszellemben, a győzni akarásban, az otthon, a faj, a haza szeretetében!

vagy a doboz lezárását nem végzi kellő lelkiismeretességgel.

A konzervben romlásnak induló hús vagy más ételnemű bomlása közben gázokat fejleszt. A fejlődött gázok felpúposítják a konzervdoboz alját és tetejét s a két felületet domborúvá teszik. A lelkiismeretlen emberek kilyukasztják ilyenkor a doboz tetejét s azon a gázokat kieresztik, majd a rést újra leforrasztják ahelyett, hogy az ilyen konzerv tartalmát azonnal megsemmisítenék.

Ha tehát egy konzervfélélet meg akarunk vizsgálni még felbontatlan állapotban arra nézve, hogy az megfelel-e a követelményeknek vagy sem, úgy mindenekelőtt *szemügyre vesszük, hogy nincs-e feldomborodva az alsó és felső lapos része*. Ha itt rendellenességet nem találtunk, megvizsgáljuk, hogy *nincs-e rajta kettős forrasztás?* Ha e két rendellenesség nem állapítható meg, úgy a konzerv ellen általában kifogás nem emelhető.

Lehet az is, hogy a konzerv ezeket a hibákat ugyan nem mutatja, de belül mégis valamilyen oknál fogva a romlás jelei mutatkoznak. Ennél tudnunk kell azt, hogy a konzerv ételneműek romlása esetén úgyszólván sohasem érzünk bűzös szagot, inkább *avas vajszagot*.

Ritkábban előfordulhat, hogy a doboz fémanyagából ólom vagy ón beoldódik az ételbe. Ilyenkor a mérgezetten az ólom- vagy ónmérgezés jellemző tüneteit láthatjuk.

5. Zsírok.

Nálunk Magyarországon ételzsiradéknak túlnyomórészt a sertészsírt használják. Szórványosan, inkább rituális szempontból, használják még a libazsírt is.

A jó sertészsír jellemző, kellemes szagú, ikrás szemcsékből álló, fehéres színű, lágy anyag. A sertészsír tömegélelmicikk lévén, igen gyakran hamisítják értéktelenebb anyagokkal. Különösen a világháború alatt kapott lábra a zsír hamisítása, amikor a kereslet nagy volt, viszont a rendelkezésre álló készletek csekélyek.

Gyakrabban használt hamisítások a következők:

a) *Vizezés*. A zsír a vízzel nem keveredik, ezért megfagyasztják s a jeget megőrölve belekeverik a zsiradékba. Ezt a büntetendő „zsírhitást“ még ma is gyakran alkalmazzák. Az így preparált zsiradék hevítve *sercegni, pattogni* fog.

b) *Faggyú, növényi zsírok, régi avas zsiradékok hozzákeverése*. Ezeknek megállapítása szabad szemmel szinte lehetetlen akkor, ha a hamisítást módjával végezték. Ha akár egyes elűtő szemcséket látnánk, akár megkóstolva, gyanus ízt éreznénk, legjobb min-tát vennünk és a vegyvizsgáló állomásnak beküldeniünk

c) *Konzerváló anyagok, melyek alkalmazása tiltva van*. Salicylsavat, bórsavat, konyhasót szoktak a zsírhoz keverni, abból a célból, hogy a hosszabb időn keresztül elraktározott anyagot az avasodástól, romlástól megóvják. Kimutatásuk csak vegyi úton lehetséges.

6. A tej.

A tejhamisítás és tejfertőzés. Tudjuk, hogy a tej a magyar nép legdrágább kincsének, a magyar gyermeknek legfőbb tápszere és ha hamisítják, ha lelkiismeretlen kezek megfertőzik, ezzel nemcsak a tör-

vény, nemcsak a tisztesség kereteit lépik túl, de tönkreteszik a magyar jövőt is. De meg kell ismerkednünk a tejjel másrészt azért is, mert a fertőzött tej súlyos járványokat idézhet elő.

Ismerkedjünk meg mindenekelőtt a tejnek azokkal a legfontosabb és könnyen megjegyezhető tulajdonságaival, melyek segítségünkre lehetnek az általános véleményünk megalkotásánál.

A tej minősége, zsírtartalma sok mindentől függ. Jó tudnunk, hogy *a tarka tehén teje zsírban szegényebb, mint a magyar (dehér) tehéné. Az öregebb tehén teje zsírosabb, mint a fiatal tehéné*. Zöld takarmányon tartott tehén teje zsírban szegényebb, mint a száraz takarmányon tartotté. Ha a tehenet mérsékeltlen dolgoztatják, úgy a tej zsírtartalma nem csökken, de ha erős járomba fogják, úgy a leadott tej mennyiség csökken és a zsírtartalom alászáll. *A fejéskor nyert tej első részlete zsírban szegény*, az utána jövő már zsírban gazdagabb, ezért a tögyet teljesen ki kell fejni.

Teljes tejnek nevezzük a tehentől megszakítás nélküli fejéssel megkapott tejet.

Ha a tejet „lefölözik“, úgy az azt jelenti, hogy a teljes tej tetején állás közben összegyűlő zsíros részét leszedik s így a visszamaradt tej zsírban jóval szegényebbé válik. *A tej hamisítása itt kezdődik*. A lefölözést az idevágó miniszteri rendelet nem tiltja, de kötelezően előírja, hogy az így lefölözött tejet teljes tejként eladni nem szabad, s az olyan kannákon, melyben lefölözött tejet tartanak és árusítanak, a tejnek ilyen minőségét fel kell tüntetni. Természetesen a lefölözött tej olcsóbb lévén, igyekeznek a felelőtlen elemek a lefölözöttet is teljes tejként eladni.

Hogy a tej zsírtartalma szempontjából jó vagy rossz minőségű, azt legkönnyebben az ú. n. *körömpróba*val ellenőrizhetjük. A tejből egy cseppet száraz körmünkre cseppentünk. Ha a tej gömbalakot vesz fel, úgy jó minőségű, zsíros, ha szétfolyik, vagy a csepp lapos alakot vesz fel, úgy vizezve van, vagy lefölözött s így kellő zsírtartalommal nem rendelkezik.

A tej hamisítása azonban nemcsak lefölözésben és vizezésben nyilvánulhat. Tudjuk, hogy a tej hosszabb ideig állva vagy rosszul kezelve és eltartva, megsavanyodik. Ennek megakadályozására vagy megszüntetésére krétát, mésztejet, szódát, bórsavat, szódabikarbonát szoktak a tejhez adni. Ennek megállapítását ugyancsak laboratórium végezheti el. Ugyancsak konzerváló anyagul adhatnak hozzá hidrogenperoxidot, salicylt, formalint stb.

7. Tejkészítmények.

A közfogyasztásra szánt tejszínt vagy tejfölt tilos vízzel, savtompítószerrel, konzerválószerrel, sűrítőszerrel (liszt) vagy festőszerrel, — általában bármilyen idegen anyaggal keverni.

8. Tejkonzervek.

A tejből háromféle konzervgyártmányt készítenek, ú. m. 1. *a sterilizált doboztejet*, 2. *a kondenzált tejet*, 3. *a tejport*.

A tejkészítmények bármelyikéhez tilos ártalmas konzerváló vegyi anyagokat keverni. Ilyenek a bórsav, salicyl, benzoésav stb. Ezek kimutatását a vegy-

vizsgáló állomáson végzik. Ha sokat tettek belőlük a tejbe, úgy az ízén is megérezhetjük.

9. A vaj.

Hamisításai: Leggyakoribb hamisításai a vizezés. A vajat köpülés után a nagymennyiségű vizeztartalmától préseléssel szabadítják meg. Nyereszkedési vágyból — hogy a vaj minél súlyosabb legyen — nem szabadítják meg víztartalmától, sőt még bele is gyúrnak vizet. Az ilyen vaj átmetszve, metszési felületén nagyobb likakat látunk, melyből vízcspek gördülnek ki.

Egy másik hamisítási mód, amikor az avas vajat belegyúrnák, illetve összegyúrnák a frissen készítettel. Ezt megállapíthatjuk onnan, hogy az ilyen vajat kettémetszve, felületén sötétebb színű foltokat látunk, mivel az avas vaj színe sötétebb.

Súlyszaporítás céljából lisztet, keményítőt, gipszet, krétát keverhetnek hozzá. Ezt kimutathatjuk olyképen, hogy a vajat megolvasztjuk, amikor a szilárd részek az alján összegyűlnek.

Nagyon gyakori és legnehezebben felismerhető hamisítása, amikor margarinnal keverik. A margarint marhafaggyúból készülni, az egészségre nem ártalmas, jól emészthető táplálék, de törvényes rendelkezés tiltja a vajhoz való keverését. Jelenlétét csupán vegyvizsgáló állomáson lehet kimutatni.

Eltarthatóságának növelésére konzerváló anyagokat, ú. m. boraxot, timsót, salicylt keverhetnek hozzá.

Itt említjük meg, hogy a túrót is szokták hamisítani. Súlyszaporítónak összetört burgonyát gyúrnak bele, vagy gipszet, súlypátot kevernek hozzá.

10. Cukor.

A cukornak, mint közhasználati cikknek hamisítása eléggé gyakori. Különösen előtérbe kerül a hamisítása akkor, ha valamilyen termelési zavar folytán a cukorellátásban hiány áll elő. A hamisítást sohasem a gyárak végzik, hanem a közvetítő kereskedelem vagy a kicsinybeni árusítók.

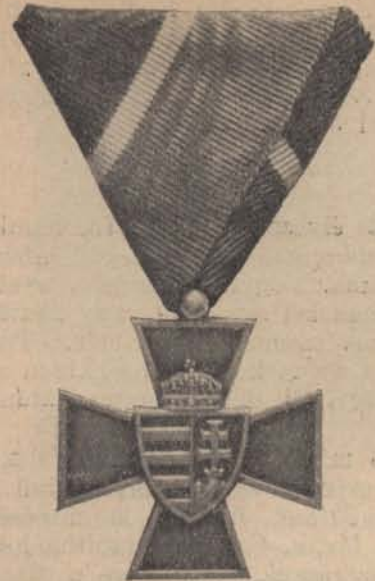
A cukor — mint tudjuk — négyféle formában kerül forgalomba, ú. m. süveg-, kocka-, kristály- és porcukor.

Ezek közül a *porcukor hamisítható*, de ezzel azután nagyon gyakran élnek is.

A hamisítószerke a következők: *szőlőcukor, liszt, keményítő, krétapor, gipsz*. Ezek közül a szőlőcukor még esetleg elnézhető, — bár ez is büntetendő cselekmény. Kimutatása csak vegyi úton, laboratóriumban lehetséges. A liszt, keményítő, krétapor és gipsz már durvább hamisítások közé tartozik. Ezeket saját magunk is megállapíthatjuk olyképen, hogy a porcukorból vizes oldatot készítünk. Ha a porcukor kifogástalan, úgy átlátszó oldatot kapunk. Ha az előbbiekkal volt hamisítva, úgy az oldatuk zavaros lesz vagy az alján fehér üledéket fogunk találni.

11. Méz.

A méz hamisítása igen elterjedt. A hamisítók nyugodtan dolgozhatnak, mert a hamisított mézet a valóditól elkülöníteni és megkülönböztetni csak mikroszkópiai vizsgálattal lehet. A hamisított a valóditól sem ízre, sem színre, sem szagra különbs-

A Nemzetvédelmi Kereszt

get nem mutat s el kell ismernünk, hogy tápérték szempontjából nem marad el a valódi méz mögött.

Tudnunk kell, hogy a valódi — a méh által virágról gyűjtött — méz kétféle cukornak a keveréke: ú. m. a szőlőcukornak és gyümölcs-cukornak. E két cukorfajta alkotja a mézet. Mindkét cukorfajta külön-külön is előállítható gyári úton. A mű-mézet ebből a két cukorfajtából készítik, oly módon, hogy megfelelő mennyiségben keverik, amikor is kevés víz hozzáadása mellett a mézhez teljesen hasonló sűrűségű anyagot kapnak. Ezt festik és illatosítják.

A mű-mézet szabad előállítani, de az így forgalomba hozott árun fel kell tüntetni, hogy *művi és nem természetes úton* készült. A hamisításnál a természetes mézet műmézrel helyettesítik és természetesen magasabb áron adják el.

Savanyú, erjedt-szagú mézet árusítani és fogyasztani nem szabad.

12. Ecet.

A köznapi életben kétféle ecetet ismerünk. Az egyik az *ecetessencia*, amely nem más, mint tömény ecetsav, egy erősen szúrós szagú, maró hatású, savanyú ízű folyadék, a másik ecetfeleség az ú. n. borecet, amit kifejezetten csak ételek savanyítására (ízesítésére) használnak fel. Ezt bornak az ecetesítésére révén állítják elő s előnye a közönséges ecetel szemben, hogy a bor zamatanyagait is tartalmazza. Természetes, hogy az így előállított ecet jóval drágább a közönséges ecetnél s ezért hamisításokat főként ennél találunk.

A legközönségesebb hamisítási mód, hogy a borecetnek vöröses vagy sárgás színű a közönséges ecetnél festéssel utánozzák. Arról, hogy mesterségesen van-e festve, vagy sem, leggyorsabban úgy győződhetünk meg, hogy a gyanús folyadékot összevázuk. Ha hamisították, úgy habja *színes*, ha nem, úgy — bár a folyadék színe mondjuk vörös, vagy sárgás — habja ennek ellenére *színtelen* lesz.

Silány ecetet savanyúságának fokozása céljából más savakkal — sósavval, kénsavval — kevernek. A káros hamisítás kimutatható a laboratóriumban

különböző eljárásokkal. Kedvelt hamisítási mód, amikor a silány ecethez csipős növényi anyagokat — borsot, paprikát — kevernek, amivel a savanyú, csipős ízt kívánják fokozni. Néha mérgező hatású hangyasavval is hamisítják.

13. A kávé.

Elterjedt élvezeti cikk lévén, hamisítása igen gyakori. A hamisításnak a legkülönbözőbb fajtáival találkozunk. Vegyük először a nyers kávé. A nyers kávészemeket agyagból vagy tésztából formált imitált babkávészemekkel keverik. Természetesen ezeket még a nyers kávéhoz hasonlóan színezik. Ha az ilyen kávé vízbe dobjuk, úgy az utánczott szemek szétáznak.

Ha a jó minőségű kávé silányabb, más színű kávéval keverik — vagy csúnya színű kávéval kívánják hamisítani, úgy a jó minőségűhöz hasonló színre festik. Ezt megállapíthatjuk, ha vízzel alaposan összerázzuk. A jó kávé a vizet nem festi meg, míg a hamisított a megfelelő színre színezi.

A pörkölt mükávészemek vízben lemerülnek s a vizet gyorsan megfestik. A világháborúban aprószemű babot pörkölték s azt keverték a kávészemek közé.

Igen elterjedt a pörkölt *darált* kávé hamisítása, mert a hamisítás felismerése szemre szinte lehetetlen. A megörölt valódi kávé fehéres részeket, világosabb színű apróbb darabokat tartalmaz, amiket igen könnyen fel lehet higitani apróbb idegen részekkel. A hamisítást kimutathatjuk, ha az ilyen kávé a vízre szórjuk. A szennyezés le fog belőle süllyedni.

Fel kell még hívnunk a figyelmet a különböző nevek alatt árusított pótkávéra, melyek — a reklámfeliratok szerint teljesen képesek pótolni a valódi kávé. Ezekben a kávénak nyoma sincsen. A pótkávé a következő anyagokból készítik: *árpa, rozs, kukorica, bab, borsó, makk, cikória, répa, datolyamag, zab, aszalt gyümölcsök* (alma, szilva, körte), *füge, szentjánoskenyér, kétszersült, fakéreg* stb. Ezeket megpörköelve és megöröelve egy barna színű — a kávéhoz hasonló tömeget kapnak, mely leforrázva, fekete színű, keserű ízű folyadékot szolgáltat. Ebben természetesen nyoma sincsen a kávé legfontosabb hatóanyagának: a *coffeinnek*.

14. Tea.

A teát már hazájában, de nálunk is hamisítják, a legkülönbözőbb növények leveleivel. Gyakoribb és hamisításra felhasznált növényfajták a következők: *bodza, rózsa, fűzfaj, nefelejts, babér, kőris, hársfa, kökény* stb. Ezeknek kimutatása csak mikroszkóp segítségével történhetik, mivel az előbb említett fajták leveleit gőz felett átnedvesítve, a valódi teához teljesen hasonló módon sodorják össze.

Másik hamisítási mód, hogy a valódi tealevelet ragadós anyagba áztatják, majd szárítás közben finom ásványi porral bedörzsölik, aminek révén a tea önsúlya jelentékenyen emelkedni fog. Ha az így hamisított teát leforrázzuk, a rátapadt anyag leválik s az edény alján gyűlik össze.

Leggyakoribb hamisítás, amikor már egyszer leforrázott leveleket a még forrázatlanok közé keverve, újra áruba bocsátanak. Ezt megállapítani csupán hosszadalmas vegyi eljárás révén lehet.

15. Kakaó.

A kakaót általában por alakjában ismerjük, melyet Amerikában, Ázsiában, Afrikában termesztett örökzöld növény megpörkölt magvából őrléssel állítanak elő. Ha ezt a kellemes illatú port keményítővel, cukorral, vaníliával vagy más illatos anyagokkal keverik, úgy megkapjuk a csokoládét.

A kakaópornak vagy csokoládénak leggyakoribb hamisítása a hozzá kevert nagyobb mennyiségű keményítő (liszt). Az ilyen áru vízben nem olvad meg, nem oldódik, pépes tömeget képez. Ha kakaópor keményítővel való hamisítását kívánjuk kimutatni, azt legegyszerűbben úgy végezhetjük, hogy a pépes anyagra néhány csepp jódtinktúrát cseppentünk, melynek keményítő jelenléte esetén meg kell kékülni.

Ásványi anyagokat is szoktak ritkábban a kakaóporhoz keverni. Az ilyen áru üledéket képez s a fogak között ropog.

16. Különböző fűszerek.

A különböző fűszerek hamisítása olyan hatalmas és változatos tömeget ölel fel, hogy annak részletekbe menő tárgyalása szinte lehetetlen. Ezért csak a gyakori fűszerfélék általános hamisítási módjait ismertetjük.

Paprika. A piros paprikát téglaporról, liszttel, homokkal és más súlyosabb anyagokkal hamisítják.

Bors. A fekete örölt borsot fehér borsal, idegen növényi részekkel keverik.

Szegfűszeg. Leggyakoribb, hogy értéktelen ág-törmelékkel s egyéb szennyező anyagokkal fertőzik.

Köménymag. Idegen magvakkal keverik, gyakran belekerül a mérgező hatású foltos bürök magja is.

Majoránna. Különböző értéktelen levéldarabokkal szennyezik.

Fahéj. A fahéj hamisítása hozzákevert hazai fák kérgével történik, amelyek természetesen a fahéj jellegzetes illatával nem rendelkeznek.

Sáfrány. A sáfrány bibeszálai közé értéktelen — de színre és alakra hasonló — idegen bibeszálakat kevernek.

A most felsorolt fűszerfélések hamisításai csupán mikroszkóp útján ismerhetők fel.

17. A bor.

A borok színe a festőanyag minősége és mennyisége szerint halványsárgától sötétpirosig változik. A jó bor teljesen tiszta, átlátszó, üledéke nincs. A gyöngye vagy romlott borból a sók és a színanyag sokszor kicsapódnak és megzavarosítják a bort. A jó bor kellemes aethylalkohol szagú. A szagot jobban érezzük, ha a bort fölrázzuk, vagy ha belőle pár cseppet egy tiszta pohár falán szétterítünk és így szagoljuk. *Kozmász, a methylalkohol szagú a spirituszszal hamisított bor.* A jó bor íze kellemes, kissé csipős, izgató, a hamisított égető, karcos utóízű.

Leggyakoribb hamisítási mód a vezetés és az alkoholosítás. Ezek felismerésénél nagy segítségünkre van az állam által évenként kiadott kimutatás, mely az egyes borvidékek számos borpróbájának elemzését tartalmazza.

A bor festésének felismerése. Silány, halvány színű, fehér bornak pár csepp égetett cukoroldat aransárga színt ad. Ha az ilyen bort ugyanannyi

vízzel elkevert tojásfehérrel összerázzuk és szűrjük, természetes bornál a szűrlet szintelen, mert a fehérje a színanyagot lecsapja; *a karamellezett azonban sárga marad.*

Még gyakoribb a vörös borok festése, melynél a legkülönbözőbb növényi színanyagot, de sokszor analinszíneket is, közöttük főként a fuchsint is alkalmazzák. Egészségügyi tekintetben az ártalmatlan növényi festőanyagok alig kifogásolhatók és ezért kimutatásuk csak a csalás felderítése miatt bír értékkel. Itt a következő jeleket használhatjuk fel: *A természetes vörösbor habja szintelen. A festett vörös, sőt kékes vagy ibolyás. A fehér papíron végig csurgott természetes vörösbor rózsaszínű, a festett ellenben erősen vörös, sőt kékes nyomot hagy.*

18. Konzerváló anyagok.

Kénessav. A rendes borkezelésben is alkalmazzák a hordók belsejének fertőtlenítésére, úgyhogy bennük kéndarabot égetnek el és a kénessav gőzöket pár óráig a hordóban hagyják. Mielőtt az ilyen hordóba bort töltenének, azt előbb kiszellőztetik és ki-mossák. *Ha azonban silány bort eltarthatóvá akar-nak tenni, akkor ezt szellőztetés és mosás nélkül bo-csátják a hordóba. A bor mohón elnyelvén a kén-gőzöket, benne a baktériumok elpusztulnak, sőt a bor színanyagai is élénkülnek.*

A salycilsav erős baktériumölő lévén, a silány bort a romlástól bizonyos ideig megóvjá.

Cukrozzák a mustot akkor, ha a szőlő rosszul érvén meg, sok benne a sav és kevés a cukor. Az ilyen savanyú musthoz előbb annyi vizet adnak, míg a savtartalom normális lesz. Ezután annyi nád-vagy szőlőcukrot, amíg a cukortartalom is rendes (20–24%) lesz. Erjedés után a borban az alkohol-és savtartalom rendes.

A sacharint az édes borok hamisítására használják.

Glycerint adnak a hitvány borokhoz, hogy azoknak sűrűséget és édeses ízt adjanak. **Gipszezni** a vörös bort szokás erjedése alatt. A cél az, hogy az erjedést elősegítsék, gyorsítsák, midőn a bor hamarabb feltisztul, színe tüzesebb és állandósága nagyobb lesz.

Ezekben ismerkedtünk meg a legfontosabb élel-miszerek, valamint fűszerfélék leggyakoribb hamisítási módjaival. Természetesen ezen a téren mindig újabb és újabb meglepetésekre lehetünk elkészülve, mert az emberi elme leleményessége nem ismer határt.

Felhívjuk olvasóink figyelmét arra is, hogy ha bármely élelmi- vagy élvezeti szerben valamilyen ok miatt hiány áll be és ennek folytán nehezen szerezhető be, vagy pl. rossz termés miatt csak kis mennyiségben kapható, abban a pillanatban megkezdődik annak nagymérvű hamisítása.

Vonatkozik ez különösképen a mai viszonyokra, amikor a beszerzési lehetőségek igen megnehezültek, valamint a fejadagok bizonyos korlátozások közé szorítása folytán megnövekedett a kereslet s a kínálat erősen lecsökkent. Ez magával hozza, hogy a zugkereskedelem virágozni kezd s minden zugkereskedelemnek szinte törvényszerű kísérője az egyes árucikkek hamisítása.

A Kormányzó Úr Ó Főméltósága
Kövi Pál alhadnagy kiváló szolgálataiért
a Magyar Ezüst Erdemérmét adományozta.

Mit mondhatnak a vérfoltok?

írta: Dr. BEÖTHY KONRÁD egyet. tanár,
törvényszéki orvos.

Családirással kapcsolatban szükséges volt, hogy vérfoltok jelenlétét s azok származását megállapítsuk. A helyszínen készült szemlejegyzőkönyv ki-vonatosa tartalma szerint:

Pécs város Ullmann-telepnek nevezett részében, egyik ház-ban 1940 április 20-án reggel 6 órakor a tejes asszony a konyha padlóján „vérbefagyva” találta B. J. bányász feleségét és annak 3 éves M. nevű leányát. A konyhaajtó kilincse-re volt betéve, kulccsal bezárva nem volt. A kihívott tiszt-orvos megállapította, hogy a halál kb. 3 órával azelőtt állott be, mert mindkét holttesten a kezdődő hullamerevséget ész-lelte. A rendőrség emberei azonnal kiszálltak és nekiláttak a nyomozásnak. A két holttest a konyha közepén a padlón feküdt úgy, hogy a hanyattfekvő asszonynak a bal lába az ugyancsak hanyattfekvő kisleányka hasán nyugodott. A szük-ségesnek látszó fényképfelvételek elkészítése után a helyszíne-t változatlanul hagyták. A konyhában alacsony ülőkéen mosdó-tálban kétliternyi, zavaros, enyhén barnavörös víz volt, a mosdótól oldalán két, elmosódott barnavörös csik húzódtott lefelé; a befelé nyúló szobában és különösen a szekrényekben példás rend volt. Az egymás mellett fekvő ágyak közül a konyha felé esőnek a dunyháján részben friss, elmosódott szélű, részben töretlen, éles szélű foltok voltak, ugyanígy a lepedőn is, de itt a vérfoltok inkább csak áttűntek. Ez a lepedő meg volt fordítva, alulról részben ugyanolyan friss vérfoltok voltak, mint a dunyhán. A vértócsa mellett a kony-hában friss, freccsenéstől származó vérfoltok voltak a tócsa széli részein, a falakon és a bútorzatban is. Elkent fekete-vörös foltok voltak az árnyékszék padlóján és két, egyenként 10 és 4 mm. átmérőjű, kerek, fekete-vörös, repedezett felületű, éles szélű beszáradt csepp az árnyékszék ülőkéjén is, amely fából volt. Amikor e sorok írója a helyszínre érkezett, a bányászt a bányából hazahozva, a szoba egyik sarkában ülve találta. Ruházatát levettették, s azokat bűnjelül kezelték. Eme bűnjeltek között volt egy zsebkeendő, egy, az emésztő-gödörből kihúzott, friss vérrrel és vizelettel dúsan átitatott vászoning is, amelyben gyanúsított a magára ismert, majd egy bal fekete félcipő, s egy alsónadrág. Ezeket a bűnjelteket azonnal megvizsgáltam s jöllehet a nyomozók is végeztek nagytólal vizsgálatokat s a cipőt vértől mentesnek találták, mégsem mellőztem a szakértői szemmel való megvizsgálást, amelynek eredménye az lett, hogy a fekete félcipő baloldalán, a felső lyuk és a bőr szabad széle között gombostűfejnyi, a fekete alapon csak oldalvilágításban észrevehető kis foltot

Ki tudja?

Az ország főbb útvonalainak hossza mennyi?

találtam. Az összes, bűnjelül kezelt tárgyakon helyben elvégeztem a vér kimutatására szolgáló kémiai próbák közül az úgynevezett benzidin-próbát, amely kivétel nélkül minden esetben eredményesnek bizonyult. A cipőn talált kis vérfolt megtalálásának gyaniban volt jelentősége, mert gyanúsított konokul azt állította, hogy ő semmit sem tud. Mint rendszeren, úgy ezen a napon is felkelt, felöltözött, felhúta a cipőjét és munkahelyére, a bányába ment, ott cipőjét levetette, majd felhúta a bányászcipőt s ebben dolgozott addig, amíg a detektívek lakására visszakísérték. A visszakísérés előtt tehát levetette a bányászcipőt, felvette azt a fekete felsőcipőt, amelyen a vérfoltot sikerült kimutatni. Sem a bányabemenet, sem onnan való visszakísérés alkalmával nem szenvedett el semmi olyan sérülést, amely testén látható lett volna, amelyből vérzés indult volna meg.

Kétségtelen tehát, hogy gyanúsított cipőjére még akkor került a vér, mielőtt otthonról elindult volna munkájába. Ez az eredmény aztán új lökést adott a nyomozásnak. Nem kérték, de megvizsgáltam gyanúsítottat is. Jobb kezének körmei alatt finom, barnavörös port láttam, amelyet hegyes késsel lekaparva, szintén megvizsgáltam, az ugyancsak vérnek bizonyult. Emellett jobb kezének mutatóujján, a tenyéri felszínen, az ujjbegyen találtam egy, a köröm külső szélétől az ujjbegy közepén keresztül haladó egészen élesszerű, fekete-vörös, beszáradt vérral összetapasztott folytonosság-megszakítást, amelynek egyik zugában nyomás nélkül is kevés, vörhenycs savó ürült. Erre vonatkozólag gyanúsított kijelentette, hogy két nappal azelőtt megmetszette ujját. A sérülésen sem duzzanat, sem gennyedés, sem feltűnő táton-gás nem volt s habozás nélkül kijelentettem a nyomozást végző rendőrkapitánynak, hogy a sérülés nem két napos, hanem egy-két órás. Gyanúsított megmaradt állítása mellett. A vérfoltok a dunyhán, a lepedőn, szintén ebből a két nap előtti elszennvedett sérülésből származtak — gyanúsított állítása szerint. Az alsónadrág bal szárának belső felszínén barnavörös — ugyancsak vérfoltoknak bizonyult — elszennyeződés eredetére vonatkozólag előadta gyanúsított, hogy felesége vérzésétől származik.

Attól eltekintve, hogy a pöcegödörből kihúzott ingben gyanúsított a sajátját ismerte fel, és azt meg is mondotta, minden mást, ami a két személy halálát okozta, tagadott a helyszíni szemlén. Délután 6 óra tájban aztán beismerte, hogy feleségét ő ölte meg nyakának egyetlenegy átmetszésével, azzal a borotvával, amit a helyszíni szemlén a hanyattfekvő asszony hátának baloldala alatt, nyitott állapotban, meg is találtunk. A nyomozást vezető rendőrkapitány azzal a kéréssel fordult hozzám, állapítsam meg, hogy az átadott bűnjeleken a foltok milyen csoportba tartozó embertől származnak, nevezetesen hogy egyeznek-e a foltok az áldozat vagy a gyanúsított vérével.

A vér jellemét a már ismert módon megállapítottam. Arra a kérdésre vonatkozólag, hogy a vizsgált foltok milyen csoportba tartozó embertől származnak, a foltokkal elvégeztem a vércsoportmeghatározást. Röviden erről szólok most.

Manapság már mindenütt beszélnek a vércsoportokról, az egyes államokban, városokban is arra alkalmas egyéneket jelöltek meg, akik szükség esetén hajlandóknak mutatkoznak arra, hogy vért adjanak. (Ez évben honvédelmi célokra 5826 nő összesen 17.478 deciliter vért ajánlott fel! Szerk.) Különösen heveny vérvesztéssel járó műtéteknél, szerencsétlenségeknél jön szóba a vérátömlesztés, amely azon a megisme-

résen alapul, hogy a világon élő összes embereket vércsoport szempontjából 4 csoportba lehet beosztani.

Nemcsak vérátömlesztésnél, hanem polgári perekben (pl. apasági keresetekben) és a bűnügyi nyomozásokban is nagy szerepük van ezeknek a meghatározásoknak. Eme célra a vérben levő vörös testeket és a vér savóját használjuk fel, olyan módon, hogy az egyik ember vörös vérsajtjeit másik ember savójával összekeverjük, legezálszerűbben üveglapocskán, amit tárgylemeznek nevezünk s akkor azt tapasztaljuk, hogy:

1. Van olyan ember, akinek vérsavója minden más ember vörösvérsajtjeit kisebb-nagyobb csoportba rántja össze, azaz csoportosítja, de a saját vérsajtjeit és a vele hasonló vérű embereket érintetlenül hagyja; ez a 0, vagy I. csoport.

2. Egy másik csoport az, amelynek a savója egyik vérnek a sejtjeit sem csoportosítja, ellenben ennek a vérnek sejtjeit minden csoportbeli más savó csoportosítja. Ez az AB, vagy IV. csoport.

3—4. Van két olyan másik csoportbeli vér, amelynek savói és vörösvérsajtjei egymással kölcsönösen kötődnek, ezenfelül ezek a savók még csoportosítják az AB csoport vérsajtjeit is. Ezek közül az egyiket A, vagy II. csoportnak, a másikat B, vagy III. csoportnak nevezzük.

Egy és ugyanazon embernek a savója és vörös vérsajtjei egymással nem lépnek hatásba.

A vércsoport meghatározást igen egyszerű elvégezni; sokkal egyszerűbb megcsinálni, mint elképzelni. Aki egyszer látta, az sohasem felejtje el.

Ezelőtt negyven esztendővel derítették ki, hogy az emberi vérnek ez a sajátos magatartása állandó, jellegzetes, amely az ember egész életén át megmarad, betegségekre, orvosságos behatásokra nem változik, vagyis olyan állandó tulajdonsága az embernek, amely őt egész élete végéig, de még azután túlra is elkíséri, vagyis, hogy halál után egy ideig még teljes biztossággal meg tudjuk állapítani a vércsoportot, amelybe valaki tartozott. Azok a jellemző tulajdonságok, amelyek ezeket a hatásokat adják, egy szigorú szabály, az öröklési szabály szerint mennek át a szülőkről a gyermekekre, amely öröklésben szabályellenességnek nincsenek. Ennek a felfedezésnek nagyon nagy jelentősége van az orvostudományok minden ágában.

Mi magyarok, a vércsoportokat illetőleg a következőképpen oszlunk meg: a 0 csoportba 31, az A csoportba 38, a B csoportba 18,8, az AB csoportba pedig 12,2% tartozik. Ugyanily módon megállapították az angoloktól az ósausztráliaiakig, az eszkimóktól a délafrikaiakig az emberek vércsoportjait. Bárhová is kerüljenek el az egyes fajták, a vércsoportbeli tulajdonságukat megtartják évszázadokon keresztül. Vizsgálatokat végeztek a vércsoport esetleges megváltozásának kérdésében olyan asszonyokon is, akiknek különböző csoportba tartozó férjük volt, de azt találták, hogy az asszony vércsoportja ilyenkor sem változik meg. A vércsoportmeghatározást nemcsak friss, hanem régi, beszáradt vérral is el tudjuk végezni. S éppen itt van ennek a nagy fontossága nyomozással kapcsolatban, amikor csak kivételesen áll rendelkezésünkre friss vér. Amikor a gyanúsított azt állítja, hogy a ruháin kezén, stb. talált vérfoltok saját orra vagy sebe vérzéseiből

Tetszik Önnek

a Csendőrségi Lapok képes melléklete? Biztosan. Legyen munkatársunk, segítők abban, hogy minél gyakrabban adhassunk ilyen mellékletet: küldjön fényképeket.

származnak, megdönthetjük, vagy megerősíthetjük ezt az állítást: vagy kiderül, hogy saját vérenek és a ruháin talált vérfoltoknak csoportja egyezik, vagy nem egyezik.

Ugyanígy jártunk el a fentebb említett esetben is.

Mielőtt a rendőrkapitány kérdéseire válaszolnék, felsorolok néhány esetet, amelyben a vércsoportmeghatározásoknak jutott fontos szerepük.

1. Részben kendőn beszáradt, 4 napos vérfoltok. Gyilkosság. Mindkét foltban meg lehetett találni azt a savót, amely mindenféle vörösvérsejtet összezapzott, ezek szerint tehát a foltok az I. vércsoportbeli embertől származtak, míg az áldozat vére a II. csoportba tartozónak bizonyult. Gyanúsítottat elengedték, később az igazi tettest elfogták.

2. Selyemsapkán beszáradt, 18 hónapos vérfoltok. A meggyilkolt ember vércsoportja a boncolás alkalmával a III. csoportba tartozónak bizonyult. A selyemsapkán talált vérfoltok ugyancsak a III. csoportba tartoztak.

3. Kicsiny, pikkelyszerűen, 3 hét óta beszáradt foltok gyanúsított nadrágzsebében. Gyanúsított nem tudott semmiféle felvilágosítást adni a foltok eredetéről. Úgy a beszáradt folt, mint gyanúsított vére ugyanazon, a II. csoportba tartozott. Ebben az esetben még az is érdekes volt, hogy a vizsgált vérfoltban szétnyomott bolharészeket is lehetett találni göröcsvel, jeléül annak, hogy a vérfolt vérszívó állat megöléséből származott. Gyanúsítottat elengedték.

4. Számos, vastag, 2-5 hónapos vérfoltok ingen. Meghatározandó volt, vajjon a vérfoltok valóban származhattak-e gyanúsított orrvérzéséből. Az áldozat vérének boncolásnál nem vizsgálták meg. Úgy a foltokban, mint gyanúsított vérében a II. csoportot lehetett megállapítani.

5. Köveken beszáradt, szétszórt, 2½ hónapos vérfoltok. Gyilkosság gyanúja. Meghatározandó volt, vajjon a foltok gyanúsítottól származnak-e? Gyanúsított egyik ujján kis, gennyedő sebet mutat, amely szerinte kisebb, baleseti sérülésből, a nyomozók szerint azonban harapásból származnak. A sebből azon az úton, amelyen át a tettes haladt, a színhelyig a kövekre vér esurgott. Úgy a folt, mint gyanúsított vére a II. csoportba tartozott. Ez a megállapítás jelen esetben gyanúsított ellen terhelő adat volt.

6. Gyilkossággal gyanúsított két parasztlégény. Mindkettőnél boxert találtak. Áldozat arcán zúzott sebek, széli részükön barna elszíneződés. A boxeren talált vérnyom a B. csoportba tartozó embertől származott. A megölt asszony a 0 csoportba tartozott. A terhelő adatok olyan erősek voltak, hogy a két legényt elítélték. A főtárgyalás után az igazi gyilkosokat sikerült kézrekeríteni. A két legénynek semmi köze nem volt a gyilkossághoz, az asszony arcán levő sérülések borona fogától származtak.

7. 1928 március egyik éjszakáján meggyilkolva találták D.-t. A holttest szüleinek háza előtt feküdt, nyakán nagy, metszett sérülés, nemirészei kimetszve. Gyánu H.-ra, akivel az áldozat üzleti útról tért haza. H. köpenyegének ujján, cipőjén emberi vérfoltok. A cipőn talált foltok az A csoportba, a köpenyegen találtak a 0 csoportba, az áldozat vére az A csoportba, gyanúsítotté a 0 csoportba tartozott. Gyanúsított a cipőn levő foltokról el nem fogadható magyarázatot adott, minthogy pedig ez a vérfolt megegyezett az áldozat vérével: mindezt ellene szóló adatként szerepeltették.

Mindezeket most átvizsem az ismertetett esetekkel kapcsolatos kérdésekre:

1. Az egymással egybefolyó nagy vértócsa az asszony és a kisleány alatt, az A csoportba tartozott.

2. A vérrel átitatott férfiingen levő foltok az A csoportba tartoztak.

3. A kisleány és az asszony vére egyformán az A csoportba tartozott.

4. Az alsónadrág bal szárán, belül talált folt, majd meg a lepedő fonákján talált foltok a 0 csoportba tartoztak, ugyanúgy a

5. a bal félcipőn talált kis vérfoltoeska is.

6. Az árnyékszék ülőkéjén talált 2 kis vérfoltoeska a 0 csoportba tartoztak.

7. Gyanúsított vére a 0 csoportba tartozik.

Most aztán következett gyanúsított ama állításának megerősítése, illetve megcáfolása, hogy az alsónadrág balfelületén tapadó vérfolt valóban neje vérzéséből származik-e, vagy nem. Már maga az a tény, hogy a vércsoportmeghatározás szerint ez a vérfolt nem az elhalt asszonytól származik, elégséges volna gyanúsított állításának megcáfolására. Ennek ellenére elvégeztük a havivérzés kimutatására szolgáló vérkimutatási eljárást.

A női vérzés a méhből indul meg s a hüvelyen keresztül kerül ki. Nem havivérzésnél a vérrel együtt nagytömegű rostonya is ürül ki, a havivérzésben rostonya vagy nincs, vagy olyan csekély mennyiségben van, hogy a göröcs alatt azonnal szembetűnik. A havivérzésben tömeges, nagy hámsejteket találunk, amelyek jóddalattal barna anyagokat mutatnak; ez a barna anyag a havivérzéssel kiürülő hámsejtekben levő tápanyag, a glykogénnek nevezett anyag, amely a rendes (nem havi) vérzésben mindig hiányzik; ezenfelül a nagy hámsejtekben tömeges baktériumokat is találunk, amely nem havivérzésben hiányzik. Ezeknek az alapján tehát el lehet különíteni a két vérzésnek a forrását is.

Attól eltekintve, hogy az alsónadrág foltjának csoportja nem egyezett az asszony vércsoportjával, most már teljesen biztos megállapítást nyert, hogy ez a vérfolt nem nőivérzésből ered s így gyanúsítottnak az állítása tudományos megcáfolást nyert. Azt, hogy valóban nem nőivérzéses eredetű volt a folt, mutatja egyébként a boncolás is, amelynyiben elhalt asszony méhe nem volt a vérzéses időszakban.

Igy azután a rendőrkapitány kérdésére eredményes választ tudtam adni. Gyanúsítottnak az az állítása, hogy a ruházatán, stb. megtalált vér saját sérüléséből származik, majd meg, hogy nőivérzésből: minket nem lep meg, mert ez egészen mindennapi kifogás. Éppen ezért berendezkedett a tudomány arra, hogy mindezeket tudományosan ellenőrizze. De nemcsak erre a két kérdésre, hanem továbbakra is tudunk megfelelő biztos választ adni, mégpedig arra, hogy — amint gyakran állítani szokták — a vér embertől vagy állattól, s ha állattól, milyen állattól származik-e? Erről egy következő cikkben számolok be, most befejezésül röviden összefoglalom a megállapításokat:

A nyomozók a helyszínt változatlanul hagyták s ilyen állapotban rögzítették a szükséges nyomokat; ez a helyes eljárás.

Felkészülve érkeztek a helyszínre, nagyítólencsét, éles eszközt is hoztak magukkal; a helyszínelésre kihívott törvényszéki orvos teljes felszereléssel ment ki, ezzel megrövidítette és teljes értékűvé tette a nyomozást.

A vércsoportok vizsgálata alapján bebizonyosodott, hogy gyanúsított ingen levő vérfoltok (nem

Ki tudta?

A mai orosz birodalom 21 millió négyzetkilométer, (A telihold korongja — csillagászok szerint — 19 millió négyzetkilométer.)

tőle, hanem az áldozatok véréből származnak; a boncolás és a vérvizsgálat eredményei megcáfolták gyanúsítottnak azt az állítását, hogy a ruháján tapadó vér a nőivérzés következménye, mert az elhalt asszony petefészkében vérzéses sárgatestet nem találtunk;

gyanusított és az áldozatok véréből egymástól kétségtelenül meg lehetett különböztetni. Az alsónadrágon, a lepedőn, az árnyékszék ülökéjén talált, részben elkent, részben érintetlen foltok ugyanabba a csoportba tartoztak, mint gyanúsított vére, az I. vagy 0 csoportba, míg a többi vérfolt a II. vagy A csoportba tartozott.

Még nagy gyakorlattal bíró nyomozók sem nélkülözhetik szakértők igénybevételét helyszíni szemlén sem: a szakértő vette észre azt a parányi vérfoltot, amelynek a megléte igen erős bizonyítékot képezett gyanúsított ellen;

gyanusított jobb mutatóján lebenyes metszett seb volt, amely nem kétnapos, hanem néhány óras volt a helyszíni szemle időpontjában; ennek keletkezése egybeesett a nyakmetszésekkel; ez a sérülés vérzett s ezzel a vérző ujjával nyult hozzá azokhoz a tárgyakhoz, amelyeken a 0 csoportot fel lehetett fedezni és kimutatni; az árnyékszék ülökéjére kis magasságból (mert széli részein kifutók nem voltak, hanem egészen élesszélűek voltak) 2 véresepp hullott; hullhattak ezek a véresepek akkor gyanúsított sérült ujjából, amikor a vértől szennyes ingét a pócegdörben elsüllyesztette;

azt, hogy hogyan néz ki néhány óras, 24 óras, 48 óras sérülés: csak szakértelemmel bíró mondhatja meg; itt gyanúsított állítását meg lehetett cáfolni a sérülés keletkezésének időpontjára vonatkozólag. Mindezeknek a bizonyítékoknak gyanúsított elé tárása után az lett az eredménye, hogy gyanúsított beismerte, hogy úgy feleségének, mint leánykájának a nyakát ő metszette át.

A magyar csendőr.

*Szélbe, ködbe, sárba, hóba
A nagy országutat rója —
Sasszemével messze kémlel,
S meg-meglibben kakastolla.*

*Széles vállán töltött puska,
Szuronyával napfény játszik —
Arcán: erő, bátorság ül, —
Elszánt és hü — mindhalálig.*

*Kint portyázik éjjel-nappal.
Aki bűnös, fut előle.
Ha megdördül kemény hangja:
Bárány lesz a kocsma hőse.*

*A kis falu fáradt népe
Nyugodtan dől vánkosára:
Kakastollas örzi álmát,
Magyar csendőr vigyáz rája.*

Váti Nagy Géza.

A takarékoságról.

Írta: Takács Ferenc tiszthelyettes.

A Csendőrségi Lapok egyik előző évi számában a takarékoságról olvastam, melyben — többek között — azt írja cikkíró bajtársam, nem árt, ha időnként e kérdéssel foglalkozunk, hogy állandóan ébren tarthassuk magunkban a takarékoság nemes gondolatát s minden viszonyok között helyesen tudjunk takarékoskodni.

Most, amikor úgyszólván a lemondások korát éljük, különösen időszerű ezzel a kérdéssel foglalkozni. Az ország gazdasági életének irányítói is takarékoságra hívják fel nap-nap után és ismételtén a magyar nép tömegének figyelmét, amit a mai kor minden magyarjának megfogadni és megtartani kötelessége.

A takarékoság, amely még a rendes, békés és bőséges viszonyok között is csendőr-erény volt, a mai időkben valósággal életszükséglet. Minden bajtársnak tudnia kell, hogy a takarékoság mindenkor a csendőrellet egyik nélkülözhetetlen alapja. Az okszerű takarékoskodásból sokféle előnye, a pazarlásból pedig igen nagy hátránya keletkezik.

A jelenlegi viszonyok között a takarékoság mindenki részéről fokozott mérvben szükséges. Ez ma nem csupán egyéni kérdés, hanem hazafias kötelesség, amiben a csendőrnek — mint sok más egyéb tekintetben — ugyancsak jó példával kell előljárnia. Éppen ezért a mostani időkben, a fokozódó drágaság és áruhiány miatt nagyon meg kell gondolnunk, mire adjuk ki pénzünket. Ezenkívül gondosan kerüljünk minden olyan fényűzést vagy feltűnő költsékezést, ami a könnyelmű és pazar életmódnak még csak a látszatát is kelti. Legyünk szerények és tartózkodjunk az olyan magatartástól, ami esetleg másokban azt a gyanút ébreszti, hogy nekünk, csendőröknek, felhalmozott élelmicikkeink vagy egyéb életszükségleti tárgyaink vannak olyanokból, amelyekből nagyobb készletet tartani a mostani viszonyok között nem szabad.

A testületben a bevezetett takarékosági rendszer, az erre irányuló hatékony befolyás és nevelés folytán, e téren különösebb hiba vagy nagyobb baj nem igen fordul elő. Vannak azonban a bajtársak között, akik illetményeikkel helytelenül bánnak s emiatt nehezen élnek, sőt akadnak olyanok is, akik eltévelyednek és menthetetlenül a pusztulásba jutnak.

Az említett bajtársaktól eltekintve, a testület zöme általában a takarékosak táborába tartozik. Ezek azok, akik a pénz értékét ismerik, azzal okosan és helyesen tudnak bánni, beosztással élnek és így soha nem kerülnek anyagi zavarba. Pénzüket szorgalmasan gyűjtögetik arra az esetre, ha betegség éri őket vagy más, előre nem látható kiadásuk keletkezik, legyen mihez nyúlniuk. Továbbá arra törekcszenek takarékos életmódjukkal, hogy öreg napjaikra valami [kis] jngatlant szerezhessenek és nyugodt, gondmentes életet biztosíthassanak maguknak.

A takarékos csendőr mindig megelégedett, szolgálataát mindenféle anyagi gondoktól mentesen, pártatlanul, lelkiismeretesen és eredményesebben tudja ellátni, mint a pazarló. Ezek a testület oszlo-

pos tagjai, akikre minden viszonyok között biztosan lehet számítani.

Akadnak sorainkban olyanok is, akik túlságos mérvben takarékoskodnak, ezek a zsigoriak. Az ilyeneknek a pénz az Istenük, mindenük. Gondolataik, eszüik, szemük állandóan az anyagi ügyeik elvégzésére törekszenek, hanem csak arra, hogy az előírt szolgálati óraszámuk meglegyen és mindenből minél több hasznot húzhasanak. Képesek az egész éjjelátot száraz kenyéren, vagy éhesen végigportyázni. 30 fokos melegben és ugyanilyen hidegben egyaránt nyári, illetve téli csizmában járnak. Cipőjük csak egy van. Gyomruk elromlik, szervezetük legyengül, időnap előtt tönkremennek és csendőrségi külszolgálatra használhatatlanná válnak.

A zsigoriságnak rendszerint velejárója a kapzsiság. Hogy ennek mi a következménye a mi életünkben, arra az alábbi egyik példában rámutatok.

Ugy hiszem, mondanom is felesleges, hogy az ezek által végzett szolgálatoknak mi az értéke, illetve eredménye. Röviden mondva: nem sok.

Vannak — sajnos — köztünk ezeknél még rosszabbak is, a pazarlók. Ezek nem ismerik a pénz értékét, bánni nem tudnak vele, szinte elolvad a kezükben. Addig nem nyughatnak, amíg néhány fillért éreznek zsebükben. A hónap elején finomabb cigarettát szívnak, nyalánkságot, piperecikket vásárolnak, „menyasszonyjelöltek“-et halmoznak el ajándékokkal, haszontalan dolgokra költekeznek, a hónap vége felé pedig csak úgy esikorognak és tengődnek.

Ezekről több mondanivalóm nincs; úgy hiszem, a legtöbb bajtársam előtt ismeretes az ilyenek csendőri értéke. Előbb-utóbb az a sorsuk, hogy a testület, nem éppen becsületes úton-módon, kiveti magából őket.

A pazarlóknak él egy másik fajtája is köztünk, akikkel mind a nős, mind pedig a nőtlének sorában egyaránt találkozunk. Ezek azok, akik bűncselekmények elkövetésétől vissza tudják tartani ugyan magukat, de léha és könnyelmű, költekező életmódjuk miatt szűkös anyagi viszonyok között, adóssággal küzdve tengetik nehéz és gondterhes életüket. Megfeledkeznek arról, hogy milyen viszonyok közül jöttek a testületbe. Úgy gondolják, a sors azért juttatott nekik többet a földi javakból, mint másoknak, hogy azokat teljes egészében ki kell használni és pazarul, here módra elfecsérelni. Rendszerint hitelbe és részletfizetésre vásárolnak s így már előre megterhelik fizetésüket. Ravasz módon, különböző ürügyekkel igyekeznek hibáikat és adósságaikat palástolni és állandóan azon küzdenek, hogy az élet hullámaiban el ne merüljenek.

Ezek közül kerülnek ki az elégedetlenkedők, akik mindig pénzsűkében vannak. A hibákat másutt és másban keresik, nem pedig saját magukban, ezért az igazi okot soha nem találják meg. Rendszerint az „úrhatnámság“ emészti, nyomorgatja őket örökéletükre.

A szolgálat terén, de általában a testületben nem sok az értékük. Szerencsére nem sok van belőlük sorainkban.

Szolgáljon okulásul és intő példaként az alább ismertetett három eset, melyek ismerős bajtársaim körében az utóbbi időben fordultak elő, azok pazarló és könnyelmű életmódja miatt.

1. Világháborút járt, a testületben is közel két évtizedet szolgált, idősebb, nős bajtárs került ki a közelmúltban igen szomorú körülmények között a testületből. Ez a szerencsétlen bajtársunk, rendezetlen anyagi helyzetében súlyos bűncselekmények elkövetésére vetemedett, sikkasztott és zsarolt. Amint kiderült, nem is annyira a saját hibája, mint inkább a felesége könnyelmű, léha és pazarló életmódja juttatta a bűn útjára, majd pedig a végveszélybe, pusztulásba. Ismertem őt nőtlén korában is, jóra való, józanéletű bajtárs és igen jó csendőr volt. Így bosszulta meg a sors, amiért a portáján nem volt ura a helyzetnek.

A múlt nyáron vonaton láttam, katonaruha volt rajta; zubbonya csupasz gallérral. Katonai szolgálatra volt behíva. A vasúti kocsiban, amikor engem megpillantott, fejét lehajtva, lehunyta a szemét, alvást színlelt. Szemeit fel sem nyitotta, amíg a vonaton együtt utaztunk. Nem szólítottam meg, mert észrevettem, hogy kerüli a velem való találkozást, illetve beszélgetést. Láttam összetört, ráncos arcán, hogy kínozza a lelkiismerete.

2. Ugyanilyen szomorú körülmények között vált meg a testülettől nemrégén egy fiatal, nőtlén bajtársunk is, aki szintén egyébként jó csendőr volt. Nem ivott, a szoknya után sem szaladt, de pénze mégis csak addig volt, amíg a hónap 1-én az illetményeit megkapta és az irodából ki nem ment. A pénzzel bánni, azt helyesen és okosan kezelni nem tudta, szinte elolvadt a kezei között. Pénzét haszontalan dolgokra elfecsérelte. Magánruhája, fehérneműje, lábbelije és más egyebe szűkösön volt. Legtöbbször cigarettát és cipőkrémet is bajtársaitól kért.

Helytelen és pénzzel bánni nem tudó életmódja lassanként adósságsinálásba sodorta, aminek következtében a testületből eltávolították.

A kora tavasz folyamán egy vasúti utazásom alkalmával találkoztam vele. Az egyik vasútállomáson vasúti pályamunkások szálltak fel a vonatra, csákányokkal és lapáttal. Ezek között volt a most említett bajtársunk is, aki akarva, — nem akarva, a velem szemben levő padra került. Felismerve, megszólítottam, mire elmondta, hogy a vasútra jár dolgozni órabéres munkásként. Beszélgetésünk során közölte, hogy bizony egy jóideig munka nélkül volt, mert nagyon nehéz az olyan embernek bárhol is elhelyezkednie, akit előző alkalmaztatásából — különösen a csendőrségtől — úgy távolítottak el. Érdemesebb, vagy vezető munkásbeosztásra még csak nem is gondolhat. Jelenlegi alkalmaztatása sem végleges és azt sem tudja, sikerül-e majd idővel végleg bejutnia a vasúthoz. Panaszkodott, hogy bizony sokat kell dolgozni, krampácsolni. Amikor a csendőreletre terelődött a szó, nagyokat sóhajtott, miközben szemeiből kövér könnyesepek gurultak arcára, amiket a munkától kérges kezével törölt le.

3. Itt ismét egy idősebb bajtársunk szomorú esetét ismertetem, aki zsigori s egyben kapzsi volt. Pénz volt az Istene, mindene. Ez a bajtársunk mindig szolgálatkész, engedelmes volt, bár jelentősebb eredményeket nem igen tudott felmutatni. Szolgálatba száraz kenyéren kívül mást nem vitt, sőt képes volt éhesen végigportyázni az éjjelátot. A közbiztonsági események nem nagyon érdekelték, de annál inkább futkosott anyagi érdekei után. Nem vetette meg az ingyenellátást, sőt odáig jutott, hogy

zsarolt és lopott. Amikor bírói eljárás alá került, akkor derült csak ki, hogy közel 20.000 pengőt harásolt össze.

Ez is azzal fejezte be csendőrségi pályáját, hogy igen súlyos bírói büntetéssel és zsugorisága folytán tönkrement szervezetével, legyengülve került ki a testületből.

Szomorú esetek ezek, különösen a mai időkben, amikor a testületnek minden egyes tagjára égető szüksége van. Mennyi áldozatot hoz értük, amíg az igazi hivatásra alkalmas és kiképzett kész csendőrré nevelik őket. S amikor már a testületnek használható tagjai lehetnének, alkalmatlanságuk és méltatlanságuk miatt kénytelen magából kivetni őket.

Nem sok ilyen akad ugyan manapság már a sorainkban, de sajnálatra méltó, hogy még ennyi is van köztünk. Ezek nemcsak saját maguk, de a testület ellen is vétének.

— Nincs az a kevés, amiből megtakarítani nem lehet, viszont nincs az a sok, amit el nem lehet pazarolni, — mondja a közmondás.

Az élet tapasztalataiból bátran merem állítani, hogy szerény és józan életmód mellett, arányos beosztással, a pénz okos és helyes kezelésével minden bajtárs takarékoskodhat. Legfeljebb azzal a különbséggel, hogy — ki-ki a maga dolgait, bajait viselve — az egyik többet, a másik kevesebbet. Persze, észszerűen és olyan beosztással kell élni a hónap elején is, mint a hó végén.

A takarékoskosságot már fiatal korban el kell kezdeni, úgy öregségünkre egészen szép kis vagyunkát tudunk összekuporgatni.

Jegyezzük meg, hogy a pénzt csak egyfelé lehet elkölteni. Aki elszórakozza vagy egyébként elpazarolja, attól nem jut a takarékbába.

A takarékoskosság a nemzeti vagyon gyarapodását szolgálja s egyben nagy és sok veszély elkerülését teszi lehetővé. Ezt soha ne tévesszük el szem elől. Ezek szerint kötelességünk tehát illetményeinkkel takarékoskodni, mert csak így lehet utódaink részére legalább azt az életszínvonalat biztosítani, mint amilyen nekünk jutott. Ezzel tartozik mindenki saját magának, családjának és a Hazánknak. Aki nem takarékoskodik, az ezek ellen vét, tehát bünt követ el. Nem érdemli meg azokat az anyagi javakat, amiket magyar testvérei verejtékes munkájából befolyó közpénzből illetmény fejében és egyébként kap.

Végezetül jegyezzük meg és soha ne felejtjük el, hogy az a vagyon a legértékesebb és legkedvesebb, amit a saját magunk erejéből, becsülettel szereztünk.

A zsugoriság és kapzsiság tisztességtelen módja a vagyonszerzésnek. Az így szerzett vagyon rendszerint nem hoz áldást, — ebül jött szerzemény, ebúton megy el — mondja egy másik közmondás.

Milyen jóleső érzés, ha a becsülettel megszolgált illetményeinkből egy kis vagyont (legalább egy házacskát) szereztünk. Ez úgy a szívünkhöz nő, mint a testület. Igazi szeretettel, gondosan és féltve ápoljuk még a legkisebb bokrát-fáját is. Ilyenek birtokában nyugodtabban várhatjuk azt az időt, amikor öreg napjainkban az összekuporgatott pénzünk gyümölcsét élvezhetjük és gondmentesebben telnek hátralevő napjaink.

Most, az átmeneti, talán kissé nehezebb időkben is viseljük sorsunkat türelmesen. Lássuk be, hogy a Haza kívánja ezt így. Mérsékeljük igényeinket és jól előre fontoljuk meg, mire adjuk ki pénzünk. Az egyes dolgokban mutatkozó hiány és az egységes kukoricás kenyér mellett is szorítsunk egyet a nadragyszíjon és takarékoskodjunk, hasznát vesszük.

...és megszületett egy új órs.

(Pályázatunk anyagából.)

Amióta a trianoni papír szétszaggatása megkezdődött, kereken 600 új órsünk működik — ismét. Bajtársaink ezrei kerültek a visszajött területekre, hogy ott őrrei legyenek a magyar törvények betartásának, a rendnek, az életnek s hogy órségei legyenek a magyar gondolatoknak.

Lehet, hogy már mondtuk: egy területen a magyarság életerejének, kultúrájának, állami életének első harcosai a testület tagjai. Ez természetes. A rendteremtés és rendtartás minden élet, fejlődés alapja és fenntartója. Enélkül a tanító vagy a közigazgatás, kultúra vagy a közlekedés és a közösségi élet minden más törekvése vagy szükséglete — bÉna vagy halott.

A visszakerült területekre küldött bajtársak legelső lépése a volt határon túl, mindannyiszor ennek a tudatunknak és törekvésünknek a jegyében állott. A mi legszemélyesebb, mondjuk: egyéni szükségletünk — másodrendű kérdés volt mindig s ez volt a helyes.

A bajtársak, akik először lépték át a volt határt, nehéz feladatok előtt állottak, ennek okait nem szükséges felsorolni. Az alább közölt leírásokból sok mindent megláthatunk. Éppen ezeknek a megmutatása volt a célunk azzal a pályázattal, amelyet ezévi 9. számunkban hirdettünk arra: ki hogyan indította el munkája rengetegét azon a területen, amelyre kijelöltetett s amelyre azzal a tudattal érkezett: mielőbb rendnek kell lenni a laktanyában épp úgy, mint az órs egész körletében.

Inkább a történelem számára kívánjuk megörökíteni a leírtakat, mert a bajtársak jó része már tudja azokat, ámbár... mindenből tanul a jó csendőr és még sor kerül ezeknek a tapasztalatoknak a felhasználására!...

Lássuk tehát a dolgozatok legjobbjait.

I.

Apostol Lajos tiszthelyettes a Felvidéken volt. Ezeket írja:

1938. november 4. Emlékeim között a legszebb. E napon vonultam be a Felvidék megszállására összpontosított többi bajtársammal a kerület székhelyére.

Ott ismerkedés. Te is itt vagy? Te is jössz? Milyen lesz az új hely, melyik vidékre kerülünk, mikor indulunk? Száz és száz kérdés, melyre egyelőre felelet nincs.

Az egyik napon végre megkaptuk beosztásunkat, az órs létszámát, néhány nyomtatványt. Szolgálati havifüzetet, szolgálattelapot és sommásjelentést, a legszükségesebb úrlapokat.

Aztán kezdetét vette az őrs szervezése. Őrsparancsnokhelyettes kijelölve, a többi az őrsparancsnok dolga.

Először is az emberek név és rendfokozat szerinti összeírása. Rangidősök, járőrvezetők megállapítása, kiválasztása.

Azt tudtuk, hogy 6 fiókkal és 3 dobozzal ellátott állványos zárható íróasztal, megfelelő előjegyzésekkel, nem vár, szolgálati könyveket pedig nem vihettünk magunkkal, részint, mert nem tudtuk hová tenni, részint pedig, mert nehezebb csomagot már nem birtunk. Ezért az összpontosítás helyén az egyik ügyesebb járőrvezető egy „Csüsz“-t kerített, abból az „őrs“ tagjaival előjegyzési mintákat — postafeladó, postaátvevő, kézbesítő, gazdálkodási, távbeszélgetési, átvonuló és gyengélkedő, stb. könyveket másoltattam.

Nem tudtam ugyan, hogy kellene-e ezek hamarosan, de — jobb, ha van...

A trianoni határ átlépése után következő nap este fél nyolc óraker érkezünk új őrsállomásunkra.

Nem a határ felől érkeztünk, a községbeliek már nem is vártak. Apraja-nagyja mind ünnepelet, mulatott.

Előkerült a községi bíró s az elvezetett a volt csehszlovák esendőrlaktanyához.

Zseblámpáinkkal megvilágítottuk a szobákat, de azok nem sok jót mutattak.

A bíró aztán lámpát hozott, annak világánál látuk, hogy a szobákban a szalmazsákokból kiöntött szalmahalom és sok-sok szemét, a szobák sarkaiban nagy lyukak voltak. Egyéb semmi. A szalmát és szemetet még csak valahogy megértettük, hogy mi módon kerültek az általunk talált helyre, de a lyukakat sehogyan sem akartuk megérteni.

Sok időnk nem volt a gondolkodásra, a szobák megtekintése után a legkevésbé szemetes helyiséget jelöltem ki éjszakai szállásul, annak kitakarítását azonnal megkezdtük, aztán friss szalmát hoztattam és a kitakarított szobában hálóhelyet készítettünk.

Az összpontosított helyen bevásárolt konzervekből megvacsoráztunk és az íróasztalnak kinevezett ablakmélyedésben az első szolgálatot előírtam és az első járőrt — helyi ügyeletre — elindítottam.

Hogy micsoda érzés volt ott ez akkor, azon a területen, ahol 20 évig még magyarul beszélni is bűn volt, — leírni nem tudom...

Magam is tájékozódni kívántam, ezért ellenőrző szolgálatba mentem. A járőr ellenőrzése nem volt ugyan szükséges, minden bajtársam, alárendeltem tudatában volt magasztos hivatásának s hogy minden szem a mi lépteinken, a mi cselekedeteinken van.

A nemzetőrség a szintiszta magyar községben kifogástalanul működött. Így a község általános szemrevételezése után, éjfél tájban betértünk a laktanyába.

Most már nyugovóra tértünk. De alig oltottuk el a lámpát, már megtudtuk a sarokban volt lyukak rendeltetését. Jól táplált patkányok jöttek bennünket üdvözölni. Alvás ezért egyelőre nem volt. Kő- és tégladarabokkal betöltöttük a lyukakat, aztán ismét aludni mentünk.

Másnap reggel a községi előljáráóság közbejöttével a szeméttől megszabadítottuk a bérelt laktanyát, én magam pedig a község házára mentem. Ott

egy éltebb úr fogadott. Kölesönös bemutatkozás után megtudtam, hogy ő a község jegyzője, de a felszabadulás előtt csak egy héttel helyezték oda a lengyel határról, így a község viszonyairól semmi felvilágosítást nem tudott adni.

A község házáról a község öreg plébánosához mentem. Ő az egész megszállás alatt abban a községben lakott. A húsz év minden keservét átélte. Maga is sokat szenvedett a megszállás alatt. Templomi prédikációit is ellenőrizték.

Elbeszéléséből megtudtam, hogy a községet a megszállás első napja gyászba borította. A Miskolc környékén megvert, visszavonuló cseh esécselék útközben egy szeszgyárat kirabolt, valamennyien lerészegedtek. Amikor az újukba eső első községet — őrsállomásomat — elértek, hogy a hősiességüket bemutassák, az újukba eső házakat, melléképületeket felgyújtották. Akit előtaláltak, azokat lelőtték vagy leszúrták. Nem törődtek a korrallal és nemmel. Vandál pusztításuknak 23 lakóház és 14 személy esett áldozatul. A megölt egyének magukkal tehetetlen, ágyban fekvő betegek voltak. Más elemekül, elbűjt előlük. Három egyént teljesen szénné égve találtak meg napok mulva a földig égett lakóházaikban.

Az emlékezés hatása alatt könny szökött az elbeszélő öreg pap jószágos szemébe. A húsz éves megszállás csaknem ilyen pusztítással ment végbe. Ment a lélektiprás. A szintiszta magyar községbe 2 tanerős szlovák iskolát állítottak. Ha nem tudott valaki szlovácul a községben, nem álltak vele szóba.

Az idő s paptól mindent megtudtam, ami a húsz éves megszállás alatt történt. Forró kézzszorítással váltunk el egymástól.

Az őrskörlet megismerésére küldtem ezután járőrt. Másik irányba én mentem. Mindenütt lelkes fogadtatás.

Este, amikor újból az őrsállomásra jutottam, a laktanyában hat idegen ágyat, állványos íróasztalt, álló íróasztal- és ruhaszekrényt, hosszú közös asztalt, padokat, jó állapotban lévő karosszékeket, némi konyhafelszerelést találtam. Kérdő tekintetemre a napos jelentette, hogy az általam másik irányba küldött járőr egy külközségben az ott volt cseh esendőrlaktanyában visszahagyva találta ezeket a tárgyakat. A község főfogatos gazdái versengve vállalkoztak a bútorknak az őrsre szállítására. A bútork között volt még polcos fegyver és köpeny fogas is, abból is jutott minden esendőrnék.

Harmadik napon — november 11-én — igen sok tennivalónk akadt. A kassai bevonuláshoz a polgári gépkocsik csak a mi őrsállomásunkon haladhattak keresztül. 3000-nél több gépkocsi haladt át kb. 12 óra alatt. Már az éjfél órákban megindultak az első gépkocsik. Kisebkek-nagyobbak. Voltak hatalmas társasgépkocsik. Azokat igen nehéz volt átvezetni a lépcsőzetesen épített beton úttorlaszokon és betónba ágyazott, sínből készített tankesapdákra.

Nap-nap után sok munkát adott a cseh hadseregéből leszerelt, hazatért őrskörletbeli egyének számbavétele, ruházati, felszerelési cikkek összeszedése, nyilvántartása és beszolgáltatása.

Közben az őrs berendezését folytattuk. Már csaknem berendezkedtünk, amikor néhány nap mulva parancsot kaptunk, hogy a bérelt laktanyát

ürítsük ki, foglaljuk el a tíz lakásból álló volt cseh pénzügyőri laktanyát.

Ott ismét csak szemetet és üres lakásokat találtunk. Kezdtük a munkát előlről. A községből négy szekeret rendelt ki az előjáróság a szemét eltakarítására. Volt is dolguk egy egész napon át, amíg a nagyja szemetet kihordták. A szemét eltakarítással természetesen még nem készültünk el az órs berendezésével, megszervezésével. Minden tégláról-szegéről, amit a laktanyában találtunk, jegyzőkönyvet vagy kimutatást vettünk fel.

Az őrskörlet megismerése, „B“ hálózat kiépítése égetően sürgős volt. Alaptalan árulkodások nagyszámban voltak. Azoknak a kiértékelése, megbízható módon való felderítése, igen sok munkát adott. Erős munka volt a körlet lakosságának megállapítása községenként külön-külön, vallási, nemzetiségi megoszlás szerint. A megélhetési lehetőséget is meg kellett állapítani. Iskolákat, egyesületeket, azok vezetőit, tagjait kellett számbavenni.

Az adatokat gyűjteni kellett, mert éreztük, hogy a mielőbbi részletes és megbízható felderítés mindennél sürgősebb és fontosabb.

Egyébként pedig helyzetjelentést 13 óráig mindennap adni kellett.

Közben az őrskörletet léptük, mértük, a távolsági kimutatást összeállítottuk. Az őrskörlet bűnözőit felderítettük, előző büntetéseiket megállapítottuk, ennek megfelelően a figyelőlapokat felfektettük. A jegyzőkönyvecskéket a felderített adatokkal kitöltöttük.

A szükséges nyomtatványokat, előjegyzéseket a vasúti és postaforgalom rendszeres megindulásakor megkaptuk és a kézzel előállított előjegyzéseket irattároztuk.

A legszükségesebb szolgálati könyveket is megkaptuk. Igaz a helyesbítések hiányoztak, de ráérő időnkben az anyaországi őrsokról kölesönzött könyvekből ezt is pótoltuk. Számtani feladatok példatárát nem kaptunk, azt az anyaországi őrsről kölesönzött példányból lemásoltuk.

A már tulajdonukat képező kinstári laktanyában bizonyos átalakítások váltak szükségessé. Ezek költségének megállapítására három árajánlatot kellett felterjeszteni.

A kisbíró megkértem, hogy a községből küldjön hozzám kőművest. Jelentkezett is nemsokára egy férfi. Annak a teljesítendő átalakítást — közfal kibontás, eltávolítás, ajtó részére fal áttörés, takaréktűzhely eltávolítás, kisebb fal javítások és meszelések — magyaráztam, amit ő — látszólag — nagy szakértelemmel figyelt és megjegyzésekkel kísért. Amikor csaknem egy félnapot ezzel eltöltöttem, tudomására adtam, hogy árajánlat szükséges és most már a teljesítendő munka ismeretében készítse el árajánlatát és azt nekem adja át. A legnagyobb csodálkozásomra közölte, hogy nem kell neki árajánlatot készíteni, már most is megmondja az összeget. Az egész munkát megcsinálja 5 pengőért. Még egyszer megkérdeztem, hogy mennyiért akarja elkészíteni? Azt mondtam, rosszul értem, de az én mesterem akkor is 5 pengőt mondott.

Most már megkérdeztem, hogy ő iparral rendelkező kőműves mester-e, mire azt mondotta, hogy ő ugyan nem kőműves, hanem harangozó, de amikor 10 éve a templomot festették, egész idő alatt a mes-

terek mellett volt, így valamit ért a kőműves mesterséghez.

Ezen felvilágosítás után megköszöntem fáradozását s az átalakításból ma sem lett semmi.

Ilyen támogatásban is részesültünk.

Később a javadalmazás terhére az összes konyhai edényeket beszereztük, leltári nyilvántartásba vettük. Az órs bútorzatát egy helybeli kisiparosnál felsőbb rendelkezésre megrendeltem, elkészítését a kiadott rajz és műszaki leírás szerint ellenőriztem. Elkészítés után bizottságilag átvettük, leltári nyilvántartásba vettem.

Április végén, amikor kis családomat is odaköltöztettem, a megjelent volt „századparancsnok“ úr örömmel kívánt nekünk sok szerencsét, mondván, hál' Istennek, csakhogy már itt tartunk.

Az órs szervezését ekkor már nagyjából befejeztük. Fájt egy kissé a szívem, amikor néhány hónap múlva áthelyeztek innen, úgy éreztem, édes gyermekemet hagyom itt, de mentem szó nélkül, mert ezt jelentik az eskü szavai.

II.

A keleti országrészen járt Daru Antal tiszthelyettes, aki így mondja el a megindulás napjait:

Máramarosszigeten 1940. szeptember 5-én kaptuk a régen várt parancsot egy ceruza útvonal vázlattal. Autóbuszon elindultunk. Előttünk egy erős honvéd járőr érkezett meg a községbe. A bevonuló honvédek fogadására a lakosság díszkaput állított. Az autóbusz a díszkapun áthaladva, a község közepén megállott. Leszálltunk, hátibőröndünket egy közeli házba beraktuk s egy járőr annak őrzésére visszamaradt. A többiek pedig a már megérkezett honvédek fogadtatására rendezett ünnepségen szolgálatba léptünk.

A fogadtatás után a községi bírót megkerestem és megkértem, hogy a román csendőrök által használt épületet mutassa meg. Útközben a községi vezető jegyző holléte felől érdeklődtem. A községi bíró közölte, hogy az 3 hete szabadságra ment, de a családját is magával vitte, „levegő változásra“ a regátba. A másodjegyző az adóba beszédett pénzt vitte el Máramarosszigetre, de még az sem tért vissza s valószínű, hogy Bukarestbe vitte. Elmondta még kérdésemre, hogy a csendőrök épület az állam tulajdonát képezi és a sóbánya gondozásában van. Az őrsépület elé értünk. Közölte a bíró, hogy 22 évvel ezelőtt is magyar csendőrök lakták ezt az épületet. A laktanya küszöbét átlépve, „tatárjárásí“ kép tárult elébünk. Ablakok, ajtó hiányoztak, a meglévő ablakok üvegei kitördelve, a folyosó kövezete nagy kőcsomó, az épület padlózata beszakadozott istálló-hídlásnak látszott. A patkányoknak igen jó helye volt ez, bizonyítja, hogy sokan voltak — és kővérek . . . Gondolkoztam: bemenjünk-e abba az épületbe, de a községi bíró közölte velünk, hogy a nős tiszt nyaralására használt szobába be lehet menni, mert azon még ablak is van olyan, amelyik épen maradt . . . Ebbe a szobába egy-egy sarokba leraktuk a hátibőröndöt. Szénából a padlóra fekvőhelyet készítettünk.

A szoba berendezése után következett az iroda. Csüsz, Szut, meg a Nyut, csak gondolatban volt. Papír beszerzése végett a szomszédban levő fűszereshez mentem. Papírja nem volt. Iskolás gyermekek ré-

szére készült irkát találtam „Moje ficsor“ felírással. A „Moje ficsor“ irkát nyomban kineveztem szolgálati havifüzetnek . . . Kiírtam a napost. A többi legénységet pedig uzsonna után — mert ez volt az ebéd és vacsora is, — az őrparancsnokhelyettes kivételével, razzia megtartására szolgálatba vezényeltem. Az őrparancsnokhelyettest megbíztam a legközelebbi távbeszélő felderítésével és részünkre való biztosításával. Én ellenőrző szolgálatba mentem. A razzia megtartásánál a járőröknek személyismeret támogatására egy volt magyar csendőr, a bevonuló csapatall visszavért volt szakaszvezető és egy vasutas állott rendelkezésre. Velem a községi bíró tartott, ő a közösöknél volt szakaszvezető.

E szolgálatom alkalmával a vezető egyéniségek kiléte felől érdeklődtem, mire a községi bíró közölte velünk, hogy a rk. lelkész — kinek az atyja 30 évig a községben igazgatótanító volt, — a megszállás ideje alatt pedig magyarságáért sokszor megfordult a román kolozsvári katonai bíróság előtt, a legmagyarabb magyar. Lakására mentünk s bemutatkoztam, a helyi viszonyokról beszélgettünk.

Ezután a bevonult honvédsapatok parancsnokát kerestem fel s az állomásparancsnok alezredes úrnál jelentkeztem. Ezzel a hivatalos jelentkezés és bemutatkozás véget ért.

A razzia alkalmával személyazonosságuk és kilétük igazolása végett elővezetett egyének személyazonosságukat az állomásparancsnokságon igazolták. A razzia után elárvult laktanyánkba tértem. A szobaajtó megnyitása után a napos csendőr a sötétben „Állj, ki vagy!“ felszólítással fogadott. Elővettem a 15 éven keresztül a járőrtáskámban hordott gyertyát és meggyújtottam. Még lámpánk nem volt.

Másnap kezdődött csak az igazi munka: az örskörlet birtokba vétele, átrazziázása, meg a laktanya kijavítása, lakhatóvá tétele. A külközségekben a „Moje ficsor“ szolgálati havi füzet alapján 2—2 járőrt kivezényeltem azzal a feladattal, hogy az idegeneket vegyék őrizetbe s igazolás végett az állomásparancsnoksághoz vezessék elő. A községek lakosságának számát, vezetőit írják össze. A megszállás alatt a magyarság ellen vétőkre gyűjtésnek adatot. Ebben a szolgálatban magam is résztvettem.

A laktanya felett rendelkező jogi személy kiléte felől érdeklődtem. Megállapítottam, hogy ez egy román mérnök volt. Elutazott . . . Reávárnai a laktanya rendbehozatala céljából? . . .

Az állomásparancsnok alezredes úr a laktanya rendbehozására vonatkozó szóbeli jelentésemet helyeselte, tehát árajánlatok és tervek beszerzése nélkül azonnal meg is kezdtem azt.

A laktanyára kéregpapírból rögtönzött címtáblát készítettem. Magam pedig az örskörletbe helyi és személyismeret szerzésére, a járőrök ellenőrzésére elindultam. Minden községben B. egyéneket szerveztünk be. Adatokat gyűjtöttünk arra, hogy milyen magatartást tanúsított a megszállás alatt a kétes egyénünk. Volt adat bőven.

Megindult tehát a munka a laktanyaépület rendbehozásánál is, de az örskörletben is. Éjjel-nappal dolgoztunk. Igazi csendőrmunkát csak az látott, aki erre járt. Az irodát is ki kellett bővíteni iktatókönyvekkel és postai feladóvevényekkel. Ezt mind a „Moje ficsor“ irkákból készített füzet helyettesítette. Aki a „Moje ficsor“ füzetbe került, azokkal

azután nem sok dolgunk fog akadni, mert azokat vagy internálták, vagy pedig kiutasították. Az épülő laktanyában nem volt asztal, igaz, arra nem is volt szükség, mert a rövid tényvázlat feljelentésünket a külközségben elkészítettük s a következő vonattal már a tényvázlat „mellékletét“ is vitte a járőr. Míg a laktanya készült, külsőszolgálatot teljesítettünk, amire szükség is volt, mert csakis így ismerhettük meg a 22 év előtti katonatársainkat. Elmondták a megszállás keserveit és azt is, hogy annak örülnek, hogy a románok által besorozott katonaköteles fiaik Debrecenbe vonulnak be, magyar bakák lesznek . . .

Mire a jogi személy, egy új mérnök, megérkezett, akkorára már a laktanya javításán és rendbehozásán kívül a laktanya mellett levő 2 nős altiszti lakás is lakhatóvá vált. Árajánlatok beszerzése nélkül, a vállalkozó ott is az őrsparancsnokság volt. Az új mérnök a munkálatokat jóváhagyólag átvette és 4000 pengőt munkabér és anyag fejében kifizetett. Most utólag, sok árajánlat beszerzése mellett sem volna hajlandó mindezt olyan hamar elvégeztetni. Ablak a laktanyán talán még most sem volna . . .

Mikor a legénységi szobát mázolvá, padlózva, festve átvettem, a bányatelep fürdőgondnokától fürdőpriccseket kértem kölesön és ez lett az ágya mindenkinek, ahhoz aztán lepedő és takaró is jutott. Asztalok, székek, valaha nyári fürdőzők részére készültek ugyan, de voltak.

Amíg az egységes irodai csomag meg nem jött az örsre, addig a „Moje ficsor“ jelzésű iktatókönyvek voltak használatban.

A „Moje ficsor“ szükség-iktatókönyvben az örs 3 heti munkája — 103 egyén neve. — Ezeket azonban úgy mutatta a „Moje ficsor“, hogy a feljelentés mellékleteként az illetőt is átadtuk. Az átvételi elismervényen ez igazolva is van. Ez a tevékenység átlag évinek is sok lesz ezután, nem havinak . . .

Az építkezés és rendalapozás lázában úgy megfeledkeztem a családipótlékot élvező legközelebbi hozzám tartozóról, hogy az a másoktól megtudott címre írt . . .

. . . Nagy szeretettel őrzöm az irattárban a „Moje ficsor“ szükség-iktatót, sok könnyet száritott az fei. Elégtételt kapott az is a szükség-iktatóban. akinek a férjét 2 évvel ezelőtt véletlenül meglötte a talmudot tanult koresmáros . . . és nem kerülte el sorsát a hitsorsos körorvos sem, aki megállapította, hogy a lövés csupán véletlen eset volt. Persze, a szemtanuknak nem volt szabad az igazat megmondani, mert akkor, mint a román uralom ellen vétők, a kolozsvári román katonai bíróság elé kerültek volna. A román csendőr nem is kérdezte ki őket, vagy a jelentésében nem is szerepeltek, mert tárgyalásra nem hívta őket a bíróság. Tanuk csak azok lehettek, akit a jószívű és a rabbi pályára készült koresmáros megkínált igen jó pálinkával . . .

Másképpen derült ki az igazság aztán a mi nyomozásunk után . . . A hitsorsos körorvos is megismerkedett a „Moje ficsor“ iktató könyvünkkel . . . A szemtanuk a történekről minden külső befolyás nélkül igazat tudtak mondani, amit a bíróság előtt esküvel is megerősítettek s most a jószívű rabbi-jelölt méltó büntetését üli.

Az örs-laktanyát 22 év előtti formájába hoztuk, az irodát valamennyire rendbehoztuk, a figyelő lapokat felfektettük és a mostani postáskisasszonyunk már nem érti, hogy mit jelent „Kumetyám en“ . . .

csak magyarul beszél. A görögkatolikus templomban magyarul végzi a szentmisét a pap . . .

Az őrsöt felállítottuk, a laktanyát lakhatóvá tettük. Az őrskörletet a fentiek szerint rendeztük. A munkából egyaránt tevékenyen kivettük a részünket idős és fiatal, ehhez nem is kellett más, csak forrón dobogó, izzó magyar szív.

III.

Falusi István tiszthelyettes a Felvidéken, a Kárpátaljai területeken és Erdélyben volt:

1938. november. Győrben vagyunk összpontosítva. Indulásra készen, őrsökre beosztva, leendő őrsaink térképét összebujva tanulmányozzuk, leendő működési területünket próbáljuk megismerni és már itt terveket kovácsolunk leendő munkásságunk mi-kénti teljesítésére.

Lelki szemeim előtt újból lejátszódik az a jelenet, amikor a kijelölt őrsállomásra való bevonulásom előtti éjjelen Bélyvatta község háború előtti csendőrpihenő szobájába kísérik az egyik cseh őrsparancsnokát. Szinte könnyezek, amikor ez a cseh őrsparancsnok — akiből előtört a volt háborús és velünk együtt harcoló katona — kitárt karokkal nyakamba borul s megcsókoljuk egymást. Magyar érzelmű volt, magyar a felesége és gyermeke, magyar földbe temette el feleségét.

1938 november 7-én 13 órakor a jókai csendőrlaktanya épülete előtt az 5000 főt kitevő lakosság zenekarral várta bevonulásunkat. Nagy Ferenc nyugdíjas elemi iskolai igazgató-tanító, mint községi bíró, magyar testvéri szeretettel fogadott, majd elénekeltük a Himnuszt és a laktanyába vonultunk.

Az előszobában fiatal leánykák nagy krizantín esokorral vártak, az őrs bútorzata nagyrésze helyén és rend, tisztaság uralkodott. Az íróasztalon elődöm, a cseh őrsparancsnok búcsúlevele volt, melyben boldogságot kívánt a mi szegény megcsónkított és újból feltámadt hazánknak.

Szép volt, gyönyörű volt!

Mint őrsparancsnok, három irányban kezdtem meg tevékenységemet:

1. A lakosság lángoló örömmujongását és a törvény szigorát összeegyeztetve, a középút helyes megválasztására igyekeztem.

2. A bosszú, a vallási és nemzetiségi vádaskodások megszüntetése volt egyik törekvésem.

3. Államrendészeti és közbiztonsági adatgyűjtés azonnali megkezdése elengedhetetlenül sürgős volt.

A színmagyar lakosság felszabadulása felett érzett örömeiben igyekezett érzelmeinek látható jelét adni, ami bizony sok-sok esetben verekedéssé is fajult, különös helyzetbe kerültünk tehát: akik minket szeretettel vártak, azokkal szemben kellett szigorral fellépniük.

A lakosság hangulata különösen a zsidók ellen fordult. Elkieserítette őket a zsidók által a cseh hadirepülőknél adakozott hatalmas összeg. Itt mint csendőrnek, de egyben mint szerető magyar testvérnek is kellett munkálkodnom. Éreztem az elnyomott magyar testvérek igazát, de én csendőr voltam.

Rendkívül sok volt a csehek által „betelepített” lakosság. Jól éltek, mindenük meg volt. Az én fajtámbeliek elnyomva. Ezt mindnyájan tudjuk, ismerjük. Az összehasonlítás fájdalmas volt. Mikor tehát arra kaptunk rendelkezést, hogy ezek a telepések

el fogják hagyni helyeiket s ennek ellenőrzése a mi kötelességünk lett, ismét súlyos feladat előtt állottunk.

Az elkieseredett lakosság fékentartására gondolkodok. Azt nem állíthatja senki, hogy nem volt okuk az elkieseredésre. Hogy ennek súlyos következményei ne legyenek, egyik napon a telepeken megjelentem. A lakosságot össze doboltattam. Eléjük tártam a környező községek keserű fájdalmát és felszólítottam őket, hogy engedelmeskedjenek a hatósági rendelkezéseknek és hagyják el az országot.

Tolmács útján írógépen magyarul és csehül nyilatkozatot írtam alá velük, amely szerint önként, hogy a fajtestvéreikkel egyesülhessenek, panasz és sérelem nélkül hagyják el az országot. Ezt a nyilatkozatot tanukkal is alá írtam.

Karhatalmat adtam melléjük, hogy bántódásuk ne essék.

A józan ész itt is helyes úton vezérelt, mert kb. egy hét múlva hadbíró úr jelent meg az őrsömön, Jókán azzal, hogy hivatalos hatalommal való visszaélés miatt Pozsonyban feljelentettek az elment telepések. Azonnal jelentettem, hogy én csak akkor követtem volna el hivatalos hatalommal való visszaélést, ha nem engedtem volna el a magyar zsidó hízótt telepéseket. Ezután az íróasztal fiókjából elővettem egy szalag alatt őrzött, az eltávozott társaság írásbeli nyilatkozatait. A vizsgálat ezzel befejeződött!

Bizony nehéz volt, de szép volt ez a csendőri honfoglalás!

Amíg az őrs a hatalmas fizikai és írásbeli munkát végezte, egyetlen bűnözés sem történt.

Itt történt meg csendőr életem legérdekesebb esete, amikor Jókai község kacskaringós utcáinak kertjei aljában eltévedtünk és egy gyújtogatót véletlenül tettenérve, a lakosság segítségével elfogtunk.

Néhány hónap telt el a legszebb csendőri munkában. Emlékszem és látom magamat, amikor Jókáról 1939 március 10-én 10 napi szabadságra megyek.

Látom feleségemet könnyezve, mikor két napi honlét után ismét vissza kellett mennem Jókára. Előttem van, amint Jókán a helyettesem jelenti, hogy azonnal induljak útba Csapra, mert a Kárpátokba megyek.

Látom magamat Ungvár és Hegyfarok között mint záróvonal parancsnokot, majd a nagypolányi őrs tünik lelki szemeim elé, amikor a laktanyát vizsgálom át, nem helyezték-e az ukrán felkelők valamilyen agyafúrt módon aknákat a laktanyába.

Aztán . . .

1940. július 2-án a hadtáphoz bevonultam Pápara, majd emlékszem, hogy a volt román csendőrpádlásán Szatmárnémetiben a sárzás alól szedtem elő a fegyvereket és felszerelési cikkeket, mint tábori csendőr.

Könnyes szemmel gondolok arra, amikor 1940 október 27-én Szatmárnémetiből megjövetelem után, betegen itthon hagyva feleségemet, újból Erdélybe kellett mennem és Háromszék megyében hozzákezdhettem egy őrs felállításához.

Itt más világ fogadott, itt másként kezdtem az őrs életrekeléséhez. Tulajdonképpen azonban ugyanúgy, ahogyan mindenütt, minden bajtársam tette, tenni és tenni fogja: hűséggel, becsülettel és magyar szeretettel!

(Folytatjuk.)

Június 18.-án ünnepli az ország
KORMÁNYZÓ ÚR Ö FŐMÉLTÓSÁGA
74. születésnapját.

Oktatás a szabadban.

(Lengyel szds.)

Az erdélyi fiúk a magyar fegyverfogást tanulják.

A bácskoi laktanyókban már készen vannak a trianoni emlékdombok.

(Bálint thfts.)

... ezt ügyesebben is meg lehet csinálni ...

(Nagy J. XI. thfts.)

Terepgyakorlaton.

Reggeli gyakorlat.

A bácskai hidak
a szerb hadsereg kivonulása után

(vitész Balázs Piri ale.)

(dr. vitész Kovács [hdgy.]

(dr. vitész Kovács [hdgy.]

(vitész Balázs Piri ale.)

Szerb kiserődök :
Balról: Méhesben.
Középen: Fállal körülépitve.
Jobbról: Szemétdomb alatt.

(dr. vitész Kovács [hdgy.]

Belgrádi romok.

(vitéz Balázs Piri ale.)

(dr. vitéz Nagy [hdgy.]

Szerb lövegek, fegyverek és mindenféle holmi.

(dr. vitéz Kovács [hdgy.]

(dr. vitéz Nagy [hdgy.]

Akadályöv.

(dr. vitéz Kovács [hdgy.]

Tüzérségünk munkában.

(Csáthy [hdgy.]

Az akadályok közé bölcsőt is tettek.

(dr. vitéz Kovács [hdgy.]

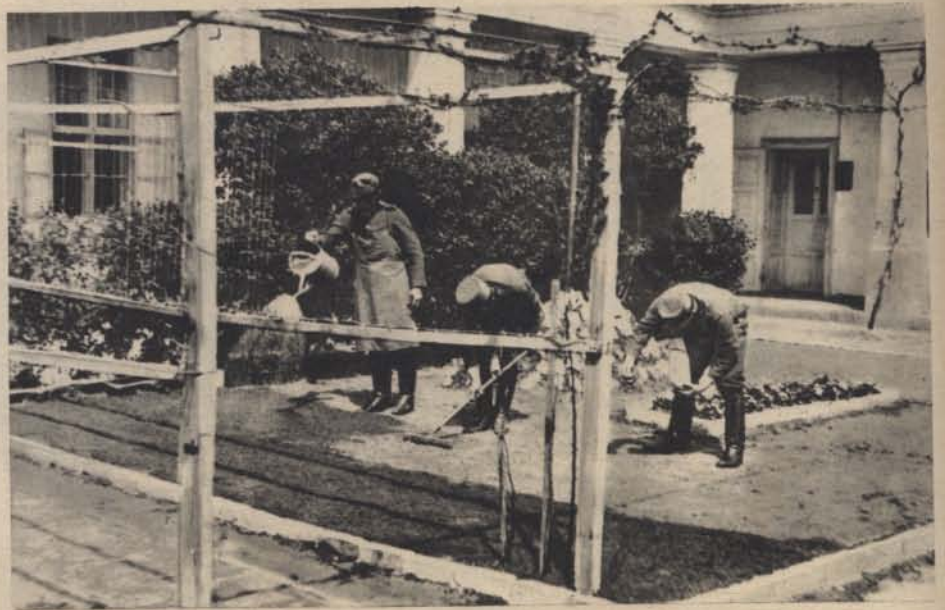

Gyakori nyári szolgálat.

(Bokos cső.)

Kisleventék . . . (Keszthelyi szv. thfts.)

Gyakori nyári foglalkozás.

(Bokos cső.)

Nő az ár . . .

(dr. Csellár fhdgy.)

Tájékoztató.

(Galambos J. tttts.)

Erre ma nincs idő . . .

(Molnár L. őrm.)

Fazekasok a vásáron.

(dr. vitéz Nagy [hdgy.]

Megy a század...

(Szabó F. III. őrm.)

(Lengyel szds.)

A tavaszi áradásról.

(dr. Csellár [hdgy.]

KATONAI ISMERETEK.

Erődök elleni harc.

Irta: HAZAY IMRE alezredes.

A számtalan időszerű katonai esemény közül legérdekesebbek egyike, az erődök elleni harc. Ezt a kérdést, mely a részlet ismeretek tömegét öleli fel, hatalmas szakirodalom tárgyalja, ezért az alábbi rövid ismertetés a tudnivalók ismeretét csak vázlatos formában tárja az olvasó elé.

Az emberiség már az ókorban felismerte azt az elvet, hogy a terep előnyeit műszaki munkával igen nagy mértékben növelhetjük. A műszaki munka útján létrehozott erődítés módját nyújt az élő erővel való takarékoskodáshoz, annak más helyen való felhasználásához és lehetővé teszi kis erő sikeres harcát túlerő ellen. Ezt a célt szolgálták az ősmagyarok gyepei, a kínai nagyfal és a várak.

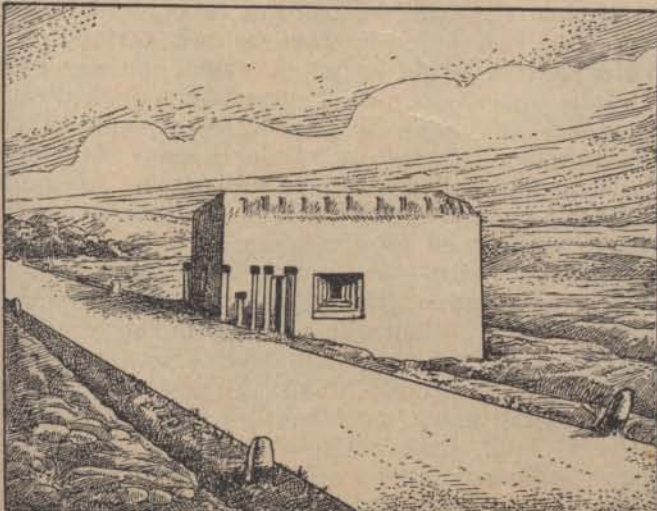
A világháború után bekövetkezett állandó feszültség egyik jelensége volt, hogy egyre több nemzet erődítette meg határait. Így keletkeztek még békében a hatalmas méretű államerődítések Németország, Belgium, Hollandia, Franciaország, Lengyelország, Csehország, Jugoszlávia és Románia határai mentén.

Az államerődítéseknek az volt a feladatuk, hogy megakadályozzák az ellenség gyorsan mozgó erőinek betörését, hogy védelmet nyújtsanak a saját mozgósítás végrehajtásához, vagy lehetővé tegyék az erők alkalmazását más helyen.

Főleg ott volt nagy jelentősége az államerődítéseknek, ahol a háborús összetűzés valószínű volt, vagy ahol a határ mögött levő fontos iparvidékeket vagy termőterületeket kellett megvédeni.

Az említett erődítési munkák óriási összegeket emésztettek fel. Így például a sokat emlegetett francia Maginot-vonal építési költsége a magyar állam 20 évi költségvetésének megfelelő összegbe került. Szegény állam ezt a fényűzést nem engedheti meg magának, meg kell elégednie a rögtönzött államerődítéssel, mely gyorsan telepíthető műszaki zárrakkal megerősített tábori erődítésből áll és összehasonlíthatatlanul olcsóbb.

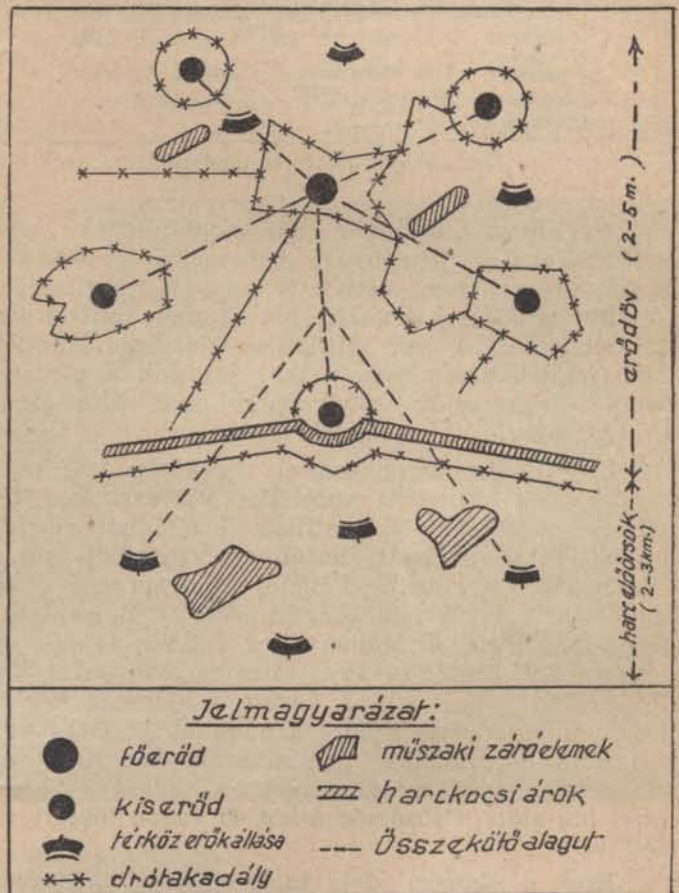
Az államerődítésnek egyik formája a kiserődökre (bunkerokra) alapozott határvédelem, mint azt a cseheknél láttuk.

Cseh kiserőd.

A kiserődök vasbetonból készültek, 1–2 géppuskával, melyek arc vagy oldalozó tűzre voltak beállítva. Legénységük 3–6 fő volt. Lőrésük páncéltól készült és az erőd belseje fával volt burkolva. A bejáratot egy rácsos vasajtó és egy páncélajtó védte. Az erőd belsejéből a figyelést periszkóp (látcső) könnyítette meg. A kiserőd a védőknek gáztámadás ellen védelmet nyújtott. Több kiserődöt egymással és a parancsnokkal távbeszélő kötött össze. A kiserődöket egymástól 150–500 méter távolságra, fontosabb helyeken (például Kassa előtt) egymás mögött több sorban telepítették.

Az államerődítés nagyarányú kiépítését erődív alakjában a németek (a Westwallnak nevezett államerődítés több 100 km. hosszúságban, 20–30 km. mélységben húzódik a francia határ mentén és kb. 22.000 erődből áll) és a franciák valósították meg.

Egy erődív szakasz vázlatos rajza.

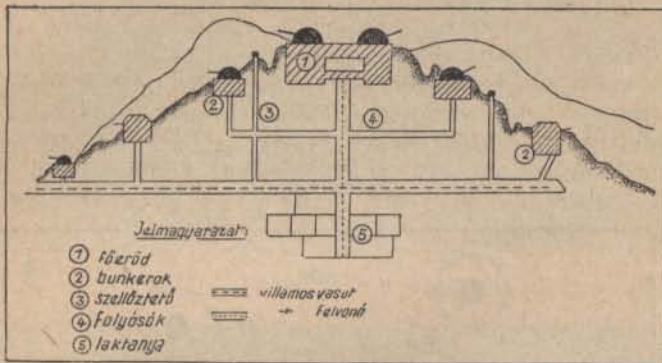
Egy korszerű erődív ellenállásának gerincét az erődcsoportok képezik; ezek több erődműből állnak, rendszerint uralgó magaslaton épülnek (a főerődök sokszor 100 m. mélyen a föld alá sülyesztve). A megszálló csapatok ereje különböző, sokszor 1000 fő. Egy főerőd fegyverzete: sülyeszthető páncéltoronyban 5–8 löveg, kazamatákban 8–12 löveg és páncéltoronyokban 15–20 ikergéppuska. A főerőd tűzhatását a környéken épített bunkerok egészítik ki.

Az erődök építésénél a technika minden vívmánya alkalmazást nyer: így például villanyvilágítás, fürdők, fűtés, mesterséges szellőztetés, műtőszobák stb. és mindez mélyen a föld alá sülyesztve.

Az erődcsoportok előtt épültek a harcolóórs állások: ezek leplezték az erődcsoportot, ellenállást

fejtettek ki és jelezték az ellenség közeledését. A harcokosi támadás megakadályozására épültek a 8—10 m. széles és több méter mély, rendszerint vízzel teli harcokosiárkok, vagy pedig más rendszerű (beton, vas) akadályok.

Az erődcsoportok között és mögött az erődön kívüli erők tábori erődítéssel épített állásokban harcoltak. Sok helyen több erődcsoport egymás mögött — több sorban — épült ki.

Egy erődcsoport keresztmetszete.

Az eddigi események már megmutatták, mily értékűek az erődítmények. A franciák a Westwall erejét érezve, nem siettek a lengyelek segítségére. A finn erődítések hosszú időn át nagy erőket tartóztattak fel. A sok milliárdos költséggel épített cseh erődök puska lövés nélkül jutottak a németek kezére, a jugoszláv erődök pedig nem váltották be a hozzájuk fűzött reményeket.

Egy erődrendszer, mivel területeket zár le, a támadót jól átgondolt aprólékos eljárásra kényszeríti és nehéz feladat elé állítja. A világháború alatt az erődök ellenállását hatalmas tüzérségi tüzellel igyekeztek megtörni. Például Antwerpent 1914 augusztusban 173 nehéz ágyú lőtte és 13 napi ostrom után esett el. Manonwiller francia erődöt 60 legnehezebb ürméretű ágyú lőtte és több, mint 5000 lövés után 2 nap múlva került a németek kezére. Douaumont francia erődre a németek 120.000 lövést adtak le, de elfoglalni nem sikerült. Werdun francia erőd birtokáért 140 napon át tombolt a harc: ezen idő alatt a tüzérség átlag 40 vagon lőszert tüzelt el.

Ezek a hosszú ideig tartó ostromok kedvezőtlen kihatásai a németeket új eljárás alkalmazására készítették. Így a nemrég lezajlott francia-német háborúban az egyik német hadosztály parancsot kapott 4 francia erőd elfoglalására; ehhez a hadosztályt a szükséges számú tüzérséggel és utász zászlóaljakkal erősítették meg.

Az előkészületek végrehajtása után a támadás először a franciák előrszállása ellen irányult. Ezt a területet a németek egy nap alatt, a bunkerok és megerősített állások leküzdése után foglalták el.

Ezt követőleg a támadás folytatásában 2 nap szünet állott be. Ez alatt a rohamutászok és a gyalogság elfoglalták a rohamállásokat (kb. 1 km-re az erődöktől), a tüzérség előbbre helyezte állásait, a gyalogság nehéz fegyvereit előre vonták az erődök közelébe és az utászok felderítették az erődöket és azok környékét.

A 2 nap elteltével az erődök elleni támadást tüzérségi tűz és a gyalogsági nehéz fegyverek rész-

lövése vezette be, mely kb. 2 órán át tartott. Majd 20 percen át az egymást követően támadó zuhanóbombázók zúdították 100—500 kg-os bombáikat az erődökre, úgy hogy azokat sűrű füst- és lángtenger borította. Az utolsó — percre szabályozott — bombadobás után a rohamutászok törtek elő és nagymennyiségű robbanóanyaggal, golyószóróval, lángszóróval, géppisztollyal, acél védőpajzzsal, kézigráttal felszerelve és a már begyakorolt módszer szerint harcba léptek.

A rohamutászok rohamcsoportjai az ellenség erős tüzeiben pár perc alatt elérték az első akadályövet, azon robbantó töltetekkel széles kapukat vágtak s a nehéz fegyverek tűz alá vették az erődök lövéseit. Közben a rohamutászok mögött újabb csoportok bukkantak föl: az utászokkal együttműködő gyalogság.

A robbanások állandó zajában, porba és füstbe burkolva érte el a kb. 30 főből álló rohamcsoport az erődöt és pár pillanatra annak holterében gyülekezett. Most következett a közelharc, melynek legfontosabb harcselekménye a robbantások sorozata volt. Miközben a szomszéd erődökből és a terepen befészkelte védők részéről folyton megújuló tűz érte a rohamutászokat, azok gyors és ügyes mozdulatokkal az erőd tetejére mászva, a falak mentén kúszva többkilós robbantótölteteiket a lövésekbe tolták vagy dobták. A töltetek robbanásának hatalmas ereje a lövéseket, a betont, a fegyvereket és a lövések közelében levő harcsokat pozdorjává zúzta. A robbantások után a lángszórókkal felszerelt rohamutászok férköztek a lövésekhez és a minden nyíláson beömlő lángsugarakkal az utolsó ellenállást is megtörték. Ezen idő alatt a rohamcsoport néhány utász géppisztolytűzzel akadályozta meg, hogy az ellenség egy esetleg sértetlenül maradt lövést át fegyvereit használhassa. A robbantások és a lángszórók működése után az erőd még életben maradt védői megadták magukat.

A két erődnek a leírt módon történt elfoglalása után előretört a gyalogság tömege, megtisztította a terepet az erődökön kívül ellenálló ellenségtől, az utászok eltávolították a harcokosi akadályokat, majd utat nyitottak a páncélosoknak és a gyorscsapatoknak.

Itt megemlítjük még a belga Eben Emael erőd elfoglalásánál alkalmazott eljárást. Az erőd fontos útvonalak elzárását biztosította és oly tökéletesen volt kiépítve, hogy bevehetetlennek tartották. A hadműveletek során az egyik napon vadászpilóta oltalma mellett német ejtőernyősök ereszkedtek le az erődre és annak fontosabb részeit megszállták. Délután egy rohamutász zászlóalj ment át támadásba az erőd ellen s a két csoport (a rohamutászok és az ejtőernyősök) pontos együttműködésének eredményeként az erőd másnap délben — tehát 26 órai ostrom után — a németek birtokába jutott.

Korai volna a felsorolt támadások eredményei alapján azt a véleményt megalkotni, hogy az erődök immár nem képesek feladatuknak megfelelni. A siker sok tényezőtől függ, így elsősorban a támadó ügyességétől, merészségétől és a jól kiválasztott eljárástól. Ezek a tényezők főleg akkor hoznak nagy eredményt, ha az erődök védői a harcot téves vagy hatástalan módszerek alapján vívják meg, mint ahogy az a franciák, belgák és jugoszlávok esetében történt.

EMLÉKEZZÜNK!

Hütter Ede kápolnásnyéki őrsbeli csendőrt, 1886 június 15-én a pázmándi határban egy orrvadász agyonlőtte.

Szabó József kecelei őrsbeli alörrmestert, zavarók megfékezése alkalmával egy többszörös katonaszökevény Kecelen 1919 június 15-én agyonlőtte.

Wittmann Ágoston esztergomi őrsbeli csendőr címz. őrmester az oroszokkal Kosmierzyn mellett vívott ütközetben 1915 június 17-én elesett.

Csécei Károly alsódabasi őrsbeli csendőr címz. őrmester az oroszokkal Stari-Huziejownál vívott ütközetben kapott sebében 1915 június 18-án Munkácson meghalt.

Szirák István felsődori őrsbeli csendőr az orosz harctéren szerzett betegségben 1915 június 19-én Stary-Samborban meghalt.

Horváth János perkátai őrsbeli tiszthelyettes garázdálkodó huszárok megfékezése közben 1927 június 21-én egy huszár Perkátán agyonlőtte.

Galgóczy György nagymarosi őrsbeli csendőrt

vasútbiztosító szolgálatban 1910 június 22-én a nagymarosi vasútállomáson egy vonat halálragázolta.

Varga Dávid hosszúfalusi őrsbeli csendőr címz. őrmester a lucki csatában kapott sebében 1916 június 23-án, Vladimir-Volinszkban meghalt.

Ráczy György nagyperkátai őrsbeli őrsvezető címz. őrmester 1916 június 24-én komitácsi-üldözés közben Szerbiában Makovnik mellett elesett.

Simon László divécsi őrsbeli csendőr címz. őrmester a harctéren szerzett betegségben 1916 június 25-én Montenegróban meghalt.

Bakonyi András járásőrmester, paksi járás- és őrsparancsnokot és **Csala Bálint** paksi őrsbeli alörmmestert, ellenforradalmi tevékenységük miatt vörös terroristák Pakson 1919 június 26-án meggyilkolták.

Büdi Ferenc tetétleni őrsbeli csendőr orosz gránát által felgyújtott házában szenvedett égési sebeit 1915 június 28-án Tarnowban meghalt.

Dékány Benedek járásőrmester, ráckevei járás- és őrsparancsnokot ellenforradalmi tevékenysége miatt vörös terroristák Ráckevén, 1919 június 29-én meggyilkolták.

A 22/1941 Cs. K.-ben közzétett
584.341/20—1941. sz. honvédelmi
miniszteri rendelethez:

a szolgálati könyvek rendezési
munkálatai a központban.

HARC A KÉMEK ELLEN.

V.

Ezután jó ideig békében hagyták őt, majd pár hónap múlva egy hírszerző tiszt kereste fel s nyíltan azt az ajánlatot tette neki, hogy ismerve az ő nehéz anyagi helyzetét, hajlandó őt pénzzel támogatni, ha hírszerző feladatok végrehajtására vállalkozik. A festőművész, mint jó magyar ember, erre nem volt hajlandó s az ajánlatot kereken visszautasította.

Néhány hét múlva a hírszerzőtiszt újból megjelent a festőművész lakásán, azonban most már rendőrök kíséretében, akik azzal kellemetlenkedtek, hogy házkutatást és személymotosztást tartottak nála, majd újból felszólították őt, hogy vállalja a kémkedési feladatot. Midőn a festő a megbízást újból határozottan visszautasította, azzal fenyegették meg, hogy azonnal kiutasítják. Tudták ugyanis, hogy ezzel a festőművésznak, aki ott szép vevőkört szerzett magának, nagy anyagi károkat okozhatnak. A hírszerzők arra alapították a tervüket, hogy a festőművész sok képét hitelbe adta el és ezeknek az árát nem engedni elveszni. A művész tudta, hogyha azonnal kiutasítják, akkor a kinlévőségeit nem tudja behajtani, látszólag belement hát a vállalkozásba s elfogadta az ajánlatot, de csak azért, hogy időt nyerjen és a kinlévő pénzt be tudja hajtani. Ez nagy részben sikerült is neki s ezután pedig, amikor hazautazott Magyarországra, a vele történeteket azonnal jelentette és többé nem ment cseh megszállt területre.

Az idegen hírszerzőszervek minden alkalmat felhasználtak arra, hogy hírhálózatukat minél jobban kiépítsék.

Igy adatokat szereztek be *eladósodott, erkölcsileg és anyagilag züllött emberekről, mulatók, kártyás, anyagi gondokkal küzdő, büntetett előéletű egyénekről stb.* Ezeket az egyéneket azután a hibáik és gyengéik révén igyekeztek a karmaik közé kaparintani. Ilyeneknél hamar megindult a beszerzés, mert kis szívességek és apró kölcsönök is megtették a hatásaikat. Az adósság azonban egyre növekedett és amikor már nem volt menekvés, akkor a kém nyíltan előállt azzal a fenyegetéssel, hogy vagy vállalja az illető a kémkedést, vagy pedig feljelentik és erkölcsileg lehetetlenné teszik.

Adatszolgáltatásra levélben is felszólítottak egyeseket, könnyű pénzszerzési lehetőséget ígérve, amiért csak néhány adattal kell bizonyos személyekről szolgálniok.

Sokszor az ilyen adatot szolgáltató egyén nem is tudja, milyen veszedelmes szolgálatra vállalkozott, csak akkor kap észbe, amikor már késő s benne van a bajban, mert a módszer nem állt meg a személyi adatszolgáltatásnál, hanem utána következett a beszerzés, a *nyílt felszólítás, fenyegetés és a kémkedésre való kényszerítés.*

Akik az ilyen adatszolgáltatásra felhívó levélnek beugranak, engednek a felkínált judáspénz csábításának, a vesztükbe rohannak a börtön felé s az akasztófa alá.

Legjobb az ilyen adatszolgáltatásra felhívó levelet az illetékes hatóságoknak azonnal beszolgáltatni. Az igaz magyar embernek ezt a hazafias érzése sugallja.

Alább bemutatok egy ilyen levelet, szószerint, íráshibáival.

„Tisztelt Uram!

Az egyik jó barátjától megtudtam, mily nehezen vergődik, pedig szerene, ha a fiatal korát szében tudná kihasználni, azaz, ha tudna élvezni is a gyümölcsét. Ez mind meglehet, csak ha van egy kis kedve a munkához. Azon alkalmazás, amelyet tudnék felajánlani ez lehetne a melékfoglalkozása és emellette lehetne más állandó foglalkozása. Ezen munka nem nehéz s e nem fárasztó, de azért jól jövedelmez. Szóban forog különféle adatok szolgáltatása elsősorban személyekről, majd a környezetből, amelybenél és megfordul. Azonban szükséges lenne, ha evégből tudna személyesen bemutatkozni, amikor is részletesen megtárgyalnánk a részletes üzleti feltételeket.

Hogyha pályázna az efféle keresetre, amelyről biztosíthatom, hogy előnyös, akkor szíveskedjen majd előzőleg beküldeni a részletes életrajzát és egyben értesítsen, vajjon tudna-e engem felkeresni. Az összes kiadásait és útiköltségeit hajlandó vagyok megtéríteni az ideérkezéskor s az útiköltséget előre is megküldeném.

Figyelmeztetem, hogy van esélye havonta mint kezdő százötven-kétszáz pengőt, ha különös tehetséget felmutat az értesítéseknél, akkor a jutalom sokszorta nagyobb lehet.“

Aláírás.

Az ilyen úton felkutatott s alkalmasnak vélt egyénhez azután, ha nem válaszolt, ismét intéztek egy levelet, amelyben *burkoltan, vagy nyíltan is felszólítják a kémkedésre.* A levél így hangzott:

„Igen tisztelt Uram!

Mai napig hiába várom a válaszát az én levélemre, amelyet remélem rendesen megkapta. Azért megint megengedem magamnak önt arra figyelmeztetni, amiről említést tettem az első levélben — szolgálataira vonatkozólag, amiért segítő kezet nyújtok. A múlt levélben a felől-bővebben értesítettem. Önön van, hogy határozza el magát az ajánlatról. Irjon azért egészen világosan, mert csak így lehet kölcsönösen felvilágosítani azt, ami érthetetlennek látszik Ön előtt és ami bizalmatlanságot hozna közénk.

Közelednek a karácsonyi Ünnepek, amelyekre mindenki örül. A család, de főképen a gyermekek türelmetlenül várnak, hogy mit is hoz nekik a Jézuska. Gondolom, hogy kötelessége megtenni mindent a családért és hogy éppen ezen az ünnepen legyenek boldogok. A szerencsés mulandó és lehet, hogy már nem is lesz ilyen alkalma.

Azért határozza el magát és siessen a válasszal. Ezt a levelet mint az előbbi is Magyarországról küldöm, nehogy támadjanak esetleges kellemetlenségei.

Maradok barátságos üdvözléssel.“

Aláírás.

Ilyen levelekhez, melyeknek az írója még a karácsonyi szent ünnepre, az Úr Jézusra is hivatkozni merészel azért, hogy valakit hazaárulásra csábítson, nincs hozzáfűznivaló.

(Folytatjuk.)

A m. kir. csendőrség egyenruhája és felszerelése.

(Folytatás.)

b) Tisztek mentéje.

A tiszti mente alakra és kivitelre nézve olyan, mint a legénységi mente, azonban a következő eltérésekkel:

Az elülső részek és az aljrészek szabadon álló szélei, — utóbbiaknál a hátsó hasítékot is beleértve —, továbbá az ujjak alsó szélei és a külső zsebek szélei sötét kávébarna szőrmével prémezettek és a begombolt menténél az elülső baloldali prémezet a jobboldalin fekszik.

A derék- és aljrészek báránybőrrel vannak béleelve. A vállzsínór kivitele és felillesztése azonos a zubbony vállzsínórájával.

A mellzsínórzat és a hátrésszínórdísz gépen szövőtt, 8 mm széles, 4 mm vastag, lapos zsinórból van fonva. A lapos zsinórok közepén egy 3 mm széles arany csík van beszöve, szélei pedig sötét kávébarna, de arannyal átszőtt selyemfonalakkal készülnek. A galambkosarak 30 mm-es átmérőjű közepükön 12 mm szélességben arany szálakból, tovább folytatódólagosan arannyal áttört sötét kávébarna selyemfonalból vannak horgolva.

A köpenyre, az ujjavállgallérra és a mentére az alábbi számú rendelkezések vonatkoznak: 21.170/eln. 39.—1919. számú H. M. körrendelet. (L! 8o. sz. H. K.—1919.) és a 19.043/eln. 5.—1921. sz. H. M. rendelet, 121.087/eln. VI—c.—1926. (L! 24. Cs. K.—1926.), 45.510/eln. VI—c.—1929. (L! 9. Cs. K.—1929.), 45.391/eln. VI—c.—1930. (L! 10. Cs. K.—1930.), 45.560/eln. VI—c.—1931. (L! 10. Cs. K.—1931.), 160.707/VII—c.—1934. (L! 5. Cs. K.—1934.), 162.309/VII—c.—1934. (L! 10. Cs. K.—1934.), 142.438/VI—c.—1935. (L! 7. Cs. K.—1935.), 146.606/VI—c.—1935. (L! 18. Cs. K.—1935.), 19.615/eln. VI—c.—1935. (L! 19. Cs. K.—1935.), 148.654/VI—c.—1935. (L! 3. Cs. K.—1936.), 65.503/eln. VI—c.—1938. (L! 8. Cs. K.—1938.) sz. B. M. és 77.416/eln. 20.—1940. (L! 23/1940. sz. Cs. K.) sz. H. M. körrendeletek.

A legénység öltözetében elrendelt módosításokat a díszzubbonyokon és köpenyeken 1941. május 1-ig kell foganatosítani. (L! 4/1941. sz. Cs. K.) A többi zubbonyok és köpenyek átalakítását 1942. december 31-ig kell befejezni. (L! 23/1940. sz. Cs. K.)

LÁBBELIEK.

Úgy a gyalog-, mint a lovas legénység részére rendszeresítve van a csendőrségi hosszúszárú és félszárú csizma. Mindkettő felsőrészeinek anyaga teljesen azonos és kétféle anyagból állítható elő:

növényileg cserzett barna zsiros (húsos oldalával kijelölt fordított) borjúbőrből; vagy jekete (borjú vagy hizott tinóbőrből készített) mastbox bőrből.

A próbacsendőrök boxbőrből készült csizmát nem igényelhetnek. A zsiros borjúbőrből — a gyártás minőségének könnyebb ellenőrizhetése végett barna színben — készült csizmákat be kell feketíteni. Járórszolgálatban csak rendszeresített lábbelit szabad viselni.

a) Csendőrségi hosszúszárú csizma.

Ez a fajta csizma jobb- és ballábra külön, 39—47-es nagyságban és 5, 6 és 7-es bőségben készül.

A csizma alakja a francia és félamerikai forma közötti úgynevezett svájci forma, lekerekített orral.

Talpak elől le vannak gömbölyítve és valamivel szélesebbek, mint a lábfejrészek.

Sarkak 6—8 sarokfoltból állanak és körülbelül 2.5 cm magasak.

A szár magassága — a testalkathoz képest — 40—43 cm és cseres juhbőr és vászonbéléssel van merevítve.

A szárnak ívalakban (magyarosan) kivágott és lapos zsinórzattal szegélyezett torkolata van. A kivágott torkolat elől 2 cm átmérőjű rózsácskával van díszítve. A lapos zsinórzat és az ebből fonott rózsácska vékonyított bőrből készített 5 mm széles hármass fonás.

A sarkantyúbőr tompított hegyű, ék alakú talpbőrből készül és a csizma sarkára a kéreg aljára — keskenyebb részével a talp szélére — faszegekkel van ráerősítve.

(Folytatjuk.)

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

A panaszos tévedése.

Beküldte: FEJES IMRE törzsőrmester (Debrecen).

1938 május hó 10-én megjelent a derecskei örsön özv. Sali Gyuláné* tépei lakos és előadta, hogy aznap reggel kiment a tépei határban levő földjére kapálni. Magával vitte 25 drb 5 pengős féltve őrzött pénzét is. A pénzt egy ócska harisnyaszárba helyezte el s a munka megkezdése előtt ruhája alatt úgy erősítette a derekára, hogy a zacskó lábai mellett lógott. Kapálás közben azonban a zacskó ide-oda lógása kellemetlen volt s ezért azt a derekáról leoldva, egyik tengerisor között a földre letette és földdel betakarta. A hely felismerése végett kissé kimagasló földesmót kapart a pénzre.

Féltizenkét óraker földjéről eltávozott a közelben levő Kálló-csatorna medrébe tüzelőanyagot szedni. Körülbelül félóra múlva visszatért s akkor látta, hogy a földje szomszédságában szénát gyűjtő Palkó Lajos derecskei lakos, az ő távolléte alatt eltávozott anélkül, hogy a szénagyűjtést befejezte volna. Erre az a gyanuja támadt, hogy Palkó figyelhette a pénz elrejtését és az ő távollétét kihasználva, ellophatta azt. Sietve ment a helyszínre, ahol csakhamar felismerte azt a kis földesomót, mely alá pénzt elrejtette, de azt szétkaparva és pénzének hült helyét találta. Azonnal Palkó után szaladt, de sehol nem találta. Valószínűnek tartja, hogy szándékosan más utat választott azért, hogy ne találkozhasson vele.

Kérte az őrsparancsnokot, hogy azonnal küldjön járőrt Palkó lakására, nehogy alkalma legyen az ellopott pénz elrejtésére.

Őrsparancsnokom engem és Páll Lajos csendőrt bizott meg az ügy nyomozásával.

A panaszból arra következtettem, hogy Saliné pénzét nem lopták el. A pénz elrejtési helyét csupán egy kis földesomóval jelölte meg, viszont ismertem a vidék ama szokását, hogy a tengeri első kapálása alkalmával kis csomókba húzzák össze a földet. Az volt tehát a feltevésem, hogy Saliné izgatottságában nem ismerte fel pontosan azt a kis földesomót, amely alá a pénzt rejtette és amidőn az első földcsomó alatt nem találta, még makaacsabbul ragasz-

* A neveket megváltoztattuk. (Szerk.).

kodott ahhoz a feltevéséhez, hogy Palkó figyelhette a pénz elrejtését és az ő távolléte alatt ellopta.

Elindulásunk alkalmával azt mondtam Saliné-nak, hogy ő is velünk jön a helyszínére. Saliné végtelenül örült a gyors intézkedésnek. Útközben azonban ez az öröme sírásra és elégedetlenkedésre változott át akkor, amikor látta, hogy nem a Palkó lakására, hanem az ő földjére tartunk, mert el sem tudott mást képzelni, csak azt, hogy Palkó lakására megyünk és házkutatást tartunk, minek során elő is fog kerülni a pénze. Ezért a „helyszín” alatt is Palkó lakását értette. Saliné folyton sírt és azt mondogatta, hogy kár minden fáradságért, mert kézzel fogható, hogy senki más nem lophatta el az ő pénzét, csak Palkó, hiszen egy lélek sem tartózkodott más a közelben. Ezeket mondta, de gondolatában — mint viselkedéséből éreztem — az is ott forgott, hogy nem értünk a dolgunkhoz. Ezért megemlítettem Saliné-nak, hogy az sínes kizárva: senki sem lopta el a pénzét, hanem ott van, ahová elrejtette, csak nem találta meg a helyet. Ezt Saliné valósággal kikérte magának és megjegyezte, hogy nincsen ő berúgva.

A helyszínre megérkezve, elsősorban Palkó kaszálóján levő szénarendekhez mentem és lábammal forgatni kezdtem. Saliné szinte lenézően azt a megjegyzést tette, hogy tévedek, ha azt gondolom, hogy oda rejtette el Palkó a pénzét. Megmondtam Saliné-nak, hogy nem pénzt keresek a szénarendek alatt, hanem azt akarom megállapítani, hogy az otthagytó szénarendek alkalmasak-e arra, hogy össze lehessen azokat gyűjteni. Saliné felismerte a szakszerű munkát és kezdett megnyugodni, mert látta, hogy az otthagytó szénarendek későbbi kaszálásuknál fogva még nem voltak alkalmasak az összegyűjtésre s így érthető volt Palkó eltávovása. Majd a Saliné és Palkó földjét elválasztó keskeny búzatáblát vizsgáltam át, hogy azon láthatók-e lábnyomok, mert csak ezen a búzatáblán mehetett volna Palkó Saliné földjére. Ilyen nyomot azonban nem találtam.

Ezután Saliné tengeri földjére mentünk, ahol megmutatta azt a helyet, ahová szerinte a pénzét elrejtette. Ezt a helyet nem volt nehéz felismerni, mert Saliné azt körülbelül 15 négyzetméter területen kapával úgy össze furkálta, hogy sertések által összetúrt legelőhöz hasonlított. Ezt látva, most már tisztában voltam vele, hogy Saliné nem azon a helyen kereste a pénzét, ahová elrejtette, mert ha biztos lett volna a dolgában, nem kapált volna kb. 15 négyzet méter területet össze-vissza. Többszöri kérdésemre is határozottan állította, hogy ott rejtette el a pénzét. Tudtam, hogy téved, ezért megkerestem azt a helyet, ahol Saliné reggel megkezdte a kapálást és ettől a helytől a munka abbahagyásának helyéig lépéssel lemértem a föld hosszát. Ez 63 lépés volt. Ezután megkérdeztem Salinét, hogy mennyi ideig folytathatta a kapálást, amikor a pénzét elrejtette a földbe. Azt mondta, hogy kb. félóráig. Így alapul véve az 5½ órai munkaidőt, a 63 lépést 11 egyenlő részre osztottam el, aminek eredményeként megtudtam, hogy kb. a 6—8 lépés közötti területen kell a pénzt, vagyis a kis földesomót keresni. Ez a hely valóban jóval távolabb esett attól a helytől, ahol Saliné kereste a pénzét.

Számításom eredménnyel is járt, mert amint ezt a helyet megállapítottam és vizsgálni kezdtem a földet, 1—2 percen belül feltűnt egy gondosabban összehuzott kis földesomó, amihez odamentem, kézzel

megkapartam és kiemeltem a harisnyaszárba kötött 25 darab ezüst 5 pengőst.

Saliné előbb szóltalanul nézett rám, pár pillanat múlva így szólalt meg: „Sohasem láttam még olyan embert, aki a földben is meglátja a pénzt.” A pénzről szerkesztett jegyzék aláírása után Saliné bocsánatot kért elégedetlenkedéseiért és nagyon kért, hogy Palkónak ne szóljunk. Megköszönte a fáradságunkat és megjegyezte, hogy most ismerte csak meg igazán a csendőröket, akik mindenkiel szemben jóakaratók és tapintatosak. Meg is kérdezte, hogy honnan tudtam én már Derecskén, hogy az ő pénzét nem lopták el, hanem ott van a tengeri földjén. Erre nem mondhattam mást, hogy mi mindig a fején ütjük a szeget.

A járőr valóban fején ütötte a szeget. Helyesen következtetett és cselekedett. Gondolkozott, hogy mi történhetett, tudta, hogy mit akar s ezt józan fejjel és a helyszíni adatok igen ügyes felhasználásával meg is oldotta. Ha nem így tesz, ártatlanul meghurcolja a panaszos által gyanúsított becsületes embert, ami kevésbé rátermett csendőrnél, sajnos, előfordulhat. Szűrjük le ebből azt a tanulságot, hogy ne a sértett eszével gondolkozzunk. Hallgassuk meg a sértettet, de hallgassunk az eszünkre is és ne befolyásoltassuk magunkat.

HALOTTAINK

Várfi József pécsi IV. kerületbeli csendőr április 22-én, a zsablyai őrsön, véletlenül elsült pisztolyból haslövést kapott, Újvidéken temették el. 1939. február óta szolgált a testületben.

Nyugállományú bajtársaink közül meghaltak:

Borbély Márton tiszthelyettes (VI. ker.), 1909—1928-ig szolgált,

Boros Sándor tiszthelyettes (V. ker.), 1907—1924-ig szolgált,

Kristó József csendőr (X. ker.), 1892—1902-ig szolgált,

Leányfalvi Ferenc csendőr (V. ker.), 1936—1939-ig szolgált,

Nagy Ferenc törzsőrmester (V. ker.), 1922—1936-ig szolgált,

Paulik János tiszthelyettes (I. ker.), 1897—1920-ig szolgált,

Szikora István tiszthelyettes (VI. ker.), 1901—1924-ig szolgált,

Visontai József törzsőrmester (III. ker.), 1919—1929-ig szolgált a testületben.

Kegyelettel őrizzük emléküket!

HIREK

Czecei MÁTEFFY ÁRPÁD
g. hadnagy.

Súlyos betegségből, hónapok hosszú szenvedéséből váltotta meg a halál június 5-én, 29 éves korában *czecei Mátéffy Árpád* g. hadnagyot.

Megrendülve fogadtuk a hírt, hogy fiatal bajtársunk, a daliás katona, a kötelességtudó, nagyra-hivatott munkatárs, az örökké derűs lelkű bajtárs, alig egy évtized férfimunkájával kidőlt sorainkból.

Június 7-én temették el Budapesten a kerepesi-úti temetőben, nagy részvét mellett. Sírját a szülők, menyasszonya, rokonok, bajtársak és ismerősök állták körül nagy számban.

Emlékét kegyelettel őrizzük.

A nyomozókulcsban ezer és ezer elfogandó neve van. Ha azokból minden csendőr csak egyet kézrekerít, már sokat tett a közbiztonság nyugalmaért!

Dícséret.

A felszabadított déli területek egyik hadművelési egységének a parancsnoka, május hó 21-én kiadott parancsában, többi között a következőket mondja: „... Szabadkán és környékén a csetnik ellenállás leküzdésében és a csetnik fészkek kiemelésében a dandár csapatainak nagy segítségére volt az erre a feladatra május hó 16-tól alám rendelt vitéz Halmy csendőrezredes csoportja a Nagybecskerek-i és Pancsova-i csendőrosztályokkal és a nyomozó csoporttal.

Különösen Szabadka város és környéke többszöri átfésülése alkalmából a feladat súlyát a két csendőrosztály viselte. Mindkét csendőrosztály minden tagja bátor és fegyelmezett fellépésével, fáradszónaként kötelességteljesítésével és nehéz viszonyok között is öntevékeny magatartásával teljesítette kötelességét. **A feladat igazi, magyar csendőrhöz mért feladat, a végrehajtás pedig tökéletes volt!**

A magyar csendőr ismét megmutatta, hogy válásos és különösen nehéz körülmények között ortámadókkal és bandákkal szemben mire képes, ha egy visszafoglalt magyar város feldűlt és meggyötört lakosságának békéjéről és nyugalmanak helyreállításáról van szó. Ismét egy fényes és nagy teljesítmény az immár több mint fél évszázados csendőrdicsőség-sorozatban és történelmének lapjain.

Magyar csendőrök!

Munkátokat becsülettel és példásan végeztetek! Elnémítottatok a veszedelmes fészkeket és biztosítottatok az elfoglalt területen a lakosság nyugalma és békéjét. Ezért a magam részéről a Legfelsőbb Szolgálat nevében valamennyi alámrendelve volt magyar csendőrnek, tisztnek, altisztnek, tisztosnak egyaránt dícséretemet és elismerésemet fejezem ki. Ennél sokkal nagyobb azonban az az elismerés, melyet a magyar csendőr becsületos, kötelességteljesítő munkájával, bajtársi együttműködéssel a vele együtt dolgozó csapatnál és bátor, férfias fellépésével és nem utolsósorban melegen érző szívével a Bácska nemzetiségi lakosságánál a maga részére kivívott. Kívánom, hogy a magyar csendőrt becsületos munkájában továbbra is minél több megbecsülés kísérje!”

Honvédségi Közlöny. Személyes ügyek. 24. szám. A m. kir. honvédelmi miniszter úr okirattal dícsérelő elismerésben részesítette *Sassi Lajos*, szegedi V. kerületbeli alhadnagyot, az 1941. évi árvízvédelmi szolgálat alatt teljesített öntevékeny és igen eredményes szolgálataiért; **áthelyezte: Orbán László** alezredest Debrecenből Székesfehérvárra, *Remetey József* őrnagyot Salgótarjánból Debrecenbe, *Deteky Ágoston* őrnagyot Komáromból Salgótarjánba, *Karabélyos Imre* századost Ungvárról Tabra, *dr. Bácsági Béla* főhadnagyot Szombathelyről Komáromba, *dr. Csáki József* főhadnagyot Dombóvárról Nyíregyházára, *Homoki László* főhadnagyot Nyíregyházáról Dombóvárra; **kinevezte: vitéz Hadusfalvy István** alezredest a budapesti osztály parancsnokául, vitéz *Porpáczy Jenő* őrnagyot a balassagyarmati osztály parancsnokául, vitéz *Karsay Jenő* őrnagyot a debreceni VI. kerület segédtestvezőjévé; — jelenlegi szolgálati állásuk alól **felmentette: Gádory József**, *Szaplonczay György* I., vitéz *Dénes Elemér*, *Perényi Géza* alezredeseket, *Lomniczy Ferenc*, *Szirtes Ferenc* őrnagyokat és vitéz *Vass István* századost; **hatálytalanította: vitéz Gerencsér Jenő** őrnagyat az őrsparancsnokiskolához történt tartós vezényeltetését.

Honvédségi Közlöny. Szabályrendeletek, 25. szám. A m. kir. honvéd hadapród iskolákba való felvételre az 1941/42. tanévre. Pályázati hirdetmény. Igazolványosok felvétele a m. kir. útnestéri iskolai tanfolyamra. Honvéd reáliskolai beteg-önvendékek felvétele a budapesti honvéd tiszti kórházba.

A Hősök emlékünnepén Ungváron rendezett kegyeleti stafétában az ungvári csendőr iskola csapata 16 induló csa-

pat közül 3. helyen végzett, maga mögött hagyva a 24. honvéd gyalogezred, az 5. és 6. gépkocsizó zászlóaljak, sportegyesületek, leventék, iskolák stb. csapatait.

Dicséret. A szombathelyi III. kerület parancsnoka *Kövi Ferenc* csendőrt, mert 1941 április 22-én rendes szolgálat közben Halimba községben arról értesülvén, hogy egy gyilkosság és több más, főbenjáró büncselekmény elkövetésével alaposan gyanúsított, szökésben levő, veszélyes gonosztevő a községben tartózkodik, annak felkutatását — mivel közben járórtársa megbetegedett — bizalmi egyén igénybevételével egyedül, késedelem nélkül eszközölte, erélyes és körültekintő eljárással azt azonnal elfogta és az igazságszolgáltatás kezébe juttatta, *okiratilag megdicséerte.*

Határsértés. Május 27-én a székely honvéd vadász-zászlóalj állományába tartozó, három határvadászból állott járőr, Bélbor község közelében, a román határtól 50 méterre teljesítette szolgálatát. Szolgálatuk közben a határ közelében dolgozó két asszonyt, akik az ivásra használt vízben gyapjút mostak, figyelmeztették. Eközben egy öt főből álló román járőr a magyar határvadászokra kb. 10–12 kövést tett. A magyar határvadászok a tüzelést nem viszonyozták. Sérülés nem történt.

Megszökött a fogoly. Május 26-án Dézsöl István (Mákos) kapuvári lakost a kónyi őrs járőre lopás miatt elfogta. Gyanúsított aznap a járőr őrizetéből megszökött.

Vigyázz az őrizetben levőre! A szombathelyi vasúti őrs állományába tartozó *Németh Ferenc* tiszthelyettes és *Szalai György* csendőrből állott járőr május 24-én Kalocsai József szombathelyi lakos, Máv. lakatos lopás büntetése miatt gyanúsítottként kérdezte ki. Gyanúsított az egyik szombathelyi rendőrszoba udvarán zsebkésével mellbeszurta magát. A sérülés nem veszélyes. — Május 25-én Höllein Ferenc tököli lakos, lopás miatt elfogott egyén, a tököli őrs állományába tartozó *Morvai Endre* csendőr szuronyának öngyilkossági szándékából — a tököli község házán — nekiugrott és mellén 8 napon belül gyógyuló sérülést szenvedett.

Csendőrségi Közlöny. 21. szám. Közszükségleti cikkek kiszolgáltatásának korlátozása. Be nem érett gabona takarmányozásra való felhasználásának tilalmazása. Páncélfarművek felségjeleinek közlése. Menetkedvezmény 350 km-en felüli távolságra utazó személyek részére. A nagykeréki, nagyléltai, bagaméri és nagypaládi őrsök átszervezése. Közlekedési és híradó alakulatok irodái, írószobák és irodavilágítási, valamint fenntartási átalányainak szabályozása. Közszolgálati alkalmazottak és nyugdíjasok gyermekei részére vasúti arcképes igazolványok érvényesítése az 1941. nyári évnegyedre. Illetmények felemelése. Fogyasztási vásárlási könyv rendszeresítése. 22. szám. Szolgálati könyvek rendezése. Tüzelőanyagoknak

kicsinyben vásárlási könyvbe bejegyzés nélkül kiszolgáltatása.

Csendőrségi jutalmazási alapra felajánlott jutalékok. A budapesti I. kerületben: Zólyomi János thts., Cselényi József tőr., Nagy István tőr., Sisa János prbeső. együtt 7 P 35 f, Pekete József őrm., Belisz Mihály őrm. együtt 4 P 96 f, Horvát István őrm., Orsovai József cső. együtt 5 P, Szögyéni Ferenc őrm. 5 P; a székesfehérvári II. kerületben: Fehér Pál tőr., Horváth Dávid prbeső. egyenkint 1 P 63 f, Bányai János tőr., Radványi Béla őrm. egyenkint 2 P 48 f, Koroncai József tőr. 5 P 24, Fodor Gyula őrm. 5 P 23 f, Szabados György thts., Halász Lajos prbeső. egyenkint 1 P 67 f, Nagy Ferenc tőr., Döbrösi József cső. egyenkint 8 P 20 f, Magyar Mihály thts., Harasztos János cső. egyenkint 13 P 90 f, Juhász János thts., Takács Flórián cső. egyenkint 7 P 44 f, Csap Árpád cső., Pázmány Károly prbeső. egyenkint 2 P 50 f; a szombathelyi kerületben: Perjesi József cső. 1 P 15 f, Máté Sándor tőr., Farkas Jenő cső., Bánfai József, Fehér Albert prbeső. együtt 21 P 02 fill., Szalai György, Dell Imre cső., Kollcs Ernő prbeső, együtt 156 P, Fenyvesi Jenő, Káplán Imre cső. együtt 20 P 60 f, Takács János V. tőr., Pintér Miklós, Mészáros Ferenc II. cső. együtt 9 P 88 f, Söptei József thts., Pinczés János cső. együtt 1 P; a pécsi IV. kerületben Puskás Lajos alhdgy., Kaszab Zsigmond thts., Horváth Géza, Lakatos Lajos cső. együtt 12 P 35 f, Szentirmai János thts., Kertész Vilmos tőr. együtt 11 P 20 f, Németh László I. őrm., Bársony Gyula prbeső. együtt 10 P 30 f, Rozsnai János thts., Kasziba József cső. együtt 19 P 88 f, Pallos János, Vollák Mihály cső-ök együtt 17 P 38 f, Harmat György tőr., Szokán István prbeső. együtt 14 P 90 f, Kustos Nándor cső., Parti József prbeső. együtt 20 P 35 f, Király József őrm., Tapodi László cső. együtt 49 P 64 f, Potó Lajos tőr., Fejes Sándor cső. együtt 19 P 88 f, Horváth Károly I. cső., Dávid Sándor prbeső. együtt 1 P 92 f; a szegedi V. kerületben: Vida Lajos őrm., Kókas József cső. együtt 5 P 24 f, Domokos Kálmán thts. 64 f, Vasvári Lajos őrm., Palotás Gyula prbeső. együtt 5 P, Kovács Boldizsár thts., Takács Imre cső. együtt 28 P 99 f, Várhegyi József cső. 5 P, Rákási Benő őrm., Osontos Péter prbeső. együtt 80 f; a debreceni VI. kerületben: Szilágyi Lajos, Klárizs János őrm., Turós István tőr., Zarnóczy Miklós cső. egyenkint 2 P 50 f, Rádi József cső., Sándor János tőr. egyenkint 5 P, Janka János thts. 2 P 48 f, Nagy Pál tőr. 37 f, Gödri Zsigmond tőr. 1 P 81 f, Szoboszlai János tőr. 55 f, Szikszai János tőr. 2 P 48 f, Szécsi Bálint cső. 36 f, Arany Imre tőr. 5 P 52 f, Németh István cső. 1 P 26 f, Farkas Gyula tőr. 5 P 52 f; a miskolci VII. kerületben: Mészáros László őrm. 5 P, Almási István tőr., Okos Imre cső. együtt 5 P, Úveges János őrm., Szabó László cső. együtt 25 P, Kasza Albert őrm. 11 P 71 f, Labanc József őrm., Bódi Sándor cső. együtt 6 P 68 f, Buzás Sándor, Bodrogközi András cső. együtt 64 f, Répási István, Báthory István cső. együtt 1 P 35 f, Szaniszló Dániel thts., Vaszilko István cső. együtt 1 P 70 f, Kerek József, Dócs Dániel cső. együtt 30 f, Pápai József thts., Sárvári Lajos cső. együtt 1 P 62 f, Erdész József őrm., Fügedi István cső. együtt 86 f, Ferenczi Márton thts., Józsa Mihály őrm., Domán Ferenc, Gulyás Márton cső. együtt 23 P 88 f, Biró Lajos thts., Pók Lajos őrm., együtt 5 P 96 f, Szilágyi András thts. 27 P 43 f, Biró Balázs őrm., vitéz Oláh Imre prbeső. együtt 5 P; a kassai VIII. kerületben: Varga Márton tőr. 93 f, Gábori József prbeső. 92 f, Harmati János tőr., Tóth József cső. egyenkint 1 P 13 f, Borbély Győző thts., Velena Ferenc cső. egyenkint 56 f, Kalmár József cső., Kolozsvári Gusztáv prbeső. egyenkint 6 P 13 f, Szabó Gábor, Ács Imre cső-ök egyenkint 79 f, Udvardi György tőr., Vaskó Mihály prbeső. egyenkint 2 P 31 f, Oláh Sándor thts., Farkas Imre cső. egyenkint 2 P 48 f; a kolozsvári IX. kerületben: Tatár Gyula, Ádám Sándor cső-ök egyenkint 2 P 48 f; a marosvásárhelyi X. kerületben: Kiss Károly, Garai Géza cső-ök egyenkint 6 P 67 f tetten-érői és feljelentési jutalékból részesültek. A jutalékokat valamennyien felajánlották a csendőrségi jutalmazási alapra. A jutalékokat a m. kir. honvédelmi miniszter úr elfogadta.

Visszatért területi őrsünk részére újabban a következők küldtek be nélkülözhető Csendőrségi Lapok-at: vitéz Poltáry Vilmos ezredes, dr. vitéz Ujlaky László őrnagy, dr. Szent-andrássy Elek főhadnagy, nemes Stachó Géza hadnagy, Csendőrkerület Szombathely, Gy. tanalosztály Tata, Kocz Béla csendőr Felsőszék, Dely György ny. tiszthelyettes Bussyháza, Németh János I. alhadnagy Pécs, Tölgyes István tiszthelyettes Bajna, Horváth Gyula tiszthelyettes Kurta-keszi, Gábor Lajos alhadnagy Szombathely, Tóth István törzs-

örmester Lébény, Németh Sándor II. prb. csendőr Nagysurány, Békefi Ferenc törzsörmester Szigetvár, Báka Lajos sv. alhadnagy Budapest, Bodó Adám ny. alhadnagy Rákospalota, Bálint Károly csendőr Kobátfalva, Vass Lajos ny. alhadnagy Békés, Szedő Ferenc törzsörmester Murakeresztúr, Erőss János csendőr Parád, Tóth József tiszthelyettes Rád, Juhász Ferenc törzsörmester Nagyberezná, Landt Károly Ottó ny. örmeester Budapest, Lengyel János II. prb. csendőr Akali, Fördős András cső. Fülöpsházás, Kocsis János sv. alhadnagy Pécs.

Ki tud róla? *Baranyi András* volt tolnatamási járásörmeestert keresi Bálint József III. őrnagy, akivel 1919-ben részt vett a tolnatamási ellenforradalomban. Akik Baranyi András címét tudják, közöljék Bálint őrnaggyal. — *Madarász Ferencet*, aki mint csendőr 1912–1913. évben a nagydobróci őrsön (Liptó m.) teljesített szolgálatot, keresi Mező Pál tiszthelyettes Pestszentkereszt, Mikszáth-u. 39. Kéri, közölje vele címét.

Salga János prbeső., Szőrcse (Háromszék m.), keresi Kovács Sándor osdolai születésű örmeestert, aki 1913-ban a gyergyótölgyesi és a béli őrsőkön szolgált. Aki tudja a címét, közölje Salgával.

A sarmasági őrs (Szilágy m.) megvételre keres egy Általános ismeretek tárát (I. kötetét). Akinek van eladója, közölje az őrsrel.

Melléklet. Lapunk mai számához csatoltuk a Tribon ruházati rt. Budapest, VIII., Üllői-út 14. sz. mellékletét.

Csendőrségi tollforgót köt. javít. árusít Várfai Mihály ny. szakaltiszt, Budapest, XIV. Újvidék-köz 5. fszt. 2. és Dél József ny. thts Rákosszentmihály, József-u. 74.

SZEMÉLYI HÍREK.

Díszérem odaítélése. *A szombathelyi III. kerületben:* Cserháti Ferenc tiszthelyettes; *a pécsi IV. kerületben:* Haraszti István alhadnagy; *a debreceni VI. kerületben:* Csudó Péter tiszthelyettes; *a miskolci VII. kerületben:* Kárpáti Marián alhadnagy részére 35 évi há szolgálatokért a m. kir. honvé. delmi miniszter úr a *Díszérmét* odaítélte.

Új szakasziparancsnok. *A miskolci VII. kerületben:* Terényi István alhadnagy a szakasziparancsnoki teendők ellátásával megbízott.

Új őrsparancsnokok. *A budapesti I. kerületben:* Szalai József, Farkas István, Süveg József, Székely Ferenc tiszthelyettes őrsparancsnokká, Hajnal István, Lakosi Mihály, Berkó László törzsörmester, Kiss András, Kovács Gyula, Mester Ferenc, Berze István örmeester ideiglenes őrsparancsnokká; *a szombathelyi III. kerületben:* Vadász István, Somogyi István II., Valkó István, Csizmadia Gábor, Németh Ferenc III., Sárvári János, Kiss Imre I., Szabó Lajos I. tiszthelyettes őrsparancsnokká, Samu Ferenc, Lakatos Imre törzsörmester v. ideiglenes őrsparancsnokká; *a szegedi V. kerületben:* Tenkés István, Markó Gergely, Ágoston József I., Szarka Lajos, Gulyás András II., Lakatos Ferenc, Tari Kálmán, Karasz László tiszthelyettes őrsparancsnokká; *a marosvásárhelyi X. kerületben:* Vitéz Váli-Tóth János, Márton György, Kovács Sándor I., Bakonyi Vendel, Hajdu Sándor, Nagy Miklós, Szabados György, Horváth Nándor, Barsi Károly, Csóka György, Kárádi József, Fenyvesi János, Márkus József III., Ladó Ferenc, Szabó Sámuel, Csik Ferenc, Becsei Sándor, Bagoly János, Horváth József V., Szabó László, Adonyi József, Tolnai András, Kertész Mihály II., Darvas János, Kovács Jenő I., Csap Mihály, Csider János, Tóth József VIII., Pinta István, Berke Károly, Buzás József, Balogh József II., Vitéz Tajthy Gáspár, Kővári István, Kővári János, Hóvári Lajos, Verebes Dániel, Almási Géza, Csorba Mihály, Bertalan József, Fekete József II., Jenei József, Kertész József, Lakatos István, Jakab Bernát tiszthelyettes őrsparancsnokká, kinevezettek.

Előléptetések. *A budapesti I. kerületben:* Örmeesterré: Tóth Miklós csendőr; *a székesfehérvári II. kerületben:* Örmeesterré: Pásztor István csendőr; *a miskolci VII. kerületben:* Örmeesterré: Csapó Jenő csendőr; *a kassai VIII. kerületben:* Örmeesterré: Madási János csendőr, előléptek.

Véglegesítették. *A budapesti I. kerületben:* Tóth Mihály I.; *a marosvásárhelyi X. kerületben:* Gonda Zsigmond, vitéz Balogh Márton, Magda László csendőröket a próbaszolgálati idő letelte után.

Szolgálati könyvek

magánrendeléseinek lebonyolításával a Csendőrségi Lapok szerkesztőségét bízták meg.*

Közöljük bajtársainkkal, hogy ezidőszert a
Próbacsendőrök Tankönyve
és a

Szervezeti és Szolgálati Utasítás (Szut.)
van raktáron készletben.

Előbbi 6 füzetből áll és pedig:

Szolgálati szabályzat I. rész, (kivonat);

Büntető törvénykönyv, (kivonat);

Kihágásokat megállapító törvények és rendeletek (Törvényes rendelkezések gyűjteménye),

Az őrsgazdálkodás utasítás, közigazgatási határozmányok, illetmény szabályok és a ruhagazdálkodási utasítás, (kivonatok),

a bűnügyi nyomozás,

a magyar történelem.

Ennek a könyvnek az ára: 4.— P.

Egyes füzetek nem rendelhető!

A Szervezeti és Szolgálati Utasítás az igen sok helyesbítés miatt már nehezen használható, eddigi Szut.-nak az új (után-)nyomása.

Ennek a könyvnek az ára: 2.20 P.

Ezeket a könyveket csak a pénz egyidejű beküldése mellett lehet nálunk megrendelni. Más rendelést nem vehetünk figyelembe. A pénzt bianco csekklapon (25.342. csekkszám, számlatulajdonos: Csendőrségi Lapok) kérjük beküldeni és a csekklap hátlapján a rendelő pontos címét (név és rendfokozat, állomáshely és utolsó posta) kérjük feltüntetni.

Egy csekklapon többen is rendelhetnek.

A rendelést postafordultával szállítjuk.

* *Ll az 1941 március 15-i 11/1941. számú Csendőrségi Közlönyben közzétett 581.528/20.—1941. H. M. rendeletet.*

Házasságkötés. *A budapesti I. kerületben:* vitéz Laczkó István csendőr Gál Rózával Pocsajon, Som Ferenc örmeester Szabó Magdolna-Mária-Dorottyaival Pestszentimrén; *a székesfehérvári II. kerületben:* Németh Mihály csendőr Harasta Katalinnal Bánhidán, Kartali Ferenc csendőr Retkes Irénnel Bucson, Horváth Gyula csendőr Szentesi Máriával Tiszalökön; *a szegedi V. kerületben:* Szakács István örmeester Csongrádi Anna-Máriával Dunszkon; *a debreceni VI. kerületben:* Balogh István I. törzsörmeester Harsányi Eszterrel Kondoroson; *a miskolci VII. kerületben:* Iski János örmeester Magyar Juliannával Maramindszenten, Kővári Sándor örmeester Pócs Annával Reccsen, Kővári Lajos örmeester Zodoma Mária-Magdolnával Tolnán; *a kassai VIII. kerületben:* Király Sándor II. örmeester Németi Eszterrel Balmazújvároson; *a kolozsvári IX. kerületben:* Szabó László törzsörmeester Deli Erzsébet-Máriával Kolozsváron, Bitó Ferenc tiszthelyettes Fekete Máriával Erősházyfalván, Lengyel István örmeester Gy. Kovács Teréz-Agnessel Hódmezővásárhelyen; *a marosvásárhelyi X. kerületben:* Balogh József örmeester Kovács Ilonával Baján, Viola Gyula örmeester Larbach Rózával Szigetszentmiklóson, Loeskei István örmeester Tombác Mária-Margittal Szegeden, Tornyi Antal örmeester Tuba Sárával Monoron, Domán Ferenc csendőr Tóth Erzsébet-Piroskával Sőptén, Hevesi Imre törzsörmeester Derecskei Etellel Balatonfüreden, Zombori István II. törzsörmeester Soltész-Nagy Máriával Mezőesáton, Moór Ferenc örmeester Farkas Arankával Nagymagyaron, Szabó István III. csendőr Vörös Margittal Magyaréregesen.

Születés. *A budapesti I. kerületben:* Gál József tiszthelyettes feleségének Gyula-László fia, Herczeg Ferenc tiszthelyettes feleségének Edit-Anna leánya, Koltai András törzsörmeister feleségének Márta leánya, Dicső Mihály törzsörmeister feleségének Mihály fia, Győrei József őrmester feleségének Eva-Mária leánya, Balogh László tiszthelyettes feleségének Klára-Mária-Erzsébet leánya; *a székesfehérvári II. kerületben:* Szabó József VI. törzsörmeister feleségének József-Imre fia, Szabó Kálmán I. törzsörmeister feleségének Olga-Magdolna leánya; *a szombathelyi III. kerületben:* Horváth Ferenc III. feleségének Ferenc-István fia, Lakatos Imre törzsörmeister v. feleségének Imre fia; *a miskolci VII. kerületben:* Fehér János tiszthelyettes feleségének Rózsa-Ágota leánya; Horváth István törzsörmeister feleségének Magdolna leánya; *a kassai VIII. kerületben:* Szép László törzsörmeister feleségének Amália-Eva leánya, Nagy Dezső I. tiszthelyettes feleségének Aranka-Eva leánya, Hamza Gábor tiszthelyettes feleségének István fia; *a kolozsvári IX. kerületben:* Katona József törzsörmeister feleségének Elemér-István fia; *a marosvásárhelyi X. kerületben:* Kocsis Boldizsár tiszthelyettes feleségének Miklós-Boldizsár fia, Takács Károly I. törzsörmeister feleségének Károly István fia, Nagy Lajos VII. törzsörmeister feleségének Gizella leánya, Pinczés János őrmester feleségének Rozália leánya, Szabó Ferenc törzsörmeister feleségének Ferenc-Antal fia, Gáti Béla tiszthelyettes feleségének Barna-Béla fia, Balogh József tiszthelyettes feleségének Éva leánya, Mező Mihály tiszthelyettes feleségének Mára-Ilona leánya, Váli Tóth János tiszthelyettes feleségének Tibor-Zoltán fia, Molnár Gyula II. tiszthelyettes feleségének Ferenc fia, Kővári István tiszthelyettes feleségének Ilona-Mária leánya, vitéz Kocsis Ferenc II. őrmester feleségének Piroska-Margit leánya.

Halálozás. Németh Géza I. törzsörmeister Géza-László fia, Képes János törzsörmeister v. János fia, Gy. Szel János törzsörmeister János fia, Budapestben, Módos István törzsörmeister István-Attila fia Sepsiszentgyörgyön, Varga István I. törzsörmeister Mária-Valéria leánya Csobádon és vitéz Kocsis Ferenc II. őrmester Piroska-Margit leánya Székelykeresztúron, meghaltak.

Szerkesztői üzenetek.

Közleményt nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk, de tizenöt gép- vagy kéziratos hasábnál hosszabbat csak előzetes megegyezés után. — A közlemények fogalmazási átciszolásának és — ha szükséges — tartalmi módosításának, valamint a törlés és a kiegészítés jogát fenntartjuk magunknak.

A kéziratot kérjük a papírlapnak csak egyik oldalára és felhasábolva lehetőleg írógéppel írni. Olvashatatlan vagy névtelen kéziratot nem foglalkozunk. Kéziratok sorsáról szerkesztői üzenetben adunk választ és csak akkor küldünk vissza kéziratot, ha a szerző megcímzett és válaszbélyeggel ellátott borítékot mellékel ahhoz. A megjelent közleményeket tiszteletdíjban részesítjük.

Fényképfelvételek beküldése alkalmával csatolni kell a felvétel készítőjének nyilatkozatát arról, hogy a felvételek közléséhez — a szokásos tiszteletdíj ellenében — hozzájárul.

A megjelent közleményekre, fényképekre, rajzokra tulajdonjogukat fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad másuttal közölni, sem pedig utánnyomatni.

Közlemények különnyomatait a nyomda velünk kötött szerződésben megjelölt árszabás szerint köteles elkészíteni.

Minden hozzánk intézett levélre a szerkesztői üzenetben válaszolunk, jellege alatt. Jellegül legelőszerűbb kisebb helység nevét, vagy ötjegyű számot választani. Aki jellegét nem jelöl meg, annak neve kezdőbetűi és állomáshelye megjelölése alatt válaszolunk.

Magánlevelet nem trunk, akkor sem, ha a beküldő válaszbélyegget mellékel.

Közérdekű kérdésekre nem szerkesztői üzenetben, hanem a „Csendőr Lekszikon” rovatban felelünk.

Minden levelet teljes névvel és rendfokozattal alá kell írni és az állomáshelyet is fel kell tüntetni. Hozzánk intézett levelet szolgálati útra nem terelünk és azok tartalma, vagy beküldőinek kiléte felől senkinek sem adunk felvilágosítást.

Előfizetést csak a csendőrség nyugállományú tagjaitól, továbbá a honvédség és a m. kir. rendőrség, a bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges és nyugállományú tagjaitól fogadunk el, mástól nem. Előfizetési díj a nyugállományú csendőrtisztek, valamint a honvédség, rendőrség, bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges és nyugállományú tagjai részére évi 12 pengő, nyugállományú csendőrlegénység részére pedig évi 8 pengő. Legkisebb előfizetési idő: félév. A nyugállományú csendőrlegénység az előfizetési díjat negyedévi 2 pengős részletekben is fizetheti.

A pénzküldeményeket kérjük a „Csendőrségi Lapok” 25.342. számú postatakarékpénztári csekk számlájára befizetni.

Címváltozását mindenki maga köteles velünk közölni, kérjük, hogy ezt a borítólapon 3-ik és 4-ik oldalán nyomtatott levelezőlapra tegyék.

1941. Miért esik rosszul Önnek, hogy az őrsparancsnok kezébe kerül a legénység magánpostája is s a parancsnok osztja azt ki a címzeteknek? Ha áttanulmányozza a Csüsz. 2. számú mellékletét a csendőrségnek szóló hivatalos és magánpostai küldemények kézbesítéséről, látni fogja, hogy a legénység magánpostai küldeményének kezelése nincsen külön választva a hivatalos küldeményektől, csupán a tisztek és a legénység családtagjainak szóló postai küldemények kézbesítése képez kivételt. A naposendőr tehát az őrsparancsnoknak ad át minden postai küldeményt — közte a legénység magánpostáját is. A szétosztásról az őrsparancsnok gondoskodik. Hogy mi ennek az oka? Majd megtudja, ha Ön is parancsnok lesz s gondjaira lesz bízva az alárendeltjeinek nevelése, felelősséggel tartozik minden egyes alárendeltjének magánéletéért, tudnia kell, hogy milyen az ismeretségi körük, szolgálaton kívül hova járnak, mire és mennyit költenek, nem csinálnak-e adósságot stb. Hiszen az őrsparancsnok egyúttal apja is alárendeltjeinek, olyan ember és csendőr válik azokból, amilyenek az őrsparancsnok neveli őket. Úgy boldogul a család: az őrs, amilyené a tagjait neveli a családfő. Csupán a szolgálati érintkezés és irányítás nem elegendő ehhez, sőt ez egyáltalán nem elegendő, mert emellett egyik-másik könnyebbvérű fiatalember el is züllhetik, amire bizonyára Ön is tud szomorú példát. Biztosítjuk Önt, hogy az őrsparancsnok nem egyéni kíváncsiságból veszi kézbe a

MI

Órá-t-ékszer

Alpaca evőszkók. Ajándék tárgyak. Kedvező fizetési feltételek. Megbízható bevásárlási forrás.

REGÉNYILAJOS

ÓRÁS ÉS ÉKSZERÉSZ CÉGNÉL VÁSÁROLUNK

Székesfehérvár, Kossuth L-u. 2

ZALKA LAJOS

EGYENRUHÁZATI SZÉKESFEHÉRVÁR, Nádor-u. 35.

FELSZERELÉSI CIKKEK TELEFONSZÁM: 8-19

URI SZABÓSÁG

A magy. kir. csendőrség szerződéses szállítója. Az O. R. I. megbízottja. — A m. kir. csendőrség tagjainak kedvező fizetési feltételek.

MI BÚTORT a leggyorsabbtól a különböző kivitelig

FEKETE VILMOS

műbútor asztalosmester

bútorcarnakból vásárolunk

Székesfehérvár, Színház épület

A m. kir. csendőrség tagjainak kedvező fizetési feltételek

Méltányos árak! Kiváló munka!

legénység magánpostáját, hanem az ismertetett okból. Hogyne érdekelne, hogy melyik alárendeltjének mekkora a levelezése, nem kap-e hitelezőktől sürgető felszólításokat, honnan érkeznek a levelek, nem kell-e idejében közbelépnie, amikor még sok baj, kellemetlenség megelőzhető. Ehhez nem szükséges, hogy az őrsparancsnok át is olvassa a leveleket, mint ahogyan bizonyára nem is olvassa át. Az őrsparancsnok idős, tapasztalt bajtárs, aki megérti a fiatalságot is s ezért nem kell félnie tőle, különösen akkor, ha Ön — amint nekünk írja — csak a szüleiével és a B. egyénéivel levelezik. Ezért talán még dícséretet is kap. Ajánljuk, olvassa el mult évi 21. számunk vezetőcikkét.

K. M. A 9.960/M. E. számú rendelet értelmében a háztulajdonos vagy a bérbeadó nem mondhat fel s a lakbért sem emelheti. Azokat a különleges eseteket, melyekben a háztulajdonos felmondási joga most is fennáll, külön rendelet szabályozza. A bérlő felmondási joga nincs korlátozva, ha csak erre nézve nem állapodtak meg másként a szerződésben. A rendelet visszavonásig érvényes és nem tesz különbséget ténylegesen szolgálók és nyugállományúak között. Legjobban teszi, ha ilyen ügyekben a helyi hatóságnál (községben a jegyzőnél, városban a polgármesteri hivatalban) érdeklődik.

Nagyvárad. 1. A rendelet már kiment, nemsokára megtudja. 2. A kérdezett cím: Szombathely, őrsparancsnokiskola, Csendőrlaktanya.

Hernád. 1. Leírásából úgy látjuk, hogy a 300 pengő megfizetéséről írásbeli megegyezést kötöttek. Eszerint kötelezhető annak megfizetésére. Ilyen kényes ügyben nem adhatunk megnyugtató tanácsot, kérdezze meg ügyvédtől. 2. Hogy viselhetne a gyalog altiszt lovas altiszti kardbajtót? Ezt talán nem is komolyan kérdezi. 3. Szöges végű bot ezidőszert még nem tartozik a magas hegyekben portyázó járőr felszereléséhez. Talán sor kerül rá később. Ha szüksége van ilyen segítségre, magamagának szerezhet be s ha oly terepre ér, ahol a mozgás ezt megkívánja, használhatja is. 4. Üzenetét átadtuk rovatvezetőnknek.

P. J. Kővágóórs. Aki a 10 pengőt elfogadta és visszaadni nem hajlandó, csalásért feljelenthető, mert végeredményben mégis csak tévedésben tartotta a postamesternőt, hogy a pénz az övé. Ha a postamesternő nem lett volna ebben a tévedésben, nem is bízta volna el az illetőt, hogy a postahivatalban talált 10 pengőt elfogadja.

Délvidék. 1. A kért lapokat elküldtük, a beküldöttéket köszönjük. Írja meg a felmerült postaköltséget, hogy megtéríthessük. 2. Ha a házasságú nő a 16-ik életévét nem töltötte be, az házasságkötési akadályt képez, mely alól az igazságügyminiszter adhat felmentést. A részletek az anyakönyvvezetőnél megtudhatók.

Arad. 1. Előjáró parancsnoksága döntött, nekünk nem lehet hozzászólásunk. Ha kétes állampolgársági esetekről van szó, további intézkedés végett tegyenek jelentést a főszolgabíróknak. 2. Várjon türelemmel. Ha a folyó évben esedékes beadványig sem kapná meg, jelentse be az őrs újból s megjegyzés alatt tüntesse fel, hogy a mult évi beadványban is bejelentette már. Ha közben szárnyparancsnoki szemlélt kapna az őrs, jelentse kihallgatáson. 3. Kérdés, hogy milyen okból váltak el a szülők, milyen a család hírneve, anyagi helyzete, a gyermekek nevelése. Mindezt nem befolyásolta-e olyan károsan a szülők elválása, ami akadályt képezhetne a nőszülésnél. Mi ezt nem tudhatjuk, Önnek azonban módjában áll feltűnés nélküli, gondos utánjárással megállapítani s ezt meg is kell tennie.

Május 1. Hat hétnél hosszabb vezénylése alatt közgazdálkodási tagsága szünetelt s vagyonszétét is csak a törvényes kamat mellett használhatta az őrs. Így rendelkezik a Cs-20. Határozványok 17. pontja. Ha vezénylése alatt végkép áthelyezték az őrsről, csak a vezénylésekor érvényes vagyonszét illetheti meg, mert attól kezdve a tagsága szünetelt. Ha becslést a vezénylésekor nem tartottak, az áthelyezéskor azonban igen, csak ezt a vagyonszét állapíthatják most már meg. A különbség nem lehet nagy, ilyen kicsiségen nem érdemes fennakadni. Amikor a legénységet vezényelték, nem tudhatták, hogy mennyi ideig fog tartani a vezénylés.

Nagyfőhadnagy őrsköz, értesítse alkalmilag az őrsállomáson (Kert-u. 3.) lakó Szalai Imre ny. törm.-t a következőkről. 1. Kölcsönt nem kap, de nyugdíjelőleget kérhet, ha 1934. január 1. után ment nyugállományba, mert így a katonai nyugdíjtörvény hatálya alá tartozik. Az előleg legfeljebb két évi összege lehet nyugdíjának. Házvétel vagy házépítés céljára nem kérhet, hanem gazdasági vagy ipari önállósításra, így pl. sertéshizlaldára, méhészet, kertészet, gyümölcsös létesítésére stb. A kérvényt a B. M. úrhoz (VI. b. osztály) kell felterjeszteni. 2. A nyugállományban nősült csendőr is kap felesége után családi pótlékot. Az erre irányuló kérelemhez csatolja a házassági anyakönyvi kivonatot. 3. Magánlevelet nem írunk akkor sem, ha megcímezett levelezőlapot vagy levelet mellékelnek.

55.555. F. S. 1. Egykori parancsnokságával, illetve tisztii előjárójával, szükség esetén 2 legénységi bajtárs jegyzőkönyvi vallomásával igazolnia kell, hogy a Székely Hadosztályba be volt osztva. Ha ez kitűnik anyakönyvi lapjából, az osztályparancsnoksága is igazolhatja. Ezzel az igazolással forduljon a Székely Hadosztály Egyesülethez (Budapest, Rákóczi-út 15. II.), ahonnan néhány pengő ellenében megkaphatja a Székely Hadosztály jelvényt. Ez a jelvény csak polgári ruhában viselhető, legénységi állományúak tehát csak

IRÓGÉP-et új és újjáépített bármely rendszerűt vásároljunk bizalommal

SZÉKI ISTVÁN-nál
BUDAPEST, ÜLLŐI-ÚT 11. SZ.

Szakszerű javító műhely. VÉTEL — ELADÁS — CSERE

SAPKA

különlegességek és felszerelési cikkek

Baross-tér 4. szám, a Keleti p.u. közelében.

Szíves támogatást kér

HOKSÁRI JÓZSEF

VARGA FERENC

csizmaspecialista és ur- cipész

Készít: Dismagyar, vadász és angol lovaglósiszmát.

Országos ruházati intézet és Ludovika szállítója!

BUDAPEST, IV., IRÁNYI-UTCA 1.

TELEFON: 184-205.

LUDVIG

Éremverő műintézete és Bronzműrűgára
MÁS, MŰS, MLSS, KISOK, A HONVÉDELMI MINISZTERIUM
STB. SZÁLLÍTÓJA KÜNTETVE TÖBB EZÜST ÉS
ARANYÉRMÉREK, Őskeresztény cég.

Budapest, VIII., Thék Endre-utca 18. — Telefon: 137-621.

A Foncière Általános Biztosító Intézet életbiztosítási kötvénye

- a vonatkozó kormányrendelet értelmében teljes fedezetet nyújt a

háborús események

folytán bekövetkező halál esetére is. Felvilágosítást a központ: **Budapest, V., Sas-utca 10-12.** és az ország jelentősebb városaiban lévő képviselők nyújtanak.

„PATYOLAT”

KÉZMOSÓSZERREL mossuk kezelnket! Minden nehezen lemosó piszok könnyen lemosható. Kátrány, szurok, olajfoltok stb. Kev finomságát elősegíti. Szabadalmavédelem, törv. védve. Ára 20 és 26 fillér. Kapható minden ültetben. Kérjük! **PATYOLAT VEGYIPAR** BUDAPEST, II. GÖRGEY ARTUR-UTCA 26. Telefon: 857-405.

nyugállományban. A Székely Hadosztályban szolgálók a Nemzetvédelmi Keresztet igényelheték, esetleg még nem késett el vele. Erre nézve olvassa el a Cs. K. folyó évi 10 és 11. számában közzétett rendelkezéseket. 2. Hírek rovatában közöljük. 3. A család fő áthelyezése alkalmával tanulmányai folytatása miatt át nem költözött családtag később követheti a családfőt az új állomáshelyre a katonadijszabás szerinti kedvezményvel. Menetlevelet a részére nem állítanak ki, hanem a vasúti jegyet kell megváltani s azután a megterítését kérni. Ez a helyzet akkor is, ha a hátrahagyott családtagot közben kórházba utalják be. 4. Ha nagyszülőnkig bezárólag kell igazolnia származását, tegye is meg. Kíséreljen meg mindent a hiányzó okmány beszerzésére s ha sehogyan sem sikerül, jelentse be az akadály okát. Az említett okmány hiánya valószínűleg nem lesz akadálya az igazolásának. 5. Mint öreg katona, nagyon jól tudja Ön, hogy mindenki nem érheti el a legmagasabb rendfokozatot. Ehhez nem elég a hosszú becsületes szolgálat. A szorgalmon, tudáson kívül különös rátermettség is szükséges. Megnyugvásul szolgálhat mindenkinek, hogy az előjárók lelkiismeretesen járnak el ennek megállapításánál.

V. S. III. 1 katasztrális hold egyenlő 5755 négyzetméterrel. Ha tehát a kat. holdat négyzetkilométerekre akarja átszámítani, a kat. holdak számát meg kell szoroznia 5755-el és az eredményt osztani 1000-el.

Széplak. Soós-Nagy Ferenc tart. hadnagy címe: Budapest, VIII., Hajtsár-út 36. A többi cím nem található.

Június 18. Amint sokszor üzentük, előléptetési ügyekhez nem szólhatunk hozzá, ez a parancsnokság dolga.

Majorné, Nyírad. Köszönjük a levelét, örömmel olvastuk. A felajánlott lappéldányokból sok van, nem kérjük. Üdvözet.

S. I. Cs. Sokkal ajánlatosabb, ha a szolgálati ebet a vezetője neveli és képezi ki, mert így nő igazán hozzá, ami a használhatóságát meg sokszorozza. Ettől eltekintve is, az időmított szolgálati eb drága és nehezen lehet kapni. Fajtszta német juhász ebkölyköt sok helyen vehet, csak érdeklődni kell utána. Előnyös, ha a szülők is már képzettek voltak. „Az eb” című könyv (Zajsek Alfonzról, Centrum kiadóvállalat, Budapest, VIII., Gyulai Pál-u. 14., ára kb. 6 P) alapos áttanulmányozása alapján saját maga kiképezheti az ebet. Ha ez már megtörtént, a H. M. úrtól kérnie kell az ebnek az arra hivatott vizsgálóbizottság előtti levezgáztatását s ennek eredményeként szolgálati ebbé minősítését. Ehhez az átminősítéshez szükséges azonban, hogy az ebet a kincstár tulajdonába átengedje, de kérheti, hogy az eb a használatában mindvégig meghagyassák. Egyszersmind kérheti azt is, hogy a 156.042/VI. b. 1925. számú B. M. rendelettel megállapított kutyatáppénzt folyósítsák. Ez az állomáshelyre megállapított mindenkor honvédségi étkezési pénz (kenyérpénz nélküli) 20%-ának felel meg.

Ipp (Sz. M.). Rendfokozata alezredes, címe: Kolozsvár, m. kir. honvéd hadtest parancsnokság.

Honti. Mint hadiárvéd, a Háborús Emlékérem megilleti Önt abban az esetben, ha idősebb fiútestvére a községi előjáróság előtt kiállított nyilatkozatban lemond róla. Másnak (leánytestvérenek stb.) lemondó-nyilatkozatát csatolni nem kell. A H. M. úrhoz szolgálati úton felterjesztendő kérvényhez mellékelni kell még az apa halotti anyakönyvi kivonatát.

Majtény. Adorján Miklós tart. hadnagy, uradalmi számtartó, lakik: Bodajkon. A másik cím nem található.

55.555. J. prbes. A foglalkozási jegyzék „Útmutatás”-ának 3. pontja félreérthetetlenül megmondja, hogy a 3. függélyes rovat b) rovatában feltüntetett anyagot *általánosságban* kell ismerni. Amely részek pedig ebben a rovatban alá vannak húzva, azok a járőrtárostól és a járőrvezető iskolától nem végzett esendőröktől még nem követelhetők, a rovat alá nem húzott anyagot azonban az utóbbiaknak is *általánosságban* ismerniük kell. Ez csak világos!

104. hadtápszázalóalj. A kért különbözetre nem volt igénye, ezért nem kapta meg. Most is hiába kérné. Hogy az ellátást hogyan kapta a hadtápszázalóaljnál, az most már nem változtat a helyzeten.

Passiv resistencia. Türelmet kérünk, utána nézünk.

S. L. Forduljon a Vas megyei katonai parancsnoksághoz (Szombathely), ott esetleg kap adatot.

P. A. Sajnos, a jelzett parancsnokságok irattára nem található. Ha a háborús sebesülését és kórházi ápolását igazolni tudja, katonai szolgálatát pedig két bajtársa, vagy volt tiszt előjárója tanúsítja, egyéb adatot pedig a legszorgosabban utánjárással sem sikerül beszereznie, terjessze nyugodtan elő a kérvényét, illetve jelentse pótlólag be, hogy több adatot beszerezni sehogyan sem lehetett és kérje a meglevők alapján a katonai szolgálati idő elismerését. Nem tudjuk elhinni, hogy hiába kérné.

Hűség. Feltéve, hogy a szülők különválása sem erkölcsi, leg, sem anyagilag nem befolyásolja károsan a család hírnevét és életét, valószínűnek tartjuk, hogy a nősülés szempontjából akadályt nem képez. Természetesen ezt mi itt megmondani nem tudjuk, ezt csak a kivizsgáló állapíthatja meg. Esetleg rábíthatja az apát a visszatérésre. Hogy kapna-e állást a polgári életben, azt bizony nehezen mondhatjuk meg. Ha nem Ön az oka annak, hogy a menyasszonyát nem veheti el, hanem a menyasszony család körülményei, nincs oka a leszerelésre és nem is ajánljuk. Az ilyen lépéseket a legtöbbször megbánják, a jóvátétel pedig lehetetlen.

K. J. thts. Utánajártunk mi is, nem lehet változtatni rajta. Az érmet kell viselni, pántot nem szabad.

Róna. Derék, bátor magyar gyerek volt, hogy megmentette a tanya lakóit a rabló román katonáktól, a Nemzetvédelmi Keresztet azonban nem kérheti ezért.

Növényhús

az egészséges és gazdaságos étkezés alapja.
10 dkg 4 személyre elegendő vagy töltelék.
Kapható: Fratelli, Fiumel üzletek,
fűszer- és csomagoló keresk. és Növényi
Tápszer üzem, Bpest, VII., Huszár-utca 10. sz.
TELEFON: 221-136.

Winkelmayer Károly

Budapest, VIII., Kisfaludy-u. 28/a. Tel.: 144-673.
Varrógép kerékpár raktár. Nagy javító műhely
Phönix varrógépek család használatra és minden iparág részére.

KERÉKPÁR, fegyver, pisztolyok, lőszer,
sportelkek megbízható bevásárlási helye

Mihalicsko Károly

aranyéremmel kitüntetett puskműves. Kedvező fizetési feltételek. A csendőrök elismert bevásárlási helye. KAPOSVÁR, FŐ-UTCA 22. SZÁM.

Sport
felszerelések
szaküzlete

Maurer István

Bpest, VI., Teréz-kat 4. Tel.: 118-194

Olympia, Groma, Ideal,
Erika, Triumph, Rheinmethall

valamint az összes rendszerű új és újjáépített IRÓGÉP állandó raktára

A m. kir. esendőség
tagjainak kedvező
fizetési feltételek
ÁRENGEDMÉNY

NÉMET FERENC

cégnél
Szombathely, Széll Kálmán-u. 27.

Vétel, eladás,
csere, javítás,
karbantartás

Amerikai rendszerű

IRODABUTOR

ipari és kereskedelm. kft.

Budapest, VIII., Magdolna-u. 6/a. Tel.: 143-932.

Mindenemű Irodabutor raktáron. Kizárólag saját gyártmány.

KÉZIRATOK. FÉNYKÉPEK.

Sziget. Nincs helyünk a közlésére.

Csendőrnevelés. 1941. Szomorú eset: a rossz példát látó, könnyelmű próbaesendőr elzülése. Ugy van, ahogyan Ön írja: a fiatal próbaesendőrök olyanok, mint a gyerekek, hiszen ők is mindenben kezdők. Mindent meglátnak és meghallanak, a rosszat különösképpen. Ezért vigyázzunk, hogy ezek a kezdő próbaesendőrök minél több jót lássanak és halljanak az öregebb bajtársaktól, mert csak így tudjuk megadni nekik azt a szilárd alapot, melyre jövőjüket alapíthatják. Ez a cikke lényege, az egészet nem hozhatjuk.

B. F. Szombathely. Őrizze csak meg ezeket a szép emlékeket és felemelő érzéseket. A munka közlésre nem való.

Tusnád. A kép jó, mégsem közölhetjük, mert egy pusztá orslakatnyát ábrázol. Ennél érdekesebb, szebb képeket akarunk bajtársainknak bemutatni.

R. J. Balatonkenese. Sorát ejtjük.

Mindent vissza. Kis átírással sorra kerülnek, kivéve a 4-ik számút, mely kissé zavaros.

Megfejtések.

I.

A május 1-i számunkban azt kérdeztük bajtársainktól: ki hogyan rendezkedett be a visszakerült területen a neki kijelölt őrsállomáson és körletben? Hogyan teremtette meg a rendet a közbiztonság terén és a laktanyában is?

Mai számunkban közöljük a beérkezett dolgozatokat, amelyekből sokat lehet tanulni és tudomásul vehetjük újból azt, hogy a szívvel-lélekkel magyar és csendőr-ember megállja helyét a legnehezebb körülmények között is.

A legjobb dolgozatokat:

Apostol Lajos thts (Torna), Daru Antal thts (Rónaszék), Földnagy Sándor thts (Adony), Galambos József őrm. (Felnémet), Isó Ernő prbcső. (Karád), Mázsási Mihály cső (Kötegyán), Szamos József thts (Avasújváros), Szilágyi László cső (Kosna), Takács Ferenc thts (Kassa), Tóth M. István thts (Érkávás) és Ujfalussy János tőrm. (Marosvásárhely) küldték be.

Sorshúzás útján jutalmat kaptak: Daru Antal thts., Galambos József őrm. és Tóth M. István thts.

II.

Ugyancsak május 1-i számunkban közöltük azt a versenyző feladatot, amelynek tárgya a visszakerült déli területek leírása volt.

A legrészletesebb és egyúttal a legszebben megírt dolgozatot Szabó Dénes őrm. (Adony) küldte be. A jutalmat neki

Vásároljunk

BUTORT

a legmegbízhatóbb kivitelben

a Köztisztviselők Szövetkezete Butorosztályá-nál
Bpest, VIII., József-kr 70.

A csendőrség tagjainak kedvező fia. felt.

MAGYAR PAPIR- ÉS IRÓSZER SZÁLLÍTÁSI VÁLLALAT

SCHULER ISTVÁN ÉS FIAI

BUDAPEST, V., SZALAY-UTCA 3. SZÁM.

TELEFON: 12-43-08, 12-96-76

adtnk. Megdícsérjük a következők dolgozatait: *vitéz Balázs János prbcső.* (Bátka), *Belovai Márton tőrm.* (Érsekújvár), *Burányi Lajos őrm.* (Vashidegkút), *Erdélyi István őrm.* (Ungvár), *Halász József őrm.* (Ilova), *Juhász József tőrm.* (Szolyva), *Mázsári Mihály cső.* (Kötegyán), *Németh Sándor prbcső.* (Nagysurány) és *Pethő István thts* (Vaszar).

Szabó Dénes őrm. dolgozatának egy részét itt közöljük:

... Most hideg fejjel számvetést kellene csinálni és számot adni arról, hogy mi minden drága van ott Délen, a titeli síkságon. De nehéz most hidegnek lenni, számot vetni, mikor ujjong az ember, mint a madár, ha kalitkából szabadul. A bevezetőt is sokkal rövidebbre akartam és hosszabbra a számvetést. De alighanem fordítva lesz. Lehet, hogy hiba ez, de a lelkem így szebbnek találja. Mert nagy az örömem. Énekelni szeretnék, boldog, hangos, zengő magyar éneket, lent a Tisza partján, Titel alatt. Énekelni áradó szívvel, boldogan a Tiszának, hogy visszhangozzék a füzes, meghallják a fűszálak is a vízparton és a habok levigyék a hangot a nagy Dunába, elvigyék az orsovai partokig, a Vaskapu sziklaútjáig, hogy azok is hallják a magyar örömet és azok is megmozduljanak — és azok is viszatérjenek...

Legnagyobb érték azután a magyar ember legdrágább, legbecsültebb kincse: a termő föld. Úgy hívja a magyar a földjét: édes anyaföld. A magyar ember úgy is szereti a földjét, mint az édesanyját. Mert édes is az és anyja is, mert abból fakad a magyar élet. Megbecsülhetetlen kincs tehát a Bácska-Bánát 20.000 négyzetkilométerföldje. Olyan föld, amely a magyar vidékek minden földje között a legjobb. Délvidéki édes anyaföld, végtelen búzamezők, széles kukoricatáblák, ékes füvkerétek, Duna-Tisza tája: köszöntünk téged...

En a magam részéről, személyszerint a síkságot, a termőföldet minden vidék között legjobban kedvelem. A magyar ember örök szántó-vető és talán belőlem is ez a szántó-vető beszél. Ne haragudjanak érte azok, akik a hegyeket kedvelik. Szeretem én azért a hegyet is, ha az magyar.

Igen jelentős a gazdagodásunk a hajózható víziutakban. Itt egy kicsit megint hazabeszélek,

A m. kir. csendőrség állandó szerződéses szövetszállítója és ruhakészítője

Trunkhahn
szövet közvetlen a gyártóból!

ELADÁS:

IV. PROHÁSZKA 0.-UTCA 8.

VI. TERÉZ-KÖRÜT 8.

VII. BAROSS-TÉR 15.

AZ ORSZÁG-EGYETLEN ŐSKERESZTÉNY POSZTÓVÁRA
GYÁRTELEP: BUDAPEST, XI., BOCSKAY-ÚT 117 SZÁM.

Epika
MULLER

Ez a mi Írógépünk

Vezérképpoiselet:

Bálint Sarolta

Budapest, Erzsébet krt 43. Tel.: 422-123.

Előrangú kivitel, nagy teljesítő képesség, méltányos ár.

A m. kir. csendőrség részére kedvezményes fizetési feltételek. Kérje a gép díjtalan bemutatását.

mert „katonakoromban“ hajós voltam. A „bakák“ (minden rendű katona az volt rajtunk kívül) úgy hívtak bennünket: gyöngyhalászok. S bizony azóta nagyon szeretem a széles nagy folyamot, és akkor mindig az volt a vágyam, hogy csak a Dunáról a Tiszára hajózhathatnék. Akkor ez nem teljesedett, de most a mienk már a déli Duna-Tisza tája. Legjelentősebb itt is az, hogy a Tiszát összekapcsoltuk újra a Dunával úgy, ahogy az Isten megteremtette.

A visszatért víziutak hossza, a Dunánál: kerekén 350 km (ideszámítva már a Bánáti Dunaszakaszt is). Orsovától már csak 110 km-re vagyunk. A Tiszánál: 130 km, a Drávánál: 70 km. Igen jelentős a délvidéki csatornahálózat. A Ferenc-csatorna (I. Ferenc király idejében — 1793—1801. — épült, a szerbek Péter király csatornának hívták), 118 km hosszú. Bezdántól Bácsföldvárig terjed. Bácsföldvárnál azonban a csatorna torkolatával szemben levő Tisza-kanyart átvágták a Tisza szabályozása alkalmával, ezért a csatornát Bácsföldvártól Óbecséig vezették s ott torkol a Tisza főágába. A Baja-Bezdán-csatorna 46 km hosszú, Bezdántól a Ferenc csatornába torkollik. A Ferenc József-csatorna 68 km hosszú (Sztapártól Ujvidékig). A Bega-csatorna Temesvártól Nagybecskerekén át Titelnél vezet a Tiszába. Ez 118 km hosszú, még körülbelül 40 km a románok kezén van belőle. 1907-ben készült el, 6,5 millió korona költséggel. Igen fontos víziút. 650 tonnás uszályok is közlekedhetnek rajta. Az összes visszatért hajóút kerekén 550 km folyam és 300 km csatorna. Értékét számokban ki sem lehet fejezni.

A visszatért folyami részeknél meg kell emlékeznünk a felbecsülhetetlen katonai előnyről, amelyet a folyamok határszakaszának visszatérése jelent. A Duna—Dráva szögben már nincs ellenség. Ez az ellenség ugyyszólván a hónunk alatt volt. Hogy bele nem dőfte a bicskáját, nem az ő jóindulatán mult. Délvidékünkön újra igen jól védhető folyami határ van. Mint katonák ennek örüljünk legjobban! Én mint régi hajós-katona, ezért külön hálát adok a Teremtőnek.

A Délvidék út- és vasúthálózata, a Dunántúl nyugati részével együtt, a legsűrűbb Magyarországon. Csak rá kell néznünk a térképre, látjuk ezt. Az egész Délvidéken 1834 km vasút van. (Pl. a románokhoz csatolt trianoni terület ötször ekkora, s 5263 km vasút van rajta, a cseheknek jutott háromszor ekkora földön 3834 km vasútvonal van.)

A földről, a szántóról már futólag megemlékeztem. Itt még annyit, hogy a visszatéréssel három vármegyénk újból teljesen kiegészült. Bács-Bodrog megyéhez (a szabadkai törvényhatóság jelentékeny területével együtt) 8677, Baranyához 1163, Zalaéhoz 1145 négyzetkilométer terület tért vissza. Vas megye is kapott körülbelül 500 négyzetkilométert.

A szerbeknek juttatott magyar területen 2,5 millió hold szántó, 37.000 hold kert, 554.000 hold rét és legelő, 58.000 hold szőlő, 204.000 hold erdő, 17.000 hold nádas és 250.000 hold nem művelhető terület volt 1914-ben. Főterménye a búza és a kukorica, egyenlő arányban. 1914. előtt évente átlag 1 millió hold búzával, ugyanennyi kukoricával volt bevetve. Búzából 7 millió, kukoricából 12 millió q volt az átlagtermés. Összehasonlításként: Magyarország 1940. évi termésérése 20,6 millió q búza és 29,6 millió q kukorica volt. Igen nagy e terület cukorrépa termése is. Évente átlag 3 millió q cukorrépát és ugyanannyi takarmányrépát termelnek. Jelentős a rétek és a takarmánnyal bevetett területeknek a takarmánytermelése is, ami a virágzó állattenyésztést lehetővé teszi. 1914. előtt 500.000 szarvasmarhát, 700.000 sertést, ugyanennyi juhot és 300.000 lovat tenyésztettek itt. A csatornák vidékén rizst is termelnek.

Bányatermékekben természeti viszonyainál fogva szegény ez a vidék, de az iparágak közül a malomipar igen fejlett.

A szerb földreform a nagyobb birtokokat elvette régi birtokosaitól és szerb területről származó telepeseknek adta. Ez a földek mezőgazdasági művelésének szín-

HANGYA ÉRTED DOLGOZIK!
magad és családod
 ÉRDEKÉBEN TÁMOGASDI!

FÉNYKÉPEZÉSHEZ

KODAK FILM

MINDIG A LEGJOBB ÉS LEGMEGBÍZHATÓBB!

Nedves falak szárazságtételhez „**SANIT**” habarcsműftő **Posnansky és Strelitz R. T.**
 BUDAPEST, V., ZSITVAY LEÖUTCA 13 SZÁM. TELEFON: 12-28-29; 12-82-85

vonalát erősen csökkentette. Ugyanis a telepések nem ismerték az itteni éghajlati és talajviszonyokat. Nem volt megfelelő tapasztalatuk, de elegendő képességük és műveltségük sem arra, hogy itt eredményes földművelést folytassanak, de sokszor a szükséges eszközeik sem voltak meg. Sokszor előfordult így, hogy nagy területek több éven át parlagon heverték, vagy legfeljebb igen kezdetleges művelést kaptak. Legjobb volt az az eset, ha az új tulajdonos a földet bérbe adta magyaroknak vagy németeknek — akik földet egyébként nem kaphattak — s így legalább bérelt földhöz jutottak.

A szerbeknek ítelt terület visszavételével igen nagy jelentőségű az a körülmény is, hogy a visszacsatolással helyreállt a Duna és Tisza kölcsönös hajózási forgalma. A Tiszántúl mezőgazdaságának fejlődése szempontjából igen fontos az olcsóbb hajózási forgalom az ország más vidékeivel. A trianoni határ a déli Duna szakasz és a csatornák elvágásával teljesen megbénította ezt a víziközlekedést. Ezzel a Magyar Alföld fejlődésében igen nagy akadály állott elő. Igen hátrányosan érintette az okatlan trianoni határ az Alföld déli részén levő két nagy népesedési gócpontot: Szegedet és Szabadkát. E százezren felüli lakost számláló városok elvesztették tápláló környéküket, mert közvetlen közelükben húzták meg a határt. Ha a Trianon előtti állapot vissza nem tér, e városok erősen visszafejlődtek volna. A visszafejlődés jelei máris láthatók voltak. Pl. Szeged lakossága 1941-ben kevesebb volt pár ezerrel, mint 1930-ban.

Gazdasági vonatkozásban óriási jelentősége e területnek az, hogy igen jelentős terményfelesleg van. Ezzel kiegyenlíti a visszacsatolt kárpátaljai és erdélyi területek jelentéktelenebb mezőgazdasági termelését. Vagyis az egyensúly helyreállt ezen a téren is úgy, mint Trianon előtt volt. Így aztán mezőgazdasági terményekből jelentős kiviteli felesleggel rendelkezünk.

Itt még megemlítem, hogy a Mura-menti zalai terület visszatérésével a lispei olajvidék is megnagyobbodott. Ugyanis a trianoni határon túl, a most visszacsatolt részen is van olajkút.

A Délvidék lakosainak száma az 1910. évi népszámlálás szerint kerekén 1.6 millió. Ebből 500.000 a magyar, a többi német, szerb, horvát, bunyevác és egyéb apróbb nemzetiség.

Történelme e vidéknek olyan, mint általában a magyar történelem. Azzal szervesen összetartozik, mint ahogy e terület a magyar föld egy elválaszthatatlan szerves darabja. Helyzeténél fogva a török háborúk idején volt legmozgalmasabb a történelme. A Hunyadiak alatt meg sikerült e kiváló hadvezéreknek a törököt visszatartani a Duna-Száva vonalon túl (Nándorfehérvár, Pétervárad, Eszék), de Mohács után elfoglalták a törökök. Mint tudjuk, a Hunyadiak idejében ide tartozott a szerbek jelenlegi fővárosa, Belgrád (Nándorfehérvár) is. Hunyadi János itt aratta 1456-ban utolsó és legszebb diadalát a török hadsereg fölött. Ennek emlékére rendelte el a pápa a mindennapi déli harangszót.

Mutatóba ismertetem Bács-Bodrog vármegyére részletesebb történetét: Igen sok lelet bizonyítja, hogy Bács-bodrog vármegye területe már a kőkorszakban lakott föld volt. Szent István királyunk két várispánságot alakított a mai vármegye területén: a bácsit és a bodrogit. Ezekből alakult a XIII. században Bács és Bodrog megye. Bács megye székhelye már Szent István idejében érseki székhely volt. Ez is mutatja, hogy a magyarság már a honfoglaláskor benépesítette ezt a területet. A XI. században kunok és besenyők, IV. Béla idejében pedig tatárok pusztították el a már virágzó vármegyét. A XIV. század elején, a törököknek a Balkánra való jelynyúlása következtében a Balkánról elmenekült szerbek telepedtek le a két vármegyében. 1514-ben Dózsa György lázadó hadai feldúlták a nemesi birtokokat. 1526-ban pedig a török csapatok pusztították végig a két megyét. Buda eleste után (1542-ben) az egész mai vármegye török uralom alá került. Ettől kezdve, a török iga lezárásáig a vármegye magyar lakossága igen sokat szenvedett, úgyhogy majdnem teljesen kipusztult. A törökök ellen folytatott felszabadító háború folyamán 200.000 szerb telepedett le Magyarországon. Legnagyobb részük a most visszacsatolt területen. A karlócai béke értelmében (1699-ben) a vármegye teljesen felszabadult a török uralom alól. III. Károly király Bodrog vármegyét megszüntette, illetőleg a két vármegyét egyesítette. (1729-ben.) A törökök kiverése után a vármegye déli részét a dunai és a tiszai határvidékbe szervezték, de ezeket a területeket 1751-ben visszacsatolták a vármegyéhez. 1750-ben a Duna-Tisza szögben egy Csajkás-kerületet alakítottak. Ezen a terü-

DOXA

A TÖKÉLETES, MEGBÍZHATÓ SVÁJCI ÓRA.
DOXA órát vegyünk.

ÖGYELJÜNK AZ ÓLOMPLOMBARAI

Universal permetezők

Felvilágosítások: MEZŐGAZDASÁGI GÉPKERESKEDELMI R.T.

Agrárglobus

BUDAPEST, V., Szent István-
KÖRÚT 12. • Tel.: 126-681.

Tichler János

papírára, papírzacskó és gyógyszeré-
szeti papíráruk gyára

Budapest, VI., Ó-utca 37. Tel.: 123-079

MAGYAR-SIEMENS-SCHUCKERT-MŰVEK

Villamossági Részvénytársaság

Budapest, VI., Teréz-krt 36 Tel.: 120-739

leten egy csajkás-zászlóalj alakítottak, amelynek legénységét a kerület férfilakossága alkotta. A zászlóalj feladata volt a Duna, Tisza, Száva és Dráva hajóforgalmának ellenőrzése, biztosítása és a déli folyambátárok biztosítása. Ez a szervezet a mai folyamerőink őse.

A XVIII. században magyar, tót, de főként német telepeseket hoztak a vármegye területére. Nemcsak földet, hanem állatokat és berendezést is adtak ezeknek a telepeseknek. Ekkor keletkeztek a mai jómódú német községek.

Az 1848/49-es szabadságharcban honvédeink igen nehéz és dicsőséges harcokat vívtak itt a felkelő szerbekkel. Különösen emlékeztet a szenttamási és a hegyesi ütközet. A világoosi fegyverletétel után a vármegyét az akkor szervezett szerb vajdaságba kebeleztek be, de 1860-ban visszacsatolták az anyaországhoz, a szerb vajdaság pedig megszűnt.

A vármegye történetéhez tartozik, hogy Zentánál semmisítette meg a török haderőt Jenő herceg 1697-ben, a felszabadító háború végén.

A B á n s á g vagy B á n á t története a XVIII. századig nagyjából párhuzamos a Bácskával. Temes, Torontál és Krassószörény megye nem a karlócai békével, hanem 1718-ban a passzarovici békével került ki a török uralom alól. De III. Károly ekkor sem csatolta vissza ezeket a területeket Magyarországhoz, hanem Temesi bánság néven új kerületet alakított belőlük és katonai igazgatással a bécsi kormány alá rendelte. Innen e vidék bánság vagy bánát elnevezése. Mária Terézia alatt a Temesi bánság egy részét kivették a katonai igazgatás alól, de ezután is a bécsi kormány jogköre alatt maradt. A másik részből katonai határőrvidéket szerveztek. A bécsi kormány polgári igazgatása alatt maradt terület 1748-ban magyar igazgatás alá került, de 1849-ben, a szabadságharc leverése után ismét Ausztriához csatolták szerb vajdaság néven. A temesi határőrvidék a 80-as években megszűnt és visszakerült a magyar polgári igazgatás alá. A szerb vajdaságot 1860-ban szüntették meg és csatolták vissza e területet Magyarországhoz.

A M u r a k ö z b ő l megemlékezem Csáktornyról, a Zrinyiek ősi sásfészkéről. Ennek közelében halt meg vadászat alkalmával Zrinyi Miklós, a költő és hadvezér,

a szigetvári hős unokája. 1848 október 18-án Perczel honvédtábornok nagy győzelmet aratott itt az osztrákok fölött.

A legdélibb vidékről még Kevevárát említem meg. Ez a honfoglalás után Keve vármegye székhelye volt. Vára a XII. században épült. Maradványai ma is láthatók. Mozgalmas története van. 1848-ban itt is nagy harcok voltak.

Megpróbáltam nagy vonásokban megrajzolni a visszatért Délvidék képét. Minden értékéről hű képet adni igen nagy munka lenne s az meghaladná az én képességeimet. E kevésből is láthatjuk, hogy országunk igen drága darabját hozta vissza 1941-ben a M a g y a r K a t o n a. Legyen örökre áldott e föld, legyen örök győzelem azokon a fegyvereken, amelyekkel visszahozták. És legyenek áldottak az új hősök, akiknek vére hullott a Délvidékért. Es ahol seb támadt, ahol könny fakadt utána, nézzen oda a Magyar Teremtő, gyógyítsa meg a sebet, törölje le a könnyet, hogy mindenki boldog legyen a magyar ég alatt.

Versenyfeladatok.

I.

Fülnánál voltunk

egy beszélgetésnek, melyből a következő nem magyar szavakat, kifejezéseket jegyeztük meg: garantált, kvartély, gépbe diktál, megpumpolta és ezzel kvittek lettek, szemlén produkálja magát, alibit igazolt, anzágol, normális, morális, automatikus.

Nem csak a költők, de idegen nyelvtudósok szerint is a magyar nyelv a legszebbek egyike. Az ilyen kifejezések azonban bemooskolják; legnagyobb értékünket elcsúfítják. Irtani kell az ilyen gyomokat, dudvákat, — olvasóink írják meg, milyen szavakkal, kifejezésekkel fejeznék ki azokat a fogalmakat, amelyeket a felsorolt idegenségek fednek?

Csak legénységi állományú bajtársaink dolgozatait várjuk június 30-áig. A leghelyesebbeket jutalmazni fogjuk.

II.

Az őrsparancsnok

adjon őrskörletéről 10—15 mondatban tájékoztatást egyik bajtársának s ehhez adjon át körletéről egy vázlatot is (1:50.000). Ezen csak azokat a legszükségesebb adatokat tüntesse fel, amiket a 10—15 mondatban leírt.

Őrsparancsnok bajtársaink hogyan oldanák meg ezt a feladatot?

A dolgozatokat tőlük június 30-ig kérjük, a legjobbakat kívánságuk szerint jutalmazzuk, írják meg tehát: milyen emléktárgyakat óhajtanak?

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

Besenyői BEÖTHY KALMÁN alezredes.

Stádium Sajtóvállalat Rt., Budapest, V., Honvéd-utca 10.

Felelős: Györy Aladár igazgató.

Lábizzadás

ellen 30 évnél régebben használják sikerrel a m. kir. csendőroök a MOLNÁR-téle

SUDORÁN-t

Biztos hatását több száz elismerő levél igazolja. Eszden is küldtem minden őrnök leírást és megrendelő lapot.

Ára tégelyenkint 1 P 50, négy tégely megrendelésénél hérmennybe, hat és több tégelynél ezenkívül 15% engedményt nyújtok. Ára utólag is fizethető.

Molnár János
gyógyszerész laboratórium,
BOZSOK (Vas megye)

Felten és Guilleaume

kábel-, sodrony- és sodronykötélgyár Rt.
Bowden lékpázmák és spiráltsok.

Budapest, XI., Budafoki-út 60. sz.

AJAX

acélárúk

RÁBA

teherautók,
autobuszok,
traktorok

Autó- és traktoralkatrészek. Gyors-, serszám-, szerkeszeti-, rozsdá-, saválló- acélok. Acélöntvények. Szűrkeöntvények. Csavar és szerszámarúk. Keskenyvázasú vasúti anyagok. Prés. Kovács idomdarabok. — Vasszerkesztők. Hidak. Daruk. Textilgéppalkatrészek. Szekérkerékek. Reszelők. Reszelő felvágás.

MAGYAR WAGGON ÉS GÉPGYÁR R-T
BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-ÚT 12. SZ.